

I

(Wetgevingshandelingen)

RICHTLIJNEN

RICHTLIJN 2012/27/EU VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

van 25 oktober 2012

betreffende energie-efficiëntie, tot wijziging van Richtlijnen 2009/125/EG en 2010/30/EU en houdende intrekking van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG*(Voor de EER relevante tekst)*

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 194, lid 2,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Gezien het advies van het Europees Economisch en Sociaal Comité ⁽¹⁾,Gezien het advies van het Comité van de Regio's ⁽²⁾,Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure ⁽³⁾,

Overwegende hetgeen volgt:

(1) De Unie wordt geconfronteerd met ongekende uitdagingen die voortvloeien uit de verhoogde afhankelijkheid van energie-invoer en schaarse energiebronnen, en de noodzaak om de klimaatverandering te beperken en de economische crisis te overwinnen. Energie-efficiëntie is een nuttige manier om het hoofd te bieden aan deze uitdagingen. Het verbetert de energievoorzieningszekerheid van de Unie doordat het primaire energieverbruik en de energie-invoer dalen. Het helpt de broeikasgasemissies op een kostenefficiënte manier te verminderen en zo de klimaatverandering te temperen. De verschuiving naar een energie-efficiënte economie moet ook de verspreiding

van innovatieve technologische oplossingen versnellen en het concurrentievermogen van de industrie in de Unie verbeteren; dit zal de economische groei stimuleren en banen van hoge kwaliteit scheppen in verschillende sectoren die met energie-efficiëntie verband houden.

(2) De conclusies van de Europese Raad van 8 en 9 maart 2007 beklemtoonden de noodzaak om de energie-efficiëntie in de Unie te verhogen, teneinde in 2020 de doelstelling van 20 % besparing op het primaire energieverbruik van de Unie in vergelijking met de prognoses te realiseren. In de conclusies van de Europese Raad van 4 februari 2011 werd benadrukt dat het door de Europese Raad van juni 2010 gestelde doel van 20 % meer energie-efficiëntie in 2020, waarvoor de Unie momenteel niet op koers ligt, moet worden bereikt. In 2007 opgestelde prognoses gaven voor 2020 een primair energieverbruik aan van 1 842 Mtoe. Een vermindering van 20 % leidt tot 1 474 Mtoe in 2020, met andere woorden een vermindering van 368 Mtoe in vergelijking met de prognoses.

(3) De conclusies van de Europese Raad van 17 juni 2010 bevestigden het energie-efficiëntiestreefcijfer als een van de centrale streefcijfers van de nieuwe strategie van de Unie voor banen en voor een slimme, duurzame en inclusieve groei (Europa 2020-strategie). Om deze doelstelling op nationaal niveau te verwezenlijken, moeten de lidstaten gedurende dit proces in nauwe dialoog met de Commissie nationale streefcijfers vastleggen en in hun nationale hervormingsprogramma's aangeven hoe zij deze willen bereiken.

(4) De Commissiemededeeling van 10 november 2010 „Energie 2020” geeft energie-efficiëntie een centrale plaats in de uniale energiestrategie voor 2020 en geeft aan dat er behoefte is aan een nieuwe energie-efficiëntiestrategie die alle lidstaten in staat zal stellen energieverbruik los te koppelen van economische groei.

⁽¹⁾ PB C 24 van 28.1.2012, blz. 134.

⁽²⁾ PB C 54 van 23.2.2012, blz. 49.

⁽³⁾ Standpunt van het Europees Parlement van 11 september 2012 (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad) en besluit van de Raad van 4 oktober 2012.

- (5) In zijn resolutie van 15 december 2010 over de herziening van het energie-efficiëntieactieplan heeft het Europees Parlement er bij de Commissie op aangedrongen om in haar herziene energie-efficiëntieactieplan maatregelen op te nemen om de kloof te dichten en zo de globale energie-efficiëntiedoelstelling van de Unie in 2020 te bereiken.
- (6) Een van de initiatieven van de Europa 2020-strategie is het kerninitiatief „Een Europa dat zijn hulpbronnen efficiënt gebruikt”, dat door de Commissie op 26 januari 2011 is vastgesteld. Hierin wordt energie-efficiëntie als een belangrijk element gezien om het duurzame gebruik van energiebronnen te waarborgen.
- (7) In de conclusies van de Europese Raad van 4 februari 2011 wordt erkend dat het energie-efficiëntiestreefcijfer van de Unie niet op koers ligt en dat er krachtige maatregelen nodig zijn om de ruime marges voor hogere energiebesparingen op gebouwen, vervoer, producten en processen te benutten. In die conclusies zegt de Europese Raad tevens dat hij de voortgang naar het energie-efficiëntiestreefcijfer van de Unie voor 2013 zal evalueren en indien nodig extra maatregelen zal overwegen.
- (8) Op 8 maart 2011 heeft de Commissie haar mededeling over een energie-efficiëntieplan 2011 vastgesteld. Deze mededeling bevestigde dat de Unie niet op koers ligt om haar energie-efficiëntiestreefcijfer te verwezenlijken, ondanks de vorderingen in het nationale energiebeleid dat is uitgetekend in de eerste nationale actieplannen voor energie-efficiëntie die de lidstaten hebben ingediend ter uitvoering van de vereisten van Richtlijn 2006/32/EG van het Europees Parlement en de Raad van 5 april 2006 betreffende energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten⁽¹⁾. Een eerste analyse van de tweede serie actieplannen bevestigt dat de Unie niet op koers ligt. Om dat te verhelpen worden in het energie-efficiëntieplan 2011 een reeks energie-efficiëntiebeleidslijnen en -maatregelen opgesomd die betrekking hebben op de volledige energieketen, inclusief opwekking, transport en distributie van energie; de belangrijke rol die de overheidssector speelt in energie-efficiëntie; gebouwen en toestellen; de industrie; en de noodzaak om de eindafnemers in staat te stellen hun energieverbruik te beheren. Parallel hiermee kwam energie-efficiëntie in de vervoerssector aan bod in het Witboek over vervoer, vastgesteld op 28 maart 2011. Vooral initiatief 26 van het Witboek dringt aan op aangepaste normen voor de CO₂-uitstoot van voertuigen voor alle vervoerswijzen, waar nodig aangevuld met energie-efficiëntievoorschriften voor alle soorten aandrijfsystemen.
- (9) Op 8 maart 2011 heeft de Commissie ook een Routekaart naar een concurrerende koolstofarme economie in 2050 aangenomen, waarin zij de noodzaak vaststelde om vanuit dit gezichtspunt meer aandacht te besteden aan energie-efficiëntie.
- (10) In deze context moet het wettelijk kader van de Unie voor energie-efficiëntie worden bijgewerkt met een richtlijn die gericht is op het globale energie-efficiëntiestreefcijfer van 20 % besparing op het primaire energieverbruik in de Unie in 2020 en die ook na 2020 verdere verbeteringen van de energie-efficiëntie nastreeft. Met het oog daarop moet deze richtlijn een gemeenschappelijk kader creëren om de energie-efficiëntie binnen de Unie te bevorderen en specifieke acties vastleggen om een aantal voorstellen van het energie-efficiëntieplan 2011 uit te voeren en de resterende aanzienlijke marges voor energiebesparing te benutten.
- (11) Krachtens Beschikking nr. 406/2009/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 inzake de inspanningen van de lidstaten om hun broeikasgasemissies te verminderen om aan de verbintenissen van de Gemeenschap op het gebied van het verminderen van broeikasgassen tot 2020 te voldoen⁽²⁾, moet de Commissie in 2012 beoordelen in welke mate de Unie en de lidstaten vorderingen hebben gemaakt met het oog op de vermindering van het energieverbruik met 20 % in 2020 in vergelijking met de prognoses en hierover verslag uitbrengen. Deze beschikking vermeldt ook dat de Commissie uiterlijk op 31 december 2012 aangescherpte of nieuwe maatregelen moet voorstellen om de energie-efficiëntie sneller te verbeteren teneinde de lidstaten te helpen aan de verplichtingen van de Unie op het gebied van het terugdringen van broeikasgassen te voldoen. Deze richtlijn komt tegemoet aan deze vereiste. Zij draagt ook bij aan het nakomen van de doelstellingen die zijn vastgelegd in de Routekaart naar een concurrerende koolstofarme economie in 2050, in het bijzonder door de broeikasgasemissies terug te dringen in de energiesector, en aan het verwezenlijken van elektriciteitsproductie met nulmissie in 2050.
- (12) Er moet een geïntegreerde benadering gevolgd worden om het bestaande potentieel aan energiebesparingen volledig te benutten, inclusief besparingen in de energievoorziening en bij de eindverbruiker. Tegelijkertijd moeten de bepalingen van Richtlijn 2004/8/EG van het Europees Parlement en de Raad van 11 februari 2004 inzake de bevordering van warmtekrachtkoppeling op basis van de vraag naar nuttige warmte binnen de interne energiemarkt⁽³⁾ en Richtlijn 2006/32/EG worden versterkt.

⁽¹⁾ PB L 114 van 27.4.2006, blz. 64.

⁽²⁾ PB L 140 van 5.6.2009, blz. 136.

⁽³⁾ PB L 52 van 21.2.2004, blz. 50.

- (13) Het verdient de voorkeur dat het energie-efficiëntiestreefcijfer van 20 % bereikt wordt als resultaat van de cumulatieve verwezenlijking van specifieke nationale en Europese maatregelen ter bevordering van de energie-efficiëntie in verschillende domeinen. Lidstaten moeten verplicht worden indicatieve nationale energie-efficiëntiestreefcijfers, -regelingen en -programma's op te stellen. Deze streefcijfers en de individuele inspanningen van elke lidstaat dienen te worden geëvalueerd door de Commissie, samen met gegevens over de gemaakte vorderingen, om na te gaan hoe waarschijnlijk het is dat het globale streefcijfer van de Unie gehaald wordt en in hoeverre de individuele inspanningen volstaan om het gemeenschappelijke doel te bereiken. Daarom moet de Commissie de uitvoering van nationale energie-efficiëntieprogramma's van nabij volgen via het herziene wetgevingskader en binnen het Europa 2020-proces. Bij het vaststellen van de nationale energie-efficiëntiestreefcijfers moeten de lidstaten rekening kunnen houden met nationale omstandigheden die het primaire energieverbruik beïnvloeden, zoals het resterende kostenefficiënte energiebesparingspotentieel, de wijzigingen in energie-invoer en -uitvoer, de ontwikkeling van alle soorten hernieuwbare energie, kernenergie, het afvangen en opslaan van kooldioxide en vroegtijdige maatregelen. Bij het opstellen van modelberekeningen dient de Commissie tijdig en op transparante wijze de lidstaten te raadplegen over de in de modellen te gebruiken aannamen en ontwerpmodelresultaten. Een betere modellering van de impact van energie-efficiëntie maatregelen en van de inventaris en prestatie van technologieën is noodzakelijk.
- (14) Volgens Richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen ⁽¹⁾ zijn Cyprus en Malta vanwege hun insulaire en perifere karakter afhankelijk van de luchtvaart als transportmodus, die essentieel is voor hun burgers en economie. Derhalve is het bruto eindverbruik van energie van Cyprus en Malta in het nationale luchtvervoer onevenredig hoog, zijnde meer dan drie maal het communautaire gemiddelde in 2005, en worden zij dus onevenredig getroffen door de huidige beperkingen op het gebied van technologie en regelgeving.
- (15) Het totale volume van de overheidsuitgaven is gelijk aan 19 % van het bruto binnenlands product van de Unie. Daarom is de overheidssector een belangrijke motor om de markt om te buigen naar efficiëntere producten, gebouwen en diensten, en om een gedragsverandering op het vlak van energieverbruik teweeg te brengen bij burgers en bedrijven. Als het energieverbruik daalt dankzij maatregelen die de energie-efficiëntie verbeteren, kunnen er bovendien overheidsmiddelen vrijkomen voor andere doeleinden. Overheidsinstanties op nationaal, regionaal en lokaal niveau moeten een voorbeeldfunctie vervullen met betrekking tot energie-efficiëntie.
- (16) Aangezien in de conclusies van de Europese Raad van 10 juni 2011 over het energie-efficiëntieplan 2011 wordt benadrukt dat gebouwen goed zijn voor 40 % van het eindenergieverbruik van de Unie, moeten de lidstaten, om de groei- en werkgelegenheidskansen te benutten die worden geboden in de ambachtsnijverheid en de bouwsector, alsook bij de productie van bouwproducten en in het architectuur-, consultancy- en engineeringbedrijf, een langetermijnstrategie uitstippelen die verder reikt dan 2020, en die erop gericht is te investeren in de renovatie van woningen en bedrijfsgebouwen, ter verbetering van de energieprestaties van het gebouwenbestand. Volgens die strategie moeten kosteneffectieve, ingrijpende renovaties worden uitgevoerd, bestaande in een opknapbeurt waarbij zowel de geleverde energie als het eindenergieverbruik van een gebouw met een aanzienlijk percentage wordt verminderd ten opzichte van de niveaus van voor de renovatie, en aldus een zeer hoge energieprestatie wordt bereikt. Dergelijke ingrijpende renovaties kunnen ook in fases worden uitgevoerd.
- (17) Het renovatietempo in de bouw moet worden verhoogd, aangezien het bestaande gebouwenbestand de grootste potentiële sector voor energiebesparingen vormt. Bovendien zijn gebouwen van cruciaal belang om de Unie doelstelling te halen die erin bestaat de broeikasgasemissies in 2050 met 80-95 % te verminderen ten opzichte van 1990. Gebouwen die eigendom zijn van de overheid vormen een aanzienlijk aandeel van het gebouwenbestand en zijn erg zichtbaar in het openbare leven. Het is dan ook passend om een jaarlijks renovatietempo te bepalen voor gebouwen die eigendom zijn van en gebruikt worden door de centrale overheid op het grondgebied van een lidstaat, teneinde hun energieprestaties te verbeteren. Dit renovatietempo mag geen afbreuk doen aan de verplichtingen met betrekking tot bijna-energie-neutrale gebouwen, vastgelegd in Richtlijn 2010/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 2010 betreffende de energieprestaties van gebouwen ⁽²⁾. De uit deze richtlijn voortvloeiende verplichting om gebouwen van de centrale overheid te renoveren is een aanvulling op die richtlijn, die de lidstaten ertoe verplicht ervoor te zorgen dat, wanneer bestaande gebouwen een ingrijpende renovatie ondergaan, de energieprestaties ervan worden verbeterd, zodat zij voldoen aan de minimumeisen inzake energieprestaties. De lidstaten dienen de mogelijkheid te hebben om alternatieve kostenefficiënte maatregelen te nemen teneinde een gelijkwaardige verbetering te bereiken van de energieprestaties van de gebouwen die tot het gebouwenbestand van de centrale overheid behoren. De verplichting om vloeroppervlakte van de gebouwen van de centrale overheid te renoveren geldt voor de bestuursinstellingen waarvan de bevoegdheid zich over het gehele grondgebied van een lidstaat uitstrekt. Wanneer er in een bepaalde lidstaat voor een bepaalde bevoegdheid geen bestuursinstelling bestaat die verantwoordelijk is voor het gehele grondgebied, geldt die verplichting voor de bestuursinstellingen waarvan de bevoegdheden gezamenlijk zich over het gehele grondgebied uitstrekken.

⁽¹⁾ PB L 140 van 5.6.2009, blz. 16.

⁽²⁾ PB L 153 van 18.6.2010, blz. 13.

- (18) Een aantal gemeenten en andere overheidsinstanties in de lidstaten hebben al geïntegreerde benaderingen voor energiebesparing en -voorziening doorgevoerd, bijvoorbeeld middels actieplannen voor duurzame energie, zoals degene die ontwikkeld werden onder het initiatief „Burgemeestersconvenant”, evenals geïntegreerde stedelijke benaderingen die verder gaan dan individuele interventies in gebouwen of vervoerwijzen. De lidstaten moeten de gemeenten en andere overheidsinstanties aanmoedigen om geïntegreerde en duurzame energie-efficiëntieplannen met duidelijke doelstellingen vast te stellen, de burgers bij de ontwikkeling en uitvoering daarvan te betrekken en hen goed te informeren over de inhoud ervan en over de vooruitgang die wordt geboekt bij het verwezenlijken van de doelstellingen. Deze plannen kunnen aanzienlijke energiebesparingen opleveren, vooral als ze uitgevoerd worden aan de hand van energiebeheersystemen waarmee de betrokken overheidsinstanties hun energieverbruik beter kunnen beheren. De uitwisseling van ervaringen tussen steden en andere overheidsinstanties moet worden aangemoedigd met betrekking tot de meer innovatieve initiatieven.
- (19) Wat de aankoop van bepaalde producten en diensten en de aankoop en verhuur van gebouwen betreft, moeten centrale overheden die openbare contracten voor leveringen, werken of diensten sluiten, het goede voorbeeld geven en energie-efficiënte aankoopbeslissingen nemen. Dit moet gelden voor de bestuursdepartementen die voor het gehele grondgebied van een lidstaat bevoegd zijn. Als er in een lidstaat voor een bepaalde bevoegdheid geen bestuursdepartement bestaat dat bevoegd is voor het gehele grondgebied, geldt die verplichting voor de departementen waarvan de bevoegdheden gezamenlijk zich over het gehele grondgebied uitstrekken. De bepalingen van de uniale richtlijnen inzake overheidsopdrachten mogen evenwel niet in het gedrang komen. Voor producten waarop de voorschriften van deze richtlijn inzake energie-efficiëntie bij aankoop niet van toepassing zijn, moeten de lidstaten de overheidsinstanties aansporen om bij aankoop rekening te houden met de energie-efficiëntie.
- (20) Uit een beoordeling van de mogelijkheid om een systeem van witcertificaten in te stellen op het niveau van de Unie is gebleken dat een dergelijk systeem in de huidige omstandigheden tot te hoge administratieve kosten zou leiden en dat het risico bestaat dat de energiebesparingen in een aantal lidstaten zouden zijn geconcentreerd en geen ingang zouden vinden in de gehele Unie. De doelstelling van een dergelijk systeem op uniaal niveau zou, in dit stadium althans, beter kunnen worden bereikt aan de hand van nationale regelingen inzake energie-efficiëntieverplichtingen voor nutsbedrijven of andere alternatieve beleidsmaatregelen waarmee dezelfde hoeveelheid energiebesparingen worden bereikt. Gezien de ambities van dergelijke regelingen, dienen zij te worden opgesteld binnen een gemeenschappelijk kader op Unieniveau, maar dienen zij de lidstaten voldoende flexibiliteit te bieden om ten volle rekening te houden met de nationale organisatie van de marktdeelnemers, de specifieke context van de energiesector en de gewoonten van de eindafnemers. Het gemeenschappelijke kader moet energienutsbedrijven de mogelijkheid bieden energiediensten aan te bieden aan alle eindafnemers, niet alleen aan de afnemers aan wie zij energie verkopen. Dit verhoogt de concurrentie op de energiemarkt omdat energienutsbedrijven hun product kunnen differentiëren door aanvullende energiediensten aan te bieden. Het gemeenschappelijke kader moet de lidstaten in staat stellen in hun nationale regeling vereisten met een sociaal oogmerk op te nemen, met name om ervoor te zorgen dat kwetsbare klanten toegang hebben tot de voordelen van hogere energie-efficiëntie. De lidstaten dienen op basis van objectieve en niet-discriminerende criteria te bepalen welke energiedistributeurs of detailhandelaars in energie moeten worden verplicht om het in deze richtlijn vastgelegde streefcijfer voor energiebesparingen op het niveau van de eindafnemer te behalen.
- De lidstaten moeten met name de keuze krijgen deze verplichting niet op te leggen aan kleine energiedistributeurs, kleine detailhandelaars in energie en kleine energieverbruikers, teneinde al te grote administratieve lasten te vermijden. De mededeling van de Commissie van 25 juni 2008 legt de beginselen vast die in acht moeten worden genomen door lidstaten die beslissen deze mogelijkheid niet toe te passen. Teneinde nationale initiatieven voor energie-efficiëntie te steunen, kunnen aan verplichtingen gebonden partijen in het kader van de nationale regelingen voor energie-efficiëntieverplichtingen aan hun verplichtingen voldoen door jaarlijks in een nationaal fonds voor energie-efficiëntie een bedrag te storten dat gelijk is aan de investeringen die bij de regeling zijn vereist.
- (21) Omwille van de overkoepelende verplichting om de overheidsfinanciën weer houdbaar te maken en de begrotingen te consolideren, moet bij de uitvoering van bijzondere maatregelen in het kader van deze richtlijn terdege aandacht worden geschonken aan de kosteneffectiviteit op lidstaatniveau van het uitvoeren van energie-efficiëntiemaatregelen, op basis van voldoende analyse en evaluatie.
- (22) De vereiste om besparingen van de jaarlijkse energieverkoop aan eindafnemers te bereiken in vergelijking met wat de energieverkoop zou hebben opgebracht, vormt geen bovengrens voor de verkoop of het energieverbruik. De lidstaten dienen de mogelijkheid hebben om de verkoop van de energie of van een deel ervan, per volume, die gebruikt wordt voor de industriële activiteiten die vermeld zijn in bijlage I bij Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 oktober 2003 tot vaststelling van een regeling voor de handel in broeikasgasemissierechten binnen de Gemeenschap⁽¹⁾, buiten de berekening te houden van de energieverkoop aan eindafnemers, omdat erkend wordt dat bepaalde bedrijfstakken of deeltakken binnen deze activiteiten blootgesteld kunnen zijn aan een aanzienlijk CO₂-weglekrisico. De lidstaten dienen zich bewust te zijn van de kosten van de regelingen om de kosten van de maatregelen nauwkeurig te kunnen berekenen.

⁽¹⁾ PB L 275 van 25.10.2003, blz. 32.

- (23) Onverminderd het bepaalde in artikel 7, mag elke lidstaat, ten einde de administratie te beperken, de verschillende beleidsmaatregelen voor de toepassing van dat artikel combineren tot één globaal nationaal energie-efficiëntieprogramma.
- (24) Om het energiebesparingspotentieel te benutten in bepaalde marktsegmenten waarin energie-audits in het algemeen niet commercieel worden aangeboden (zoals kleine en middelgrote ondernemingen (kmo's)), dienen de lidstaten programma's uit te werken die de kmo's aanmoedigen om energie-audits te laten uitvoeren. Regelmatige energie-audits moeten verplicht zijn voor grote ondernemingen, aangezien de energiebesparingen daar aanzienlijk kunnen zijn. Bij energie-audits dienen de toepasselijke Europese en internationale normen, zoals EN ISO 50001 (energiebeheerssystemen), of pr EN 16247-1 (energie-audits) of — als zij ook een energie-audit omvatten — EN ISO 14000 (milieubeheerssystemen) in acht te worden genomen; zij moeten bijgevolg ook in overeenstemming zijn met de bepalingen van bijlage VI bij deze richtlijn, omdat deze bepalingen binnen het bestek van die toepasselijke normen vallen. Momenteel wordt een specifieke Europese norm inzake energie-audits ontwikkeld.
- (25) Indien energie-audits worden uitgevoerd door inhouse deskundigen, is het, met het oog op de noodzakelijke onafhankelijkheid, vereist dat zij niet direct bij de gecontroleerde activiteit zijn betrokken.
- (26) Bij het ontwikkelen van maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie dient rekening te worden gehouden met de efficiëntiewinst en de besparingen die een wijdverbreide toepassing van kostenefficiënte technologische innovaties, zoals slimme meters, kan opleveren. Slimme meters mogen door maatschappijen niet gebruikt worden voor ongerechtvaardigde facturering achteraf.
- (27) Wat elektriciteit betreft dient, wanneer de ingebruikname van slimme meters positief wordt beoordeeld, minimaal 80 % van de consumenten tegen 2020 te beschikken over slimme metersystemen, overeenkomstig Richtlijn 2009/72/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor elektriciteit⁽¹⁾. Wat gas betreft dienen, wanneer de ingebruikname van slimme metersystemen positief wordt beoordeeld, de lidstaten, of een door hen aangewezen bevoegde instantie, een tijdschema op te stellen voor de invoering van slimme metersystemen, overeenkomstig Richtlijn 2009/73/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende gemeenschappelijke regels voor de interne markt voor aardgas⁽²⁾.
- (28) Het gebruik van individuele meters of warmtekostenverdelers voor het meten van het individuele verwarmingsverbruik in gebouwen met meerdere appartementen die worden bevoorraad door het stadsverwarmingsnet of een gemeenschappelijke centrale verwarmingsbron, is nuttig indien de eindafnemers over de mogelijkheid beschikken om hun eigen individuele verbruik te controleren. De invoering ervan is derhalve alleen nuttig in gebouwen met radiatoren die voorzien zijn van een thermostatische radiatorkraan.
- (29) In sommige gebouwen met meerdere appartementen die door het stadsverwarmingsnet of een gemeenschappelijke centrale verwarmingsbron worden bevoorraad, zou het gebruik van accurate individuele warmtemeters technisch gezien ingewikkeld en duur zijn, aangezien het warme water voor de verwarming op verschillende punten in de appartementen wordt aan- en afgevoerd. Aangenomen kan worden dat de individuele bemeting van het verwarmingsverbruik in gebouwen met meerdere appartementen, toch technisch haalbaar is indien voor de installatie van de individuele meters geen veranderingen van de bestaande warmwaterleidingen in het gebouw noodzakelijk zijn. In dergelijke gebouwen kan de berekening van het individuele verwarmingsverbruik dan worden uitgevoerd middels individuele warmtekostenverdelers die op elke radiator worden geïnstalleerd.
- (30) Volgens Richtlijn 2006/32/EG moeten de lidstaten ervoor zorgen dat de eindafnemers tegen concurrerende prijzen de beschikking krijgen over individuele meters die hun actuele energieverbruik nauwkeurig weergeven en informatie geven over de feitelijke verbruikstijd. In de meeste gevallen is hieraan de voorwaarde verbonden dat het technisch mogelijk en financieel redelijk moet zijn en in verhouding moet staan tot de potentiële energiebesparing. In geval van een aansluiting in een nieuw gebouw of van een ingrijpende renovatie, in de zin van Richtlijn 2010/31/EU, moeten deze individuele meters echter altijd ter beschikking worden gesteld. Richtlijn 2006/32/EG vereist verder een duidelijke facturering op basis van het daadwerkelijke energieverbruik, en vaak genoeg om de consumenten in staat te stellen hun eigen energiegebruik te regelen.
- (31) Volgens de richtlijnen 2009/72/EG en 2009/73/EG moeten de lidstaten ervoor zorgen dat intelligente meetsystemen worden toegepast, die de actieve participatie van de consument op de markt voor elektriciteits- en voor gasvoorziening in de hand werken. Met betrekking tot elektriciteit, indien de algemene invoering van slimme meters kosteneffectief wordt bevonden, moet ten minste 80 % van de consumenten uiterlijk in 2020 over intelligente meetsystemen beschikken. Met betrekking tot aardgas is er geen termijn bepaald, maar moet er wel een tijdschema worden opgesteld. Die richtlijnen schrijven tevens voor dat de eindafnemers terdege over het effectieve elektriciteitsverbruik en de kosten ervan moeten worden geïnformeerd, en tevens vaak genoeg om hun verbruik te kunnen regelen.

⁽¹⁾ PB L 211 van 14.8.2009, blz. 55.

⁽²⁾ PB L 211 van 14.8.2009, blz. 94.

- (32) De bepalingen over meting en facturering in de Richtlijnen 2006/32/EG, 2009/72/EG en 2009/73/EG hebben slechts een beperkt effect op energiebesparing gehad. Op veel plaatsen in de Unie hebben deze bepalingen er niet toe geleid dat de afnemers geactualiseerde informatie over hun energieverbruik ontvangen, of rekeningen op basis van hun daadwerkelijk verbruik volgens een frequentie die blijkens studies nodig is om hen in staat te stellen hun energieverbruik te regelen. Met betrekking tot ruimteverwarming en warm water in gebouwen met meerdere appartementen heeft het gebrek aan duidelijkheid van deze bepalingen diverse klachten van burgers opgeleverd.
- (33) De eindafnemers moeten zich gemakkelijker toegang kunnen verschaffen tot informatie over hun gemeten en gefactureerde energieverbruik — mede gelet op de mogelijkheden die worden geboden door het gebruik van slimme metersystemen en de algemene invoering van slimme meters in de lidstaten — en daarom is het van belang dat de voorschriften van het Unierecht op dit terrein duidelijker worden gemaakt. Dit moet ertoe bijdragen dat het gebruik van slimme metersystemen, voorzien van functies die energiebesparing bevorderen, goedkoper wordt, en dat de ontwikkeling van markten voor energiediensten en vraagbeheer wordt gesteund. Slimme metersystemen maken frequente facturering op basis van het daadwerkelijke gebruik mogelijk. Ook in de gevallen echter waarin slimme meters niet voor 2020 beschikbaar zullen zijn, zullen de voorschriften inzake de toegang tot informatie en inzake degelijke en accurate facturering op basis van het reële verbruik moeten worden verduidelijkt, met name wat het meten en factureren van het individuele verbruik betreft in gebouwen met meerdere eenheden, die worden verwarmd, gekoeld en van warm water worden voorzien met een systeem van stadsverwarming en -koeling of met een gemeenschappelijk verwarmingssysteem.
- (34) Bij het ontwikkelen van maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie moeten de lidstaten terdege rekening houden met de noodzaak om de goede werking van de interne markt en de samenhangende tenuitvoerlegging van het acquis te garanderen, overeenkomstig het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.
- (35) Bij hoogrenderende warmtekrachtkoppeling en stadsverwarming en -koeling is er veel ruimte voor besparingen op primaire energie, die nog grotendeels onbenut is in de Unie. De lidstaten moeten een uitgebreide analyse van het potentieel van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling en stadsverwarming en -koeling maken. Deze analyses moeten op verzoek van de Commissie worden geactualiseerd, teneinde investeerders te informeren over de nationale ontwikkelingsplannen en bij te dragen aan een stabiele en stimulerende investeringsomgeving. Nieuwe elektriciteitsinstallaties en bestaande installaties die ingrijpend gerenoveerd worden of waarvan de vergunning of licentie wordt vernieuwd, moeten onder voorbehoud van een kosten-batenanalyse waaruit een kosten-batenoverschot blijkt, uitgerust worden met hoogrenderende warmtekrachtkoppelingseenheden om de warmte terug te winnen die bij de productie van elektriciteit vrijkomt. Deze afvalwarmte kan dan via het stadsverwarmingsnet naar een plaats worden getransporteerd waar deze warmte nuttig te gebruiken is. Gebeurtenissen die een vereiste voor het toepassen van vergunningscriteria in werking stellen, zijn over het algemeen gebeurtenissen die ook de noodzaak van een vergunning krachtens Richtlijn 2010/75/EU van het Europees Parlement en de Raad van 24 november 2010 inzake industriële emissies⁽¹⁾ en van een vergunning krachtens Richtlijn 2009/72/EG met zich meebrengen.
- (36) Het kan voor kernenergiecentrales of elektriciteitscentrales die gebruik willen maken van geologische opslag zoals toegestaan door Richtlijn 2009/31/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de geologische opslag van kooldioxide⁽²⁾, passend zijn om gelegen te zijn op plaatsen waar de benutting van afvalwarmte middels hoogrenderende warmtekrachtkoppeling of de bevoorrading van een stadsverwarmings- of stadskoelingsnet niet kostenefficiënt is. De lidstaten moeten dergelijke installaties derhalve kunnen uitsluiten van de verplichting een kosten-batenanalyse uit te voeren inzake het uitrusten van de installatie met apparatuur die de benutting van afvalwarmte door middel van een apparaat voor hoogrenderende warmtekrachtkoppeling mogelijk maakt. Het moet eveneens mogelijk zijn piekverbruik- en back-up elektriciteitsinstallaties waarvan is gepland dat ze minder dan 1 500 bedrijfsuren per jaar als voortschrijdend gemiddelde over een periode van vijf jaar in bedrijf zullen zijn, uit te sluiten van de vereiste om ook warmte te produceren.
- (37) Lidstaten dienen de invoering aan te moedigen van maatregelen en procedures ter bevordering van installaties met warmtekrachtkoppeling met een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van minder dan 20 MW, zodat gedistribueerde energieopwekking meer ingang vindt.
- (38) Hoogrenderende warmtekrachtkoppeling moet gedefinieerd worden aan de hand van de energiebesparing die de gecombineerde productie van warmte en elektriciteit oplevert vergeleken met gescheiden productie. De definities van warmtekrachtkoppeling en hoogrendabele warmtekrachtkoppeling die in de Uniewetgeving worden gebruikt, mogen geen afbreuk doen aan de verschillende definities die in de nationale wetgevingen worden gebruikt voor andere doeleinden dan de doeleinden van de Uniewetgeving. Teneinde de energiebesparingen te maximaliseren en te voorkomen dat er mogelijkheden tot energiebesparing verloren gaan, moet de grootst mogelijke aandacht worden besteed aan de omstandigheden waaronder warmtekrachtkoppelingseenheden functioneren.

(1) PB L 334 van 17.12.2010, blz. 17.

(2) PB L 140 van 5.6.2009, blz. 114.

- (39) Teneinde de eindafnemer een transparantere keuze te laten maken tussen elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling en elektriciteit die via andere technieken wordt geproduceerd, moet ervoor worden gezorgd dat de oorsprong van elektriciteit uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling kan worden gegarandeerd op basis van geharmoniseerde rendementsreferentiewaarden. Regelingen voor de garantie van oorsprong houden op zich niet het recht in om van de nationale steunregelingen te genieten. Het is van belang dat alle vormen van elektriciteit uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling onder garanties van oorsprong kunnen vallen. Er moet onderscheid gemaakt worden tussen de garanties van oorsprong en verhandelbare certificaten.
- (40) Er moet rekening worden gehouden met de specifieke structuur van de sectoren van warmtekrachtkoppeling en stadsverwarming en -koeling, die veel kleine en middelgrote producenten kent, vooral bij het herzien van de administratieve procedures voor het verkrijgen van een vergunning om warmtekrachtcapaciteit of bijbehorende netwerken te bouwen, in toepassing van het principe „Denk eerst klein”.
- (41) De meeste ondernemingen in de Unie zijn kmo's. Zij vertegenwoordigen een enorm energiebesparingspotentieel voor de Unie. Om kmo's te helpen energie-efficiëntie maatregelen vast te stellen, moeten de lidstaten een gunstig kader uitwerken dat hen technische bijstand en gerichte informatie biedt.
- (42) Richtlijn 2010/75/EU beschouwt energie-efficiëntie als een van de criteria om de beste beschikbare technieken te bepalen die als referentie moeten dienen voor de vaststelling van de vergunningsvoorwaarden voor installaties die onder het toepassingsgebied ervan vallen, inclusief stookinstallaties met een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van 50 MW of meer. Die richtlijn geeft de lidstaten echter de mogelijkheid om geen voorschriften inzake energie-efficiëntie op te leggen voor verbrandingseenheden of andere eenheden die ter plaatse kool dioxide uitstoten, voor de activiteiten vermeld in bijlage I bij Richtlijn 2003/87/EG. De lidstaten zouden informatie over energie-efficiëntieniveaus kunnen opnemen in hun rapportage in het kader van Richtlijn 2010/75/EU.
- (43) De lidstaten moeten op basis van objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria regels opstellen voor het dragen en verdelen van de kosten van netaansluitingen en -verzwaringen en voor de technische aanpassingen die nodig zijn om nieuwe producenten van elektriciteit uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling aan te sluiten, rekening houdend met de richtsnoeren en codes die ontwikkeld werden overeenkomstig Verordening (EG) nr. 714/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de voorwaarden voor toegang tot het net voor grensoverschrijdende handel in elektriciteit ⁽¹⁾ en Verordening (EG) nr. 715/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de voorwaarden voor de toegang tot aardgastransportnetten ⁽²⁾. Producenten van elektriciteit uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling moet toegestaan worden om een openbare aanbesteding voor de aansluitingswerkzaamheden uit te schrijven. De toegang tot het net voor door hoogrenderende warmtekrachtkoppeling geproduceerde elektriciteit moet worden vereenvoudigd, met name voor kleinschalige en micro-warmtekrachtkoppelingseenheden. Overeenkomstig artikel 3, lid 2, van Richtlijn 2009/72/EG en artikel 3, lid 2, van Richtlijn 2009/73/EG mogen de lidstaten in dit verband openbaredienstverplichtingen, ook wat betreft energie-efficiëntie, opleggen aan ondernemingen die in de gas- en elektriciteitssector actief zijn.
- (44) Vraagresponso is een belangrijk instrument om de energie-efficiëntie te verhogen, omdat consumenten of door hen aangewezen derde partijen aanzienlijk meer mogelijkheden krijgen om actie te ondernemen op het gebied van informatie over verbruik en facturering; dit verschaft een mechanisme om het verbruik te verminderen of te wijzigen en aldus energie te besparen zowel in eindverbruik als in de productie, het transport en de distributie van energie, dankzij een beter gebruik van netwerken en productiemiddelen.
- (45) De vraagresponso kan gebaseerd worden op de reacties van eindafnemers op prijsignalen of op automatisering van gebouwen. De voorwaarden voor en de toegang tot vraagresponso moeten verbeterd worden, ook voor kleine eindafnemers. Derhalve moeten de lidstaten, rekening houdend met de continue ontwikkeling van slimme energienetten, ervoor zorgen dat de nationale regelingsinstanties voor energie ervoor kunnen zorgen dat nettarieven en netreguleringen verbeteringen van de energie-efficiëntie stimuleren en een dynamische prijsstelling voor vraagresponso maatregelen door eindafnemers steunen. De mogelijkheden van marktintegratie en gelijke markttoegang voor vraagzijdemiddelen (aanbod- en consumentenbelasting), naast productie, moeten worden benut. Tevens moeten de lidstaten erop toezien dat nationale energiereguleringsinstanties een geïntegreerde benadering volgen, inclusief potentiële besparingen in de energievoorziening en de eindgebruikerssectoren.
- (46) Er moeten voldoende betrouwbare professionals met deskundigheid op het vlak van energie-efficiëntie beschikbaar zijn om ervoor te zorgen dat deze richtlijn doelmatig en tijdig wordt uitgevoerd, bijvoorbeeld bij de naleving van de vereisten met betrekking tot energie-audits en de tenuitvoerlegging van de regelingen voor energie-efficiëntieverplichtingen. De lidstaten moeten daarom certificatieregelingen opstellen voor de aanbieders van energiediensten, energie-audits en andere maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie.

⁽¹⁾ PB L 211 van 14.8.2009, blz. 15.

⁽²⁾ PB L 211 van 14.8.2009, blz. 36.

- (47) Het is noodzakelijk dat de markt voor energiediensten verder wordt ontwikkeld om de beschikbaarheid van zowel de vraag naar als het aanbod van energiediensten te waarborgen. Transparantie, bijvoorbeeld aan de hand van lijsten van aanbieders van energiediensten, kan hiertoe bijdragen. Modelcontracten, uitwisseling van goede praktijken, en richtsnoeren, vooral voor energieprestatiecontracten, kunnen eveneens de vraag helpen stimuleren. In een energieprestatiecontract, zoals in andere vormen van financieringsregelingen via derden, vermijdt de begunstigde van de energiedienst investeringskosten door een deel van de financiële waarde van de energiebesparing te gebruiken om de volledig of gedeeltelijk door een derde uitgevoerde investering terug te betalen.
- (48) Het is nodig om de aan regulering- en de niet aan regulering gerelateerde belemmeringen met betrekking tot het gebruik van energieprestatiecontracten en andere financieringsregelingen via derden met het oog op energiebesparing, te identificeren en weg te nemen. Deze belemmeringen omvatten boekhoudregels en -praktijken die verhinderen dat kapitaalinvesteringen en jaarlijkse financiële besparingen welke voortvloeien uit maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie adequaat in de boekhouding worden weergegeven voor de volledige levensduur van de investeringen. Belemmeringen voor de renovatie van het bestaande gebouwenbestand wegens een opsplitsing van prikkels tussen de verschillende betrokken actoren moeten ook op nationaal niveau worden aangepakt.
- (49) Lidstaten en regio's moeten aangemoedigd worden om voluit gebruik te maken van de structuurfondsen en het Cohesiefonds om de aanzet te geven tot investeringen in maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie. Investeringen in energie-efficiëntie kunnen bijdragen aan de economische groei, werkgelegenheid, innovatie en de vermindering van brandstofarmoede in huishoudens, en leveren daardoor een positieve bijdrage aan de economische, sociale en territoriale cohesie. Potentiële gebieden voor financiering zijn onder meer energie-efficiëntie maatregelen in overheidsgebouwen en sociale woningbouw en de ontwikkeling van nieuwe vaardigheden om de werkgelegenheid in de energie-efficiëntiesector te stimuleren.
- (50) De lidstaten moeten het gebruik van financieringsfaciliteiten aanmoedigen om de doelstellingen van deze richtlijn te realiseren. Deze financieringsfaciliteiten kunnen bestaan in financiële bijdragen en boetes in verband met het niet naleven van een aantal bepalingen van deze richtlijn; middelen die krachtens artikel 10, lid 3, van Richtlijn 2003/87/EG aan energie-efficiëntie worden toegewezen; middelen die in het kader van het meerjarig financieel kader aan energie-efficiëntie worden toegewezen, in het bijzonder middelen van het cohesiefonds, de structuurfondsen en het plattelandsontwikkelingsfonds, en gereserveerde Europese financiële instrumenten, zoals het Europees Fonds voor energie-efficiëntie.
- (51) Financieringsfaciliteiten kunnen, in voorkomend geval, gebaseerd worden op met projectobligaties van de Unie gegenereerde middelen die aan energie-efficiëntie worden toegewezen; aan energie-efficiëntie toegewezen middelen van de Europese Investeringsbank en andere Europese financiële instellingen, in het bijzonder de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling en de ontwikkelingsbank van de Raad van Europa; middelen met hefboomwerking verkregen via financiële instellingen; nationale middelen, onder meer verkregen door de invoering van regelgevings- en belastingkaders ter stimulering van energie-efficiëntie-initiatieven en -programma's; inkomsten van jaarlijkse emissierechten op grond van Beschikking nr. 406/2009/EG.
- (52) De financieringsfaciliteiten kunnen met name die bijdragen, middelen en inkomsten gebruiken om privékapitaalinvesteringen, in het bijzonder van institutionele beleggers, mogelijk te maken en te stimuleren, en daarbij criteria hanteren voor de toekenning van middelen die waarborgen dat zowel sociale als milieudoelstellingen worden verwezenlijkt; gebruikmaken van innovatieve financieringsmechanismen (bijvoorbeeld leninggaranties voor privékapitaal, leninggaranties voor het bevorderen van contracten, subsidies, gesubsidieerde leningen en kredietlijnen met betrekking tot energieprestatie, financiering via derden) die de risico's van energie-efficiëntieprojecten reduceren en ook huishoudens met een laag of middeninkomen in staat stellen tot een kosteneffectieve renovatie; gekoppeld zijn aan programma's of agentschappen die energiebesparingsprojecten aggregeren en aan kwaliteitsbeoordelingen onderwerpen, technische bijstand leveren, de markt voor energiediensten bevorderen en de vraag bij consumenten naar diensten op energiegebied aanzwengelen.
- (53) De financieringsfaciliteiten zouden ook middelen ter beschikking kunnen stellen voor opleidings- en certificeringsprogramma's die vaardigheden op het gebied van energie-efficiëntie verbeteren en accrediteren; middelen ter beschikking stellen voor onderzoek naar en demonstratie en versnelde invoering van kleinschalige en micro-technologie voor energieproductie en optimalisering van de aansluiting van de betrokken generatoren op het net; gekoppeld zijn aan programma's die de energie-efficiëntie in alle woningen moeten bevorderen om energiearmoede te voorkomen, en verhuurders ertoe moeten aanzetten hun goed zo energie-efficiënt mogelijk te maken; adequate middelen ter beschikking stellen ter ondersteuning van de sociale dialoog en de vaststelling van normen die gericht zijn op het verbeteren van de energie-efficiëntie, het waarborgen van goede arbeidsomstandigheden en het beschermen van de gezondheid en de veiligheid op het werk.
- (54) De beschikbare financieringsinstrumenten en innovatieve financieringsmechanismen van de Unie dienen te worden ingezet om een praktische uitwerking te geven aan de doelstelling de energieprestatie van de gebouwen van overheidsinstanties te verbeteren. In dat opzicht kunnen de lidstaten, op vrijwillige basis en rekening houdend met de nationale begrotingsregels, hun inkomsten uit de jaarlijkse emissieruimten op grond van Beschikking 406/2009/EG gebruiken voor de ontwikkeling van dergelijke mechanismen.

- (55) Bij het streven naar het 20 %-energie-efficiëntiestreefcijfer zal de Commissie het effect moeten nagaan van nieuwe maatregelen op Richtlijn 2003/87/EG die een uniale regeling voor de handel in emissierechten (ETS) om de prikkels in de regeling waarbij koolstofarme investeringen worden beloond, te handhaven en de onder de regeling vallende sectoren voor te bereiden op de innovaties die in de toekomst nodig zullen zijn. Zij zal moeten controleren wat het effect is op bedrijfstakken die blootstaan aan een significant CO₂-weglekrisico, zoals bepaald in Besluit 2010/2/EU van de Commissie van 24 december 2009 tot vaststelling, overeenkomstig Richtlijn 2003/87/EG van het Europees Parlement en de Raad, van een lijst van bedrijfstakken en deeltakken die worden geacht te zijn blootgesteld aan een significant CO₂-weglekrisico⁽¹⁾, om ervoor te zorgen dat deze richtlijn de ontwikkeling van die bedrijfstakken ten goede komt en niet belemmert.
- (56) Krachtens Richtlijn 2006/32/EG moeten de lidstaten met ingang van 2016 een algemeen nationale indicatieve energiebesparingsstreefwaarde van 9 % vaststellen en ernaar streven deze te verwezenlijken door energiediensten en andere maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie te ontwikkelen. Die richtlijn stelt dat het tweede energie-efficiëntieplan dat door de lidstaten werd vastgesteld in voorkomend geval en waar nodig moet worden gevolgd door Commissievoorstellen voor extra maatregelen, waaronder de uitbreiding van de toepassingsperiode van streefcijfers. Indien in een verslag wordt geconcludeerd dat er onvoldoende vooruitgang is geboekt bij het behalen van de nationale indicatieve streefwaarden, zoals vastgelegd bij die richtlijn, moeten deze voorstellen betrekking hebben op het niveau en de aard van de streefwaarden. Volgens de effectbeoordeling waarmee deze richtlijn gepaard gaat, liggen de lidstaten op koers voor het bereiken van het streefwaarde van 9 %, wat heel wat minder ambitieus is dan het later vastgestelde streefcijfer van 20 % energiebesparing voor 2020. Het is dan ook niet nodig het niveau van de streefwaarden aan te passen.
- (57) Het Programma Intelligente energie - Europa vastgesteld bij Besluit nr. 1639/2006/EG van het Europees Parlement en de Raad van 24 oktober 2006 tot vaststelling van een kaderprogramma voor concurrentievermogen en innovatie (2007-2013)⁽²⁾ heeft geholpen om een omgeving te creëren waarin het Uniebeleid inzake duurzame energie kan gedijen, doordat marktbelemmeringen worden weggenomen - bijvoorbeeld het feit dat marktactoren en instellingen zich onvoldoende bewust zijn van de problematiek en over te weinig capaciteit beschikken, dat de interne energiemarkt wordt gehinderd door nationale en technische of administratieve belemmeringen, of dat slecht ontwikkelde arbeidsmarkten de uitdaging van een koolstofarme economie niet aankunnen. Veel van deze belemmeringen zijn nog altijd aanwezig.
- (58) Het aanzienlijke energiebesparingspotentieel van energiegerelateerde producten moet worden aangeboord, en daarom dient sneller uitvoering en ook ruimere toepassing te worden gegeven aan Richtlijn 2009/125/EG van het Europees Parlement en de Raad van 21 oktober 2009 betreffende de totstandbrenging van een kader voor het vaststellen van eisen inzake ecologisch ontwerp voor energiegerelateerde producten⁽³⁾ en Richtlijn 2010/30/EU van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 2010 betreffende de vermelding van het energieverbruik en het verbruik van andere hulpbronnen op de etikettering en in de standaardproductinformatie van energiegerelateerde producten⁽⁴⁾. Prioritair zijn de producten met het grootste energiebesparingspotentieel in de zin van het werkplan inzake ecologisch ontwerp, en de eventuele herziening van de bestaande maatregelen.
- (59) Teneinde de voorwaarden te verduidelijken waaronder de lidstaten krachtens Richtlijn 2010/31/EU energieprestatievoorschriften kunnen vaststellen met naleving van Richtlijn 2009/125/EG en diens uitvoeringsmaatregelen, moet Richtlijn 2009/125/EG worden gewijzigd.
- (60) Aangezien de lidstaten zonder extra energie-efficiëntie maatregelen de doelstelling van deze richtlijn, namelijk in 2020 het energie-efficiëntiestreefcijfer van 20 % voor de Unie realiseren en de weg effenen voor verdere energie-efficiëntieverbeteringen na 2020, niet voldoende kunnen realiseren, en deze doelstelling beter gerealiseerd kan worden op het niveau van de Unie, kan de Unie maatregelen vaststellen in overeenstemming met het subsidiariteitsbeginsel zoals vastgelegd in artikel 5 van het Verdrag betreffende de Europese Unie. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze richtlijn niet verder dan wat nodig is om deze doelstelling te verwezenlijken.
- (61) Om aanpassingen aan de technische vooruitgang en wijzigingen in de distributie van energiebronnen mogelijk te maken, moet de bevoegdheid om handelingen vast te stellen overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie aan de Commissie worden gedelegeerd met betrekking tot de herziening van de geharmoniseerde rendementsreferentiewaarden die zijn vastgelegd op basis van Richtlijn 2004/8/EG en met betrekking tot de waarden, berekeningsmethoden, de standaard primaire-energiecoëfficiënt en eisen in de bijlagen bij deze richtlijn. Het is van bijzonder belang dat de Commissie tijdens haar voorbereidende werkzaamheden passend overleg pleegt, ook op deskundigenniveau. De Commissie moet bij de voorbereiding en opstelling van de gedelegeerde handelingen ervoor zorgen dat de desbetreffende documenten tijdig en op gepaste wijze gelijktijdig worden toegezonden aan het Europees Parlement en aan de Raad.
- (62) Om eenvormige voorwaarden te waarborgen voor de uitvoering van deze richtlijn, moeten aan de Commissie uitvoeringsbevoegdheden worden toegekend. Die bevoegdheden moeten worden uitgeoefend in overeenstemming met Verordening (EU) nr. 182/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 16 februari 2011 tot vaststelling van de algemene voorschriften en beginselen die van toepassing zijn op de wijze waarop de lidstaten de uitoefening van de uitvoeringsbevoegdheden door de Commissie controleren⁽⁵⁾.

⁽¹⁾ PB L 1 van 5.1.2010, blz. 10.

⁽²⁾ PB L 310 van 9.11.2006, blz. 15.

⁽³⁾ PB L 285 van 31.10.2009, blz. 10.

⁽⁴⁾ PB L 153 van 18.6.2010, blz. 1.

⁽⁵⁾ PB L 55 van 28.2.2011, blz. 13.

- (63) Alle inhoudelijke bepalingen van Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG met uitzondering van artikel 4, leden 1 tot en met 4, en de bijlagen I, III en IV van Richtlijn 2006/32/EG, moeten worden ingetrokken. De laatstgenoemde bepalingen dienen van toepassing te blijven totdat de termijn voor het bereiken van de streefwaarde van 9 % is verstreken. Artikel 9, leden 1 en 2, van Richtlijn 2010/30/EU, die de lidstaten ertoe verplicht om te trachten alleen producten met de hoogste energie-efficiëntieklasse aan te kopen, moeten eveneens worden geschrapt.
- (64) De verplichting tot omzetting van deze richtlijn in nationaal recht moet worden beperkt tot die bepalingen die ten opzichte van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG inhoudelijk zijn gewijzigd. De verplichting tot omzetting van de ongewijzigde bepalingen vloeit voort uit die richtlijnen.
- (65) Deze richtlijn mag geen afbreuk doen aan de verplichtingen van de lidstaten wat betreft de termijnen voor omzetting in nationaal recht en de toepassing van de Richtlijnen 2004/8/EG en 2006/32/EG.
- (66) Overeenkomstig de gezamenlijke politieke verklaring van 28 september 2011 van de lidstaten en de Commissie over toelichtende stukken hebben de lidstaten zich ertoe verbonden om in gerechtvaardigde gevallen de kennisgeving van hun omzettingsmaatregelen vergezeld te doen gaan van één of meer stukken waarin het verband tussen de onderdelen van een richtlijn en de overeenkomstige delen van de nationale omzettingsteksten wordt toegelicht. Met betrekking tot deze richtlijn acht de wetgever de toezending van dergelijke stukken gerechtvaardigd,

HEBLEN DE VOLGENDE RICHTLIJN VASTGESTELD:

HOOFDSTUK I

ONDERWERP, TOEPASSINGSGBIED, DEFINITIE EN ENERGIE-EFFICIËNTIESTREEFCIJFERS

Artikel 1

Onderwerp en toepassingsgebied

1. Deze richtlijn legt een gemeenschappelijk kader met maatregelen vast voor de bevordering van energie-efficiëntie binnen de Unie, om ervoor te zorgen dat de Unie de kerndoelstelling van 20 % meer energie-efficiëntie in 2020 haalt en om de weg te effenen voor verdere verbeteringen van de energie-efficiëntie na die datum.

Er worden regels in vastgelegd om belemmeringen op de energiemarkt weg te nemen en om markttekortkomingen te overwinnen die de efficiëntie in energievoorziening en -gebruik belemmeren en er wordt voorzien in de opstelling van indicatieve nationale energie-efficiëntiestreefcijfers voor 2020.

2. De vereisten in deze richtlijn zijn minimumvereisten en beletten niet dat een lidstaat verdergaande maatregelen hand-

haaft of treft. Deze maatregelen moeten verenigbaar zijn met het Unierecht. Indien nationale wetgeving voorziet in strengere maatregelen, moet de lidstaat dergelijke wetgeving bij de Commissie melden.

Artikel 2

Definities

Voor de toepassing van deze richtlijn wordt verstaan onder:

- „energie”, alle vormen van energieproducten, brandstoffen, warmte, hernieuwbare energie, elektriciteit of elke andere vorm van energie, als bepaald in artikel 2, onder d), van Verordening (EG) nr. 1099/2008 van het Europees Parlement en de Raad van 22 oktober 2008 betreffende energiestatistiek⁽¹⁾;
- „primair energieverbruik”, bruto binnenlands verbruik, uitgezonderd verbruik voor niet-energetische doeleinden;
- „eindenergieverbruik”, alle aan de industrie, het vervoer, de huishoudens, de dienstensector en de landbouw geleverde energie. Leveringen aan de energieomzettingssector en de energiebedrijven zelf vallen hier niet onder;
- „energie-efficiëntie”, de verhouding tussen de verkregen prestatie, dienst, goederen of energie, en de hiertoe gebruikte input van energie;
- „energiebesparingen”, één hoeveelheid bespaarde energie die wordt vastgesteld door het verbruik voor en na de invoering van één of meer energie-efficiëntieverbeteringsmaatregelen te meten en/of te ramen, met één correctie voor de externe factoren die het energieverbruik beïnvloeden;
- „verbetering van de energie-efficiëntie”, een toename van de energie-efficiëntie ten gevolge van technologische, gedragse en/of economische veranderingen;
- „energiesdienst”, het fysieke voordeel, nut of welzijn dat wordt bereikt met een combinatie van energie met energie-efficiënte technologie of actie, die de bewerkingen, het onderhoud en de controle kan omvatten die nodig zijn voor de levering van de dienst, welke wordt geleverd op basis van een overeenkomst en welke onder normale omstandigheden heeft aangetoond te leiden tot een controleerbare en meetbare of een schatbare verbetering van de energie-efficiëntie of tot controleerbare en meetbare of schatbare primaire energiebesparingen;
- „overheidsinstantie”, aanbestedende dienst, zoals omschreven in Richtlijn 2004/18/EG van het Europees Parlement en de Raad van 31 maart 2004 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen van overheidsopdrachten voor werken, leveringen en diensten⁽²⁾;
- „centrale overheid”, alle bestuursinstellingen waarvan de bevoegdheid zich over het gehele grondgebied van een lidstaat uitstrekt;

⁽¹⁾ PB L 304 van 14.11.2008, blz. 1.

⁽²⁾ PB L 134 van 30.4.2004, blz. 114.

10. „totale bruikbare vloeroppervlakte”, de vloeroppervlakte van een gebouw of van een deel van een gebouw waar energie wordt gebruikt om het binnenklimaat te regelen;
11. „energiebeheersysteem”: een reeks van onderling verband houdende of op elkaar inwerkende elementen van een plan waarin een energie-efficiëntiedoelstelling en een strategie om deze doelstelling te verwezenlijken is vastgelegd;
12. „Europese norm”, een door het Europees Comité voor normalisatie, het Europees Comité voor elektrotechnische normalisatie of het Europees Instituut voor telecommunicatienormen goedgekeurde en voor publiek gebruik ter beschikking gestelde norm;
13. „internationale norm”, een door de Internationale Organisatie voor Normalisatie vastgestelde en openbaar beschikbaar gestelde norm;
14. „aan verplichtingen gebonden partij”, energiedistributeur of detailhandelaar in energie, die gebonden is door de nationale regelingen voor energie-efficiëntieverplichtingen, bedoeld in artikel 7;
15. „met de uitvoering belaste partij”, een juridische entiteit met de door een overheid of een andere overheidsinstantie gedelegeerde bevoegdheid om een financieringsregeling te ontwikkelen, te beheren of uit te voeren namens de overheid of een andere overheidsinstantie;
16. „deelnemende partij”, een onderneming of een overheidsinstantie die zich ertoe heeft verbonden bepaalde doelstellingen te bereiken in het kader van een vrijwillige overeenkomst, of die onder een beleidsinstrument van nationale regelgeving valt;
17. „uitvoerende overheidsinstantie”, een publiekrechtelijke instantie die verantwoordelijk is voor het uitvoeren of controleren van de belasting op energie of koolstof, de financiële regelingen en instrumenten, fiscale prikkels, normen en standaarden, etikettering van het energieverbruik, opleiding of onderwijs;
18. „beleidsmaatregel”, een instrument van regulerende, financiële of fiscale aard, of gebaseerd op vrijwillige deelneming of bedoeld voor informatieverstrekking, dat formeel in een lidstaat is ingesteld en wordt toegepast teneinde een kader, vereiste of prikkel tot stand te brengen die de marktdeelnemers ertoe aanzet energiediensten te verstrekken en aan te kopen en andere maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie te nemen;
19. „afzonderlijke actie”, een actie die leidt tot controleerbare, meetbare of schatbare verbeteringen van de energie-efficiëntie en die wordt ondernomen als gevolg van een beleidsmaatregel;
20. „energiedistributeur”, een natuurlijk persoon of rechtspersoon, waaronder een distributiesysteembeheerder, die verantwoordelijk is voor het transport van energie, met het oog op levering aan de eindafnemers of aan de distributiestations die energie aan eindafnemers verkopen;
21. „distributiesysteembeheerder”, „distributiesysteembeheerder” als gedefinieerd in respectievelijk Richtlijn 2009/72/EG en Richtlijn 2009/73/EG;
22. „detailhandelaar in energie”, een natuurlijk persoon of rechtspersoon die energie aan eindafnemers verkoopt;
23. „eindafnemer”, een natuurlijk persoon of rechtspersoon die energie koopt voor eigen eindverbruik;
24. „aanbieder van energiediensten”, een natuurlijk persoon of rechtspersoon die in de inrichtingen of gebouwen van een eindafnemer energiediensten of andere maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie levert;
25. „energie-audit”, een systematische procedure met als doel toereikende informatie te verzamelen omtrent het huidige energieverbruiksprofiel van een gebouw of groep gebouwen, van een industriële of commerciële activiteit of installatie of van private of publieke diensten, mogelijkheden voor kosteneffectieve energiebesparing te signaleren en kwantificeren en verslag uit te brengen van de resultaten;
26. „kleine en middelgrote ondernemingen” of „kmo's”, ondernemingen als omschreven in titel I van de bijlage bij Aanbeveling 2003/361/EG van de Commissie van 6 mei 2003 betreffende de definitie van en kleine, middelgrote en micro-ondernemingen ⁽¹⁾; tot de categorie kleine, middelgrote en micro-ondernemingen behoren ondernemingen waar minder dan 250 personen werkzaam zijn en waarvan de jaaromzet 50 miljoen EUR en/of het jaarlijkse balanstotaal 43 miljoen EUR niet overschrijdt;
27. „energieprestatiecontract”, een contractuele regeling tussen de begunstigde en de aanbieder van een maatregel ter verbetering van de energie-efficiëntie, die tijdens de gehele looptijd van het contract wordt geverifieerd en gecontroleerd, waarbij de investeringen (arbeid, leveringen of diensten) zodanig worden betaald dat ze in verhouding staan tot de contractueel vastgelegde mate van verbetering van de energie-efficiëntie of een ander overeengekomen prestatie-criterium, zoals financiële besparingen;
28. „slimme metersysteem” of „intelligent meetstelsel”, een elektronisch systeem dat het energieverbruik kan meten, meer informatie levert dan een traditionele meter, en data kan doorgeven en ontvangen middels een vorm van elektronische communicatie;
29. „transmissiesysteembeheerder”, een „transmissiesysteembeheerder” in de zin van respectievelijk Richtlijn 2009/72/EG en Richtlijn 2009/73/EG;
30. „warmtekrachtkoppeling”, de gelijktijdige opwekking in één proces van thermische energie en elektrische of mechanische energie;
31. „economisch aantoonbare vraag”, een vraag die de behoefte aan verwarming of koeling niet overstijgt en waaraan anders onder marktvoorwaarden zou worden voldaan door andere processen van energieopwekking dan warmtekrachtkoppeling;

⁽¹⁾ PB L 124 van 20.5.2003, blz. 36.

32. „nuttige warmte”, warmte die in een warmtekrachtkoppelingproces wordt geproduceerd om aan een economisch aantoonbare vraag naar warmte of koeling te voldoen;
33. „elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling”, elektriciteit opgewekt in een proces dat is gekoppeld aan de opwekking van nuttige warmte en berekend in overeenstemming met de methodologie in bijlage I;
34. „hoogrenderende warmtekrachtkoppeling”, warmtekrachtkoppeling die voldoet aan de criteria van bijlage II;
35. „totaal rendement”, de som op jaarbasis van de productie van elektriciteit en van mechanische energie en de opbrengst aan nuttige warmte, gedeeld door de brandstofinvoer die is gebruikt voor de opwekking van warmte in een warmtekrachtkoppelingproces en voor de brutoproductie van elektriciteit en van mechanische energie;
36. „elektriciteit-warmteratio”, de verhouding tussen elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling en nuttige warmte wanneer de warmtekrachtkoppelingmodus volledig in bedrijf is, op basis van operationele gegevens van de specifieke eenheid;
37. „warmtekrachtkoppelingseenheid”, een eenheid die in de warmtekrachtkoppelingmodus kan werken;
38. „kleinschalige warmtekrachtkoppelingseenheid”, een warmtekrachtkoppelingseenheid met een geïnstalleerd vermogen van minder dan 1 MW_e;
39. „micro-warmtekrachtkoppelingseenheid”, een warmtekrachtkoppelingseenheid met een maximumcapaciteit van minder dan 50 kW_e;
40. „vloeroppervlakte-index”, verhouding tussen de vloeroppervlakte van het gebouw en de grondoppervlakte in een bepaald grondgebied;
41. „efficiënte stadsverwarming en -koeling”, een systeem voor stadsverwarming of -koeling dat ten minste 50 % hernieuwbare energie, 50 % afvalwarmte, 75 % warmte uit warmtekrachtkoppeling of 50 % uit een combinatie van dergelijke energie en warmte gebruikt;
42. „efficiënte verwarming en koeling”, een mogelijkheid voor verwarming en koeling die, in vergelijking met een referentiescenario van een standaardsituatie, een meetbare verlaging inhoudt van de input van primaire energie om één eenheid afgegeven energie te leveren binnen een relevante systeemgrens, en zulks op kostenefficiënte wijze, zoals beoordeeld in de in deze richtlijn bedoelde kosten-batenaanalyse, en met inachtneming van de energie die nodig is voor winning, omzetting, transport en distributie;
43. „efficiënte individuele verwarming en koeling”, een mogelijkheid voor de voorziening van individuele verwarming en koeling die, in vergelijking met efficiënte stadsverwarming en -koeling, een meetbare vermindering betekent van de input van niet-hernieuwbare primaire energie voor het leveren van één eenheid afgegeven energie binnen een relevante systeemgrens, of die dezelfde input van niet-hernieuwbare primaire energie vereist, maar tegen een lagere kostprijs, met inachtneming van de energie die nodig is voor winning, omzetting, transport en distributie;
44. „ingrijpende renovatie”, een renovatie waarvan de kosten hoger liggen dan 50 % van de investeringskosten voor een nieuwe vergelijkbare eenheid;
45. „aggregator”, dienstverrichter aan de vraagzijde die meerdere consumentenbelastingen van korte duur combineert om in georganiseerde energiemarkten te verkopen of te veilen.

Artikel 3

Energie-efficiëntiestreefcijfers

1. Elke lidstaat stelt een indicatief nationaal energie-efficiëntiestreefcijfer vast, op basis van primair verbruik of eindverbruik van energie, van besparing van primaire energie of finale energiegebruik, dan wel van energie-intensiteit. De lidstaten delen deze streefcijfers overeenkomstig artikel 24, lid 1, en bijlage XIV, deel 1, aan de Commissie mee en drukken deze tevens uit als een absoluut niveau van primair energieverbruik en eindenergieverbruik in 2020; zij leggen daarbij uit hoe en op basis van welke gegevens dit is berekend.

Bij het bepalen van deze streefcijfers houden zij rekening met het volgende:

- a) het energieverbruik van de Unie mag in 2020 niet meer bedragen dan 1 474 Mtoe primaire energie of niet meer dan 1 078 Mtoe finale energie;
- b) de in deze richtlijn vastgelegde maatregelen;
- c) de maatregelen die zijn vastgesteld om de nationale energiebesparingsstreefwaarden te bereiken overeenkomstig artikel 4, lid 1, van Richtlijn 2006/32/EG, en
- d) andere maatregelen om energie-efficiëntie binnen de lidstaten en op Unieniveau te bevorderen.

Bij het vaststellen van die streefcijfers kunnen de lidstaten ook rekening houden met nationale omstandigheden die het primaire energieverbruik beïnvloeden, zoals:

- a) het resterende kosteneffectieve energiebesparingspotentieel;
- b) de ontwikkeling en de voorspelling van het bbp;
- c) de wijzigingen van energie-invoer en -uitvoer;
- d) de ontwikkeling van alle bronnen hernieuwbare energie, kernenergie, het afvangen en opslaan van kooldioxide, en
- e) vroegtijdige maatregelen.

2. Uiterlijk op 30 juni 2014 beoordeelt de Commissie de bereikte vooruitgang en berekent zij de kans dat de Unie in 2020 een energieverbruik van niet meer dan 1 474 Mtoe primaire energie en/of niet meer dan 1 078 Mtoe finale energie heeft.

3. Bij het uitvoeren van de in de lid 2 bedoelde beoordeling gaat de Commissie als volgt te werk:

- a) zij telt de nationale indicatieve energie-efficiëntiestreefcijfers die door de lidstaten zijn gemeld, op;
- b) zij gaat na of de som van die streefcijfers als een betrouwbare leidraad kan worden beschouwd om te beoordelen of Unie als geheel op schema ligt, en houdt daarbij rekening met de evaluatie van het eerste jaarverslag overeenkomstig artikel 24, lid 1, en met de evaluatie van de nationale actieplannen inzake energie-efficiëntie, overeenkomstig artikel 24, lid 2;
- c) zij houdt rekening met aanvullende analyse die voortvloeit uit:
 - i) een beoordeling van de vooruitgang op het vlak van energieverbruik en van energieverbruik in verhouding tot de economische activiteit op Unieniveau, waaronder de vooruitgang in verband met de efficiëntie in de energievoorziening in de lidstaten die hun nationale indicatieve streefcijfers hebben gebaseerd op eindenergieverbruik of de totale energiebesparing, inclusief de vooruitgang tengevolge van de naleving door die lidstaten van hoofdstuk III van deze richtlijn;
 - ii) de resultaten van modelberekeningen betreffende toekomstige ontwikkelingen in energieverbruik op Unieniveau;
- d) zij vergelijkt de resultaten onder a) tot en met c) met de hoeveelheid energieverbruik die nodig is om in 2020 een energieverbruik van niet meer dan 1 474 Mtoe primaire energie en/of niet meer dan 1 078 Mtoe finale energie te halen.

HOOFDSTUK II

EFFICIËNTIE IN ENERGIEGEBRUIK

Artikel 4

Renovatie van gebouwen

De lidstaten stellen een langetermijnstrategie vast om in te zetten op investeringen in de renovatie van het nationale, openbare

en particuliere bestand van woningen en bedrijfsgebouwen. Deze strategie houdt het volgende in:

- a) een overzicht van het nationale gebouwenbestand, waar passend op basis van statistische steekproefneming;
- b) de bepaling van kosteneffectieve aanpakken van betreffende renovaties naargelang van het bouwtype en het klimaattype;
- c) beleid en maatregelen om kosteneffectieve grondige renovatie van gebouwen, onder meer in gefaseerde vorm, te stimuleren;
- d) een toekomstgerichte perspectief om investeringsbesluiten van particulieren, de bouwsector en financiële instellingen te begeleiden;
- e) een op feitelijke gegevens gebaseerde raming van de verwachte energiebesparing en van de voordelen in ruimere zin.

Een eerste versie van de strategie wordt uiterlijk 30 april 2014 bekendgemaakt; de strategie wordt vervolgens om de drie jaar geactualiseerd en telkens als onderdeel van de nationale energie-efficiëntieplannen aan de Commissie voorgelegd.

Artikel 5

Voorbeeldfunctie van de gebouwen van overheidsinstanties

1. Onverminderd artikel 7 van Richtlijn 2010/31/EU zorgt elke lidstaat ervoor dat vanaf 1 januari 2014 jaarlijks 3 % van de totale vloeroppervlakte van verwarmde en/of gekoelde gebouwen die eigendom zijn van en gebruikt worden door hun centrale overheid, wordt gerenoveerd om aan de minimumeisen inzake energieprestaties te voldoen die de betrokken lidstaat op grond van artikel 4 van Richtlijn 2010/31/EU heeft vastgelegd.

Deze 3 % wordt berekend over de totale vloeroppervlakte van de gebouwen met een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 500 m² die eigendom zijn van en gebruikt worden door de centrale overheid van de betrokken lidstaat en die op 1 januari van ieder jaar niet voldoen aan de nationale minimumeisen inzake energieprestaties, zoals vastgelegd op grond van artikel 4 van Richtlijn 2010/31/EU. Met ingang van 9 juli 2015 wordt deze drempel verlaagd tot 250 m².

Indien een lidstaat voorschrijft dat de verplichting om jaarlijks 3 % van de totale vloeroppervlakte te renoveren ook geldt voor de vloeroppervlakte van gebouwen die eigendom zijn van en gebruikt worden door bestuursinstellingen op een lager niveau dan de centrale overheid, dan wordt die 3 % berekend over de totale vloeroppervlakte van de gebouwen met een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 500 m², dan wel, met ingang van 9 juli 2015, van meer dan 250 m², die eigendom zijn van en gebruikt worden door de centrale overheid en deze bestuursinstellingen van de betrokken lidstaat en die op 1 januari van ieder jaar niet voldoen aan de nationale minimumeisen inzake energieprestaties, zoals vastgelegd op grond van artikel 4 van Richtlijn 2010/31/EU.

Bij de uitvoering van de maatregelen voor de algehele renovatie van de gebouwen van de centrale overheid overeenkomstig de eerste alinea mogen de lidstaten ervoor kiezen het gebouw, inclusief bouwschil, apparatuur, exploitatie en onderhoud, als één geheel te zien.

De lidstaten schrijven voor dat, ingeval het kosteneffectief en technisch uitvoerbaar is, de gebouwen van de centrale overheid met de slechtste energieprestaties voorrang krijgen bij de uitvoering van energie-efficiëntie maatregelen.

2. De lidstaten kunnen beslissen ten aanzien van de volgende categorieën gebouwen geen eisen in de zin van lid 1 vast te stellen of toe te passen:

- a) gebouwen die officieel beschermd zijn als onderdeel van een daartoe aangewezen omgeving, dan wel vanwege hun bijzondere architectonische of historische waarde, voor zover de toepassing van bepaalde minimumeisen inzake energieprestaties hun karakter of aanzicht op onaanvaardbare wijze zou veranderen;
- b) gebouwen die eigendom zijn van de strijdkrachten of de centrale overheid en nationale defensiedoelinden dienen, uitgezonderd individuele woonruimten en kantoorgebouwen voor de strijdkrachten en ander personeel in dienst van de nationale defensieautoriteiten;
- c) gebouwen die worden gebruikt voor erediensten en religieuze activiteiten.

3. Indien een lidstaat in een bepaald jaar meer dan 3 % van de totale vloeroppervlakte van gebouwen van de centrale overheid renoveert, mag hij het teveel ten opzichte van het jaarlijkse renovatiepercentage meetellen in een van de drie voorgaande of volgende jaren.

4. De lidstaten mogen nieuwe gebouwen die gebruikt worden door en eigendom zijn van de centrale overheid ter vervanging van specifieke gebouwen van de centrale overheid die in de voorgaande twee jaren zijn gesloopt of gebouwen die in die twee jaren verkocht, gesloopt of buiten gebruik gesteld zijn ten gevolge van een intensiever gebruik van andere gebouwen, meetellen bij het jaarlijkse renovatiepercentage van de gebouwen van de centrale overheid.

5. Voor de toepassing van lid 1 zorgen de lidstaten ervoor dat uiterlijk op 31 december 2013 een inventaris is opgesteld en publiek beschikbaar gesteld van de verwarmde en/of gekoelde gebouwen van de centrale overheid met een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 500 m², en dat per 9 juli 2015 een inventaris is opgesteld en bekendgemaakt van de gebouwen van de centrale overheid met een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 250 m², met uitzondering van de gebouwen die op basis van lid 2 zijn vrijgesteld. De inventaris dient de volgende gegevens te bevatten:

- a) de vloeroppervlakte in m², en
- b) de energieprestaties van elk gebouw of andere nuttige energiegegevens.

6. Onverminderd artikel 7 van Richtlijn 2010/31/EU, kunnen de lidstaten kiezen voor een alternatieve benadering van de leden 1 tot en met 5 van dit artikel, waarbij zij andere koste-

nefficiënte maatregelen treffen, met inbegrip van grondige renovaties en maatregelen om een gedragsverandering bij de gebruikers van het gebouw teweeg te brengen, teneinde in 2020 in de in aanmerking komende gebouwen die eigendom zijn van en gebruikt worden door de centrale overheid een energiebesparing te bereiken die ten minste gelijkwaardig is aan de in lid 1 ver-eiste, op jaarbasis gerapporteerde, besparing.

Voor de alternatieve benadering kunnen de lidstaten de energiebesparingen waartoe de leden 1 tot en met 4 zouden leiden, ramen aan de hand van de geschikte standaardwaarden voor het energieverbruik van referentiegebouwen van de centrale overheid vóór en na renovatie, en op basis van de geschatte oppervlakte van hun gebouwenbestand. De categorieën waaruit de referentiegebouwen van de centrale overheid bestaan zijn representatief voor dit gebouwenbestand.

De lidstaten die voor de alternatieve benadering kiezen, brengen de Commissie uiterlijk op 31 december 2013 op de hoogte van de alternatieve maatregelen die zij wensen te nemen, en maken inzichtelijk hoe zij een gelijkwaardige verbetering van de energieprestatie van de gebouwen die deel uitmaken van het gebouwenbestand van de centrale overheid, denken te gaan verwezenlijken.

7. De lidstaten moedigen overheidsinstanties, ook op regionaal en lokaal niveau, en publiekrechtelijke socialehuisvesting-maatschappijen aan om, met inachtneming van hun respectieve bevoegdheden en administratieve organisatie,

- a) een energie-efficiëntieplan vast te stellen, dat op zichzelf staat of deel uitmaakt van een breder klimaat- of milieuplan, met specifieke doelstellingen en acties inzake energiebesparing en -efficiëntie, teneinde de in de leden 1, 5 en 6 omschreven voorbeeldfunctie van de gebouwen van de centrale overheid te volgen;
- b) een energiebeheersysteem in te voeren, inclusief energieaudits, als onderdeel van de uitvoering van hun plan;
- c) waar passend, energiedienstenbedrijven en energieprestatiecontracten te gebruiken om renovaties te financieren en plannen uit te voeren voor het handhaven of verbeteren van energie-efficiëntie op de lange termijn.

Artikel 6

Overheidsaankopen

1. De lidstaten zorgen ervoor dat de centrale overheden uitsluitend producten, diensten en gebouwen kopen met hoge energie-efficiëntieprestaties, voor zover dit in overeenstemming is met de kosteneffectiviteit, de economische haalbaarheid, de duurzaamheid in een breder verband, de technische geschiktheid, alsmede met de aanwezigheid van voldoende concurrentie, zoals bedoeld in bijlage III.

De in eerste alinea vastgestelde verplichting is van toepassing op contracten voor de aankoop van goederen, diensten en gebouwen door overheidsinstanties, voor zover dergelijke contracten een waarde hebben die gelijk is aan of groter is dan de drempelbedragen die in artikel 7 van Richtlijn 2004/18/EG zijn vastgelegd.

2. De in lid 1 bedoelde verplichting is van toepassing op contracten van de strijdkrachten, voor zover er geen conflicten ontstaan in verband met de aard en het hoofddoel van de activiteiten van de strijdkrachten. De verplichting geldt niet voor de opdrachten voor levering van de militaire uitrusting omschreven in Richtlijn 2009/81/EG van het Europees Parlement en de Raad van 13 juli 2009 betreffende de coördinatie van de procedures voor het plaatsen door aanbestedende diensten van bepaalde opdrachten voor werken, leveringen en diensten op defensie- en veiligheidsgebied ⁽¹⁾.

3. De lidstaten moedigen overheidsinstanties, met name op regionaal en lokaal niveau, met inachtneming van hun respectieve bevoegdheden en bestuursstructuur, aan om naar het voorbeeld van hun centrale overheid uitsluitend producten, diensten en gebouwen met een hoge energie-efficiëntieprestaties te kopen. De lidstaten sporen de overheidsinstanties aan, bij het aanbesteden van dienstverleningscontracten met een aanzienlijk energiegehalte na te gaan of het mogelijk is energieprestatiecontracten voor de lange termijn te sluiten die energiebesparingen op de lange termijn opleveren.

4. Onverminderd het eerste lid kunnen de lidstaten bij het aankopen van een productenpakket dat als geheel onder een gedelegeerde handeling krachtens Richtlijn 2010/30/EU valt, eisen dat de totale energie-efficiëntie prevaleert boven de energie-efficiëntie van de afzonderlijke producten van dat pakket door het productenpakket aan te kopen dat voldoet aan het criterium van de hoogste energie-efficiëntieklasse.

Artikel 7

Verplichtingsregelingen voor energie-efficiëntie

1. Elke lidstaat stelt een verplichtingsregeling voor energie-efficiëntie op. Deze regeling zorgt ervoor dat alle energiedistributeurs en/of detailhandelaars in energie die overeenkomstig lid 4 als aan verplichtingen gebonden partijen zijn aangewezen en die op het grondgebied van een lidstaat actief zijn, uiterlijk op 31 december 2020 een cumulatief streefcijfer voor energiebesparing bij de eindafnemer halen, onverminderd lid 2.

Dat streefcijfer stemt ten minste overeen met nieuwe besparingen, ieder jaar vanaf 1 januari 2014 tot en met 31 december 2020, ten belope van 1,5 % van de jaarlijkse energieverkoop per volume, van alle energiedistributeurs of alle detailhandelaars in energie, aan eindafnemers, over de drie jaar vóór 1 januari 2013. De verkoop van energie, per volume, die gebruikt wordt voor vervoer, mag geheel of gedeeltelijk buiten de berekening blijven.

De lidstaten beslissen hoe de in de tweede alinea bedoelde berekende hoeveelheid aan nieuwe besparingen over de periode moet worden verdeeld.

2. Onverminderd lid 3, kan elke lidstaat:

- a) bij de in de tweede alinea van lid 1 bedoelde berekening voor 2014 en 2015 de waarde 1 %, voor 2016 en 2017 de waarde 1,25 % en voor 2018, 2019 en 2020 de waarde 1,5 % hanteren;
- b) de gehele of een deel van de verkoop, per volume, van de energie die gebruikt wordt in de industriële activiteiten, vermeld in bijlage I bij Richtlijn 2003/87/EG, buiten de berekening houden;
- c) toestaan dat energiebesparingen die gerealiseerd zijn in de sectoren omzetting, transport en distributie van energie, met inbegrip van infrastructuur voor efficiënte stadsverwarming en -koeling, voortvloeiend uit de naleving van de voorschriften van artikel 14, lid 4, artikel 14, lid 5, onder b), en artikel 15, leden 1 tot en met 6 en 9, worden afgezet tegen de energiebesparingen die krachtens lid 1 zijn vereist, en
- d) besparingen die voortvloeien uit afzonderlijke maatregelen die voor het eerst worden uitgevoerd sedert 31 december 2008, en die in 2020 nog steeds effect hebben en meet- en controlebaar zijn, afzetten tegen de in lid 1 bedoelde energiebesparingen.

3. De toepassing van lid 2 leidt niet tot een verlaging met meer dan 25 % van de in lid 1 bedoelde energiebesparingen. De lidstaten die gebruikmaken van lid 2 stellen de Commissie uiterlijk op 5 juni 2014 daarvan in kennis; deze kennisgeving bevat tevens de in lid 2 genoemde toe te passen elementen, alsmede een berekening van de effecten daarvan op de in lid 1 bedoelde hoeveelheid energiebesparingen.

4. Onverminderd de berekening van de energiebesparingen voor het streefcijfer overeenkomstig de tweede alinea van lid 1, wijst elke lidstaat voor de toepassing van de eerste alinea van lid 1, volgens objectieve, niet-discriminerende criteria, onder de energiedistributeurs en/of detailhandelaars in energie die op zijn grondgebied actief zijn, de aan verplichtingen gebonden partijen aan; daaronder kunnen begrepen zijn de distributeurs en detailhandelaars van vervoersbrandstof die op zijn grondgebied actief zijn. De hoeveelheid energiebesparingen die nodig is om aan de verplichting te voldoen, wordt door de aan verplichtingen gebonden partijen gerealiseerd onder de eindafnemers, die waar passend door de lidstaat, los van de in lid 1 bedoelde berekening, zijn aangewezen, of, indien de lidstaten hiertoe besluiten, door middel van gecertificeerde besparingen afkomstig van andere partijen, als omschreven in lid 7, onder b).

5. De lidstaten drukken de van elke aan verplichtingen gebonden partij vereiste energiebesparing uit in termen van eind- ofwel primair verbruik van energie. De gekozen methode om de vereiste energiebesparing uit te drukken, wordt ook gebruikt om de door de aan verplichtingen gebonden partijen geclaimde besparing te berekenen. De conversiefactoren in bijlage IV zijn van toepassing.

⁽¹⁾ PB L 216 van 20.8.2009, blz. 76.

6. De lidstaten zien erop toe dat de uit de leden 1, 2 en 9 van dit artikel, en artikel 20, lid 6, voortvloeiende besparingen worden berekend overeenkomstig punten 1 en 2 van bijlage V. Zij voeren onafhankelijke meet-, controle- en verificatiesystemen in waardoor ten minste een statistisch relevant aandeel en een representatieve selectie van de door de aan verplichtingen gebonden partijen ingestelde maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie wordt gecontroleerd. Die meting, controle en verificatie geschieden door een orgaan dat onafhankelijk is van de aan verplichtingen gebonden partijen.

7. In het kader van de verplichtingsregeling voor energie-efficiëntie kunnen de lidstaten:

- a) eisen met een sociale doelstelling opnemen in de besparingsverplichtingen die zij opleggen, waaronder de eis om een gedeelte van de energie-efficiëntiemaatregelen bij voorrang uit te voeren in huishoudens die met energiearmoede kampen of in sociale woningen;
- b) de aan verplichtingen gebonden partijen toestaan de gecertificeerde energiebesparingen die zijn behaald door leveranciers van energiediensten of andere derde partijen, mee te laten tellen voor hun verplichting, onder meer ingeval de aan verplichtingen gebonden partijen via andere officieel goedgekeurde instanties of overheidsinstanties maatregelen propagieren die al dan niet formele partnerschappen kunnen inhouden en gecombineerd kunnen worden met andere financieringsbronnen; Wanneer lidstaten zulks toestaan zien zij erop toe dat er een goedkeuringsprocedure van kracht is die helder en transparant is, openstaat voor alle marktdeelnemers en de certificatiekosten zo gering mogelijk beoogt te houden;
- c) de aan verplichtingen gebonden partijen toestaan de besparing die in een bepaald jaar is behaald, te beschouwen als gerealiseerd in de vier voorgaande of de drie volgende jaren;

8. De lidstaten maken de totale energiebesparing die op grond van deze regeling is behaald door elke aan verplichtingen gebonden partij, of elke subcategorie van een aan verplichtingen gebonden partij, eens per jaar openbaar.

De lidstaten zien erop toe dat de aan verplichtingen gebonden partijen op verzoek de volgende gegevens verstrekken:

- a) de verzamelde statistische gegevens over hun eindafnemers (waarbij significante veranderingen ten opzichte van eerder ingediende gegevens worden aangegeven), en
- b) actuele gegevens over het verbruik van de eindafnemers, waaronder, indien van toepassing, belastingsprofielen, klantensegmentatie en geografische locatie van afnemers, zonder de integriteit en de vertrouwelijkheid van private of commercieel gevoelige informatie aan te tasten, conform het toepasselijke Unierecht.

Een dergelijk verzoek mag niet meer dan eens per jaar worden gedaan.

9. Als alternatief voor het instellen van een verplichtingsregeling voor energie-efficiëntie als bedoeld in lid 1 kunnen de lid-

staten ervoor kiezen andere beleidsmaatregelen te nemen om energiebesparingen door eindafnemers te behalen, mits die beleidsmaatregelen voldoen aan de criteria van de leden 10 en 11. De jaarlijkse hoeveelheid nieuwe energiebesparingen die met deze aanpak wordt gerealiseerd, moet gelijk zijn aan de hoeveelheid nieuwe energiebesparingen die is vereist bij de leden 1, 2 en 3. Mits een gelijkwaardig resultaat wordt bereikt, mogen de lidstaten verplichtingsregelingen combineren met alternatieve beleidsmaatregelen, onder meer met nationale energie-efficiëntieprogramma's.

De in de eerste alinea bedoelde beleidsmaatregelen kunnen bestaan in — maar zijn niet beperkt tot — de volgende beleidsmaatregelen of combinaties daarvan:

- a) energie- of CO₂-heffingen die leiden tot beperking van het energieverbruik bij de eindverbruiker;
- b) financieringsregelingen en -instrumenten of belastingprikkels die leiden tot de toepassing van energie-efficiënte technologie of technieken en die tot vermindering van het energieverbruik bij de eindverbruiker leiden;
- c) regelingen of vrijwillige overeenkomsten die leiden tot de toepassing van energie-efficiënte technologie of technieken en die tot vermindering van het energieverbruik bij de eindverbruiker leiden;
- d) standaarden en normen die gericht zijn op de verbetering van de energie-efficiëntie van producten en diensten, waaronder gebouwen en voertuigen, tenzij deze bindend zijn en in de lidstaten van toepassing zijn krachtens het Unierecht;
- e) energie-etiketteringsregelingen, met uitzondering van de bindende en de in de lidstaten krachtens het Unierecht toepasselijke regelingen;
- f) onderwijs en opleiding, onder meer programma's op het gebied van energieadvies, die leiden tot de toepassing van energie-efficiënte technologie of technieken en die tot vermindering van het energieverbruik bij de eindverbruiker leiden.

De lidstaten delen de Commissie uiterlijk op 5 december 2013 de beleidsmaatregelen mee die zij voornemens zijn vast te stellen op grond van de eerste alinea en van artikel 20, lid 6, conform het kader omschreven in punt 4 van bijlage V; zij tonen daarbij aan hoe zij de vereiste hoeveelheid besparingen gaan behalen. In het geval van de beleidsmaatregelen, bedoeld in de tweede alinea en in artikel 20, lid 6, wordt in die mededeling aangetoond hoe aan de criteria van lid 10 wordt voldaan. Waar het gaat om andere beleidsmaatregelen dan bedoeld in de tweede alinea of in artikel 20, lid 6, lichten de lidstaten toe hoe een gelijkwaardig niveau van besparingen, toezicht en controle wordt bereikt. De Commissie kan binnen drie maanden na de mededeling wijzigingen suggereren.

10. Onverminderd lid 11, voldoen de beleidsmaatregelen die worden genomen op grond van lid 9, tweede alinea, en artikel 20, lid 6, aan de volgende criteria:

- a) in de beleidsmaatregelen worden ten minste twee tussendata tot 31 december 2020 vastgesteld, wat ertoe leidt dat het in lid 1 vastgestelde ambitieniveau wordt bereikt;
- b) de taak van iedere met de uitvoering belaste partij, deelnemende partij of uitvoerende overheidsinstantie, naargelang van het geval, wordt omschreven;
- c) de te behalen energiebesparingen worden op transparante wijze vastgesteld;
- d) de in de beleidsmaatregel vereiste of op grond van die maatregel te behalen hoeveelheid energiebesparingen is uitgedrukt in eindverbruik dan wel primair verbruik van energie, waarbij de conversiefactoren zoals vastgelegd in bijlage IV worden gebruikt;
- e) energiebesparingen worden berekend volgens de methode en de beginselen vastgesteld in punten 1 en 2 van bijlage V;
- f) energiebesparingen worden berekend volgens de methode en de beginselen vastgesteld in punt 3 van bijlage V;
- g) de deelnemende partijen stellen, tenzij het niet haalbaar is, een jaarrapport op van de gerealiseerde energiebesparingen, dat publiek toegankelijk is;
- h) de resultaten worden gemonitord, en passende maatregelen worden overwogen als onvoldoende voortgang wordt gemaakt;
- i) een controlesysteem wordt ingesteld, dat ook een onafhankelijke verificatie omvat van een statistisch significant aandeel van de maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie, en
- j) jaarlijks worden gegevens over de jaarlijkse trend in energiebesparingen gepubliceerd.

11. De lidstaten zorgen ervoor dat de in lid 9, tweede alinea, onder a), bedoelde heffingen voldoen aan de in lid 10, onder a), b), c), d), f), h) en j), genoemde criteria.

De lidstaten zorgen ervoor dat de in lid 9, tweede alinea, onder c), bedoelde regelingen en vrijwillige overeenkomsten voldoen aan de in lid 10, onder a), b), c) d), e), g), h), i) en j), genoemde criteria.

De lidstaten zorgen ervoor dat de in lid 9, tweede alinea, bedoelde andere beleidsmaatregelen en de in artikel 20, lid 6, bedoelde nationale fondsen voor energie-efficiëntie voldoen aan de in lid 10, onder a), b), c), d), e), h), i) en j), genoemde criteria.

12. De lidstaten zien erop toe dat ingeval beleidsmaatregelen of afzonderlijke acties een overlappende werking hebben, de energiebesparingen niet dubbel geteld worden.

Artikel 8

Energie-audits en energiebeheersystemen

1. De lidstaten bevorderen de toegang van alle eindafnemers tot hoogwaardige energie-audits die kosteneffectief zijn en:

- a) onafhankelijk worden uitgevoerd door op grond van kwalificatiecriteria gekwalificeerde en/of geaccrediteerde deskundigen, of
- b) worden geïmplementeerd en gecontroleerd door onafhankelijke instanties op grond van de nationale wetgeving.

De in de eerste alinea bedoelde energie-audits mogen worden uitgevoerd door interne deskundigen en energie-auditors mits de betrokken lidstaat daarvoor een regeling heeft ingesteld om de kwaliteit te verzekeren en te controleren, eventueel in combinatie met een jaarlijkse willekeurige selectie van ten minste een statistisch relevant percentage van alle energie-audits die zij uitvoeren.

Met het oog op een hoge kwaliteit van de energieaudits en de energiebeheersystemen stellen de lidstaten op basis van bijlage VI transparante, niet-discriminerende minimumcriteria voor energie-audits op.

Energie-audits bevatten geen clausules op grond waarvan de bevindingen van de audit niet mogen worden doorgegeven aan een gekwalificeerde/geaccrediteerde aanbieder van energiediensten, op voorwaarde dat de consument zich daar niet tegen verzet.

2. De lidstaten ontwikkelen programma's om kmo's aan te zetten energie-audits te laten uitvoeren en de aanbevelingen van die audits te implementeren.

De lidstaten kunnen, op basis van transparante, niet-discriminerende criteria en met inachtneming van het Unierecht inzake staatssteun, steunregelingen invoeren voor kmo's — ook als zij vrijwillige overeenkomsten hebben gesloten — om de kosten van een energie-audit en van de implementatie van de meest kosteneffectieve aanbevelingen van de energie-audits te kunnen dekken, indien de voorgestelde maatregelen worden uitgevoerd.

De lidstaten wijzen de kmo's, onder andere via hun respectieve bemiddelingsorganisaties, er met concrete voorbeelden op hoe energiebeheersystemen hun onderneming kunnen helpen. De Commissie verleent de lidstaten bijstand door de uitwisseling van de beste praktijken op dit gebied te ondersteunen.

3. De lidstaten stellen tevens programma's op om via geschikte adviesdiensten de huishoudens meer besef bij te brengen van de voordelen van die audits.

De lidstaten stimuleren opleidingsprogramma's voor de kwalificatie van energie-auditors om te bevorderen dat voldoende experts beschikbaar zijn.

4. De lidstaten zorgen ervoor dat ondernemingen die geen kmo's zijn, een energie-audit ondergaan die op een onafhankelijke en kostenefficiënte manier, door gekwalificeerde en/of geaccrediteerde deskundigen of onder supervisie van onafhankelijke instanties op grond van de nationale wetgeving, uiterlijk op 5 december 2015 en ten minste om de vier jaar na de voorgaande energie-audit wordt uitgevoerd.

5. Energie-audits worden geacht te voldoen aan de voorschriften van lid 4 wanneer zij onafhankelijk worden uitgevoerd aan de hand van minimumcriteria die gebaseerd zijn op bijlage VI en worden toegepast in het kader van vrijwillige overeenkomsten tussen organisaties van belanghebbenden en een orgaan aangeduid en gecontroleerd door de betrokken lidstaat, door andere organen waaraan de bevoegde instanties de desbetreffende bevoegdheid hebben gedelegeerd, of door de Commissie.

De toegang van marktdeelnemers die energiediensten leveren berust op transparante, niet-discriminerende criteria.

6. Ondernemingen die geen kmo's zijn en die een energie- of een milieubeheersysteem toepassen dat door een onafhankelijk orgaan volgens de Europese of internationale normen is gecertificeerd, zijn vrijgesteld van de voorschriften van lid 4, mits de lidstaten ervoor zorgen dat het beheersysteem een energie-audit omvat die berust op de minimumcriteria welke voldoen aan bijlage VI.

7. Energie-audits kunnen op zichzelf staan of deel uitmaken van een uitgebreidere milieu-audit. De lidstaten kunnen eisen dat beoordeling van de technische en economische haalbaarheid van de aansluiting op een bestaande of geplande stadsverwarmings- en -koelingsnetwerk deel uitmaakt van de energie-audit.

Onverminderd het Unierecht inzake staatssteun kunnen de lidstaten prikkels en steunregelingen hanteren voor de uitvoering van aanbevelingen die voortvloeien uit energie-audits en vergelijkbare maatregelen.

Artikel 9

Meting

1. De lidstaten zorgen ervoor dat eindafnemers van elektriciteit, aardgas, stadsverwarming, stadskoeling en warm water voor huishoudelijke doeleinden, voor zover dit technisch mogelijk en financieel redelijk is en voor zover dit in verhouding staat tot de potentiële energiebesparingen, tegen concurrerende prijzen de beschikking krijgen over individuele meters die het daadwerkelijke energieverbruik van de eindafnemer nauwkeurig weergeven en informatie geven over de werkelijke tijd van het verbruik.

Een dergelijke individuele meter tegen concurrerende prijzen wordt altijd ter beschikking gesteld wanneer:

- a) een bestaande meter wordt vervangen, tenzij dit technisch onmogelijk is of niet kostenefficiënt in verhouding tot de geraamde potentiële besparingen op lange termijn;
- b) een nieuwe aansluiting wordt gemaakt in een nieuw gebouw of ingeval van een ingrijpende renovatie overeenkomstig Richtlijn 2010/31/EU.

2. Indien, en voor zover, de lidstaten gebruikmaken van intelligente meetsystemen en slimme meters voor aardgas en/of

elektriciteit invoeren in overeenstemming met de Richtlijnen 2009/72/EG en 2009/73/EG:

- a) zorgen zij ervoor dat de meetsystemen de eindafnemer informatie verschaffen over de werkelijke tijd van het verbruik en dat de voor de eindafnemer beoogde energie-efficiëntie en voordelen ten volle in acht worden genomen bij het vastleggen van de minimumfuncties van de meters en de verplichtingen die aan marktdeelnemers worden opgelegd;
- b) zorgen zij ervoor dat de slimme meters en het dataverkeer worden beveiligd, en dat de privacy van de eindafnemer wordt beschermd, in overeenstemming met de Uniewetgeving inzake de bescherming van persoonsgegevens en van de persoonlijke levenssfeer;
- c) schrijven zij voor, in het geval van elektriciteit, dat de meterbeheerder op verzoek van de eindafnemer ervoor zorgt dat van de meter of meters de hoeveelheid elektriciteit kan worden afgelezen die bij de eindafnemer aan het net wordt geleverd;
- d) zorgen zij ervoor dat, op verzoek van de eindafnemer, meetgegevens inzake de input en output van elektriciteit, in een gemakkelijk te begrijpen vorm die vergelijking van aanbiedingen op basis van gelijke criteria mogelijk maakt, beschikbaar worden gesteld aan de eindafnemer of aan een derde partij die namens de eindafnemer optreedt;
- e) schrijven zij voor dat de afnemers bij de installatie van slimme meters het nodige advies en de nodige informatie krijgen, in het bijzonder over het volledige potentieel van die meters wat meterstandbeheer en controle van het energieverbruik betreft.

3. Ingeval de verwarming en koeling of warmwatervoorziening van een gebouw geleverd wordt door een stadsverwarmingsnet of door een centrale bron die verschillende gebouwen bedient, wordt een warmtemeter of een warmwatermeter geïnstalleerd bij de warmtewisselaar of het leveringspunt.

In appartementengebouwen en multifunctionele gebouwen met een centrale verwarmings-/koelingsbron of met levering vanuit een stadsverwarmingsnet of een centrale bron die verschillende gebouwen bedient, worden uiterlijk op 31 december 2016 ook individuele verbruiksmeters geïnstalleerd om het warmte- of koelingsverbruik of warmwaterverbruik voor iedere eenheid te meten, waar dat technisch haalbaar en kostenefficiënt is. Als het gebruik van individuele verwarmingsmeters technisch niet haalbaar of niet kostenefficiënt is om warmteverbruik te meten, worden individuele warmtekostenverdelers gebruikt om het warmteverbruik van elke radiator te meten, tenzij de lidstaat aantoonbaar dat de installatie van die warmtekostenverdelers niet kostenefficiënt is. In die gevallen kunnen alternatieve kostenefficiënte methoden voor de meting van het warmteverbruik worden overwogen.

In het geval van appartementengebouwen die zijn aangesloten op stadsverwarming of -koeling of waar een eigen gemeenschappelijk verwarmings- of koelingssysteem voor dergelijke gebouwen gangbaar is, kunnen de lidstaten, met het oog op een transparante en accurate berekening van het individuele verbruik, transparante regels invoeren voor de verdeling van de kosten van het thermische of warmwaterverbruik. Waar passend, bevatten deze regels richtsnoeren betreffende de wijze waarop de kosten van warmte en/of warm water verdeeld moeten worden, en wel als volgt:

- a) warm water voor huishoudelijk gebruik;
- b) warmte uit de installatie van het gebouw voor de verwarming van de gemeenschappelijke ruimten (wanneer trappenhuizen en gangen voorzien zijn van radiatoren);
- c) voor het verwarmen van appartementen.

Artikel 10

Informatie over facturering

1. In de gevallen waarin de eindgebruiker niet beschikt over een slimme meter als bedoeld in de Richtlijnen 2009/72/EG en 2009/73/EG, zorgen de lidstaten ervoor dat uiterlijk op 31 december 2014 de factureringsinformatie nauwkeurig is en gebaseerd is op het werkelijke verbruik, overeenkomstig punt 1.1 van bijlage VII, voor alle sectoren die onder deze richtlijn vallen, waaronder energiedistributeurs, distributiesysteembeheerders en detailhandelaars in energie, mits zulks technisch mogelijk en economisch verantwoord is.

Aan die verplichting kan worden voldaan met een systeem van zelf uitlezen door de eindafnemer, die de uitgelezen metergegevens meedeelt aan de energieleverancier. Alleen indien de eindafnemer voor een bepaalde factureringperiode geen metergegevens heeft verstrekt, wordt de facturering gebaseerd op het geschatte verbruik of op een vast tarief.

2. Meters die zijn geïnstalleerd in overeenstemming met de Richtlijnen 2009/72/EG en 2009/73/EG maken accurate facturering informatie op basis van het feitelijke verbruik mogelijk. De lidstaten zorgen ervoor dat de eindafnemer gemakkelijk toegang krijgt tot aanvullende informatie over het verbruiksverleden, aan de hand waarvan hij zelf tot controle kan overgaan.

Aanvullende informatie over het verbruiksverleden omvat:

- a) cumulatieve gegevens voor de periode van ten minste de drie voorgaande jaren of voor de periode sinds de aanvang van het leveringscontract, indien dit korter is. De gegevens hebben betrekking op de termijnen waarvoor frequente facturering informatie is verstrekt, en
- b) gedetailleerde gegevens over het verbruik volgens de gebruikperiode voor elke dag, week, maand en elk jaar. Deze gegevens worden de eindafnemer beschikbaar gesteld op het internet of op de meterinterface, over een periode van ten minste de voorgaande 24 maanden, of over de periode sinds de aanvang van het leveringscontract, indien dit korter is.

3. Ongeacht of al dan niet slimme meters zijn geplaatst, wordt door de lidstaten:

- a) voorgeschreven dat, voor zover er gegevens over de energiefacturering en het verbruiksverleden van de eindafnemer beschikbaar zijn, deze op zijn verzoek beschikbaar worden gesteld voor een door hem aangewezen aanbieder van energiediensten;
- b) ervoor gezorgd dat eindafnemers kunnen kiezen voor elektronische facturering informatie en facturering en dat zij op verzoek een duidelijke en begrijpelijke uitleg krijgen over de wijze waarop de factuur tot stand is gekomen, in het bijzonder als de factuur niet gebaseerd is op het feitelijke verbruik;
- c) ervoor wordt gezorgd dat de eindafnemer naast de factuur de nodige informatie ontvangt om een volledig overzicht van de huidige energiekosten te kunnen hebben, in overeenstemming met bijlage VII;
- d) eventueel bepaald dat, op verzoek van de eindafnemer, de bij de factuur gevoegde informatie niet als een betalingsverzoek wordt beschouwd. In die gevallen zien de lidstaten erop toe dat de energieleveranciers flexibele regelingen voor feitelijke betaling aanbieden;
- e) voorgeschreven dat de afnemer op zijn verzoek tijdig informatie en energiekostenramingen krijgt in een gemakkelijk te begrijpen vorm die vergelijking van aanbiedingen op basis van gelijke criteria mogelijk maakt.

Artikel 11

Kosten van toegang tot informatie over meteropneming en facturatie

1. De lidstaten zorgen ervoor dat de eindafnemer al zijn facturen en facturering informatie betreffende het energieverbruik kosteloos ontvangt, en tevens op passende wijze kosteloos toegang heeft tot zijn verbruiksgegevens.

2. Niettegenstaande lid 1, wordt de verdeling van de kosten in verband met de facturering informatie betreffende het individuele verbruik voor verwarming en koeling in appartementengebouwen en multifunctionele gebouwen, overeenkomstig artikel 9, lid 3, kosteloos uitgevoerd. Ingeval deze taak, namelijk het meten, verdelen en berekenen van het daadwerkelijke individuele verbruik in zulke gebouwen, wordt uitbesteed aan een derde partij, bijvoorbeeld een dienstenverlener of de lokale energieleverancier, mogen de kosten, voor zover redelijk, worden doorberekend aan de eindafnemer.

Artikel 12

Programma voor voorlichting en sensibilisering van de verbruiker

1. De lidstaten nemen de passende maatregelen voor het bevorderen en faciliteren van een efficiënt energieverbruik door kleine afnemers, waaronder huishoudens. Die maatregelen kunnen deel uitmaken van een nationale strategie.

2. Voor de toepassing van lid 1 omvatten die maatregelen één of meer elementen als opgesomd onder a) en b):

- a) een reeks instrumenten en beleidsmaatregelen voor het bevorderen van gedragswijziging, met inbegrip van
 - i) fiscale prikkels;
 - ii) toegang tot financiering of subsidies;
 - iii) informatieverstrekking;
 - iv) voorbeeldprojecten;
 - v) activiteiten op de arbeidsplaats;
- b) methoden om consumenten en consumentenorganisaties te interesseren voor een mogelijke installatie van slimme meters, door informatie over:
 - i) kostenefficiënte en gemakkelijk te realiseren wijzigingen in energieverbruik;
 - ii) energie-efficiëntie maatregelen.

Artikel 13

Sancties

De lidstaten bepalen welke sancties van toepassing zijn indien de krachtens de artikelen 7 tot en met 11 en artikel 18, lid 3, vastgestelde nationale bepalingen niet worden nagekomen, en nemen alle nodige maatregelen om de toepassing ervan te garanderen. De aldus vastgestelde sancties zijn doeltreffend, evenredig en afschrikkend. De lidstaten stellen de Commissie uiterlijk op 5 juni 2014 in kennis van die bepalingen en stellen haar onverwijld in kennis van eventuele latere wijzigingen.

HOOFDSTUK III

EFFICIËNTIE VAN DE ENERGIEVOORZIENING

Artikel 14

Bevordering van de efficiëntie bij verwarming en koeling

1. Uiterlijk op 31 december 2015 maken de lidstaten een uitgebreide beoordeling van het potentieel voor de toepassing van een hoogrenderende warmtekrachtkoppeling en efficiënte stadsverwarming en -koeling, waarin de gegevens van bijlage VIII worden opgenomen, en stellen zij de Commissie daarvan op de hoogte. Indien zij reeds een soortgelijke evaluatie hebben uitgevoerd, stellen zij de Commissie daarvan in kennis.

Die uitgebreide beoordeling houdt ten volle rekening met de krachtens Richtlijn 2004/8/EG uitgevoerde analyse van het nationale potentieel voor hoogrenderende warmtekrachtkoppeling.

Op verzoek van de Commissie wordt de beoordeling om de vijf jaar geactualiseerd en aan haar meegedeeld. De Commissie doet dit verzoek ten minste een jaar voor de vastgestelde datum.

2. De lidstaten voeren een beleid om te bevorderen dat het potentieel van het gebruik van efficiënte verwarmings- en koel-systemen, in het bijzonder systemen met hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, terdege in aanmerking wordt genomen op lokaal en regionaal niveau. Rekening wordt gehouden met het potentieel voor het ontwikkelen van lokale en regionale warmtemarkten.

3. Met het oog op de in lid 1 bedoelde beoordeling voeren de lidstaten, op grond van de klimaatomstandigheden, de economische haalbaarheid en de technische geschiktheid, overeenkomstig deel 1 van bijlage IX, een kosten-batenanalyse voor hun grondgebied uit. Aan de hand van de kosten-batenanalyse kunnen de meest hulpbronnefficiënte en kostenefficiënte oplossingen om aan de behoeften inzake verwarming en koeling te voldoen, worden vastgesteld. Die kosten-batenanalyse kan deel uitmaken van een milieubeoordeling in de zin van Richtlijn 2001/42/EG van het Europees Parlement en de Raad van 27 juni 2001 betreffende de beoordeling van de gevolgen voor het milieu van bepaalde plannen en programma's⁽¹⁾.

4. Indien op grond van de lid 1 bedoelde beoordeling en de in lid 3 bedoelde analyse wordt vastgesteld dat er potentieel aanwezig is voor de toepassing van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling en/of efficiënte stadsverwarming en -koeling waarvan de baten groter zijn dan de kosten, nemen de lidstaten de geschikte maatregelen zodat een efficiënte infrastructuur voor stadsverwarming en -koeling wordt ontwikkeld en/of de ontwikkeling van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling en het gebruik van energie voor verwarming en koeling uit afvalwarmte en hernieuwbare energiebronnen wordt mogelijk gemaakt, in overeenstemming met de leden 1, 5 en 7.

Indien op grond van de in lid 1 bedoelde beoordeling en de in lid 3 bedoelde analyse wordt vastgesteld dat er geen potentieel aanwezig is waarvan de baten groter zijn dan de kosten, met inbegrip van de administratieve kosten voor het uitvoeren van de in lid 5 bedoelde kosten-batenanalyse, kan de betrokken lidstaat de installaties vrijstellen van de in dat lid vermelde voorschriften.

5. De lidstaten zorgen ervoor dat er een kosten-batenanalyse overeenkomstig deel 2 van bijlage IX wordt uitgevoerd indien, na 5 juni 2014:

- a) een nieuwe installatie voor de thermische electriciteitsopwekking met een totaal thermisch inputvermogen van meer dan 20 MW wordt gepland, teneinde de kosten en baten te berekenen van de werking van de installatie als een hoogrenderende warmtekrachtkoppelinginstallatie;

⁽¹⁾ PB L 197 van 21.7.2001, blz. 30.

- b) een bestaande installatie voor thermische elektriciteitsopwekking met een totaal nominaal thermisch inputvermogen van meer dan 20 MW ingrijpend wordt gerenoveerd, teneinde de kosten en baten van het ombouwen tot hoogrenderende warmtekrachtkoppelinginstallatie te berekenen;
- c) een industriële installatie met een totaal thermisch inputvermogen van meer dan 20 MW die afvalwarmte op een bruikbare temperatuur genereert, gepland is of ingrijpend gerenoveerd wordt, teneinde de kosten en baten te berekenen van het gebruik van afvalwarmte om te voldoen aan een economisch aantoonbare vraag naar warmte, onder meer door warmtekrachtkoppeling, en van de aansluiting van die installatie op een stadsverwarming en -koelingsnetwerk.
- d) een nieuw stadsverwarmings- of koelingsnetwerk gepland is, of indien in een bestaand stadsverwarmings- of koelingsnetwerk een nieuwe energieproductie-installatie met een totaal thermisch inputvermogen van meer dan 20 MW gepland is, of een dergelijke bestaande installatie van meer dan 20 MW ingrijpend gerenoveerd wordt, teneinde de kosten en baten te berekenen van het gebruik van afvalwarmte uit nabijgelegen industriële installaties.

Het aanbrengen van voorzieningen voor de afvang van door een verbrandingsinstallatie geproduceerde koolstofdioxide met het oog op geologische opslag, als bepaald in Richtlijn 2009/31/EG, wordt niet beschouwd als renovatie in de zin van b), c) en d) van dit lid.

De lidstaten kunnen eisen dat de onder c) en d) bedoelde kosten-batenanalyse uitgevoerd wordt in samenwerking met de bedrijven die belast zijn met de exploitatie van de stadsverwarmings- en koelingsnetwerken.

6. De lidstaten kunnen de volgende installaties van het in lid 5 bepaalde vrijstellen:

- a) de piekverbruik- en de back-up elektriciteitsinstallaties voor de productie van elektriciteit die volgens plan minder dan 1 500 bedrijfsuren per jaar in bedrijf zijn, als voortschrijdend gemiddelde over een periode van vijf jaar, op basis van een door de lidstaten ingestelde verificatieprocedure die ervoor zorgt dat aan dit uitzonderingscriterium wordt voldaan;
- b) kernenergie-installaties;
- c) installaties die dichtbij een geologische opslaglocatie moeten liggen waarvoor krachtens Richtlijn 2009/31/EG een vergunning is verleend.

De lidstaten kunnen ook drempels bepalen, uitgedrukt in hoeveelheid beschikbare nuttige afvalwarmte, in warmtevraag of in afstand tussen de industriële installaties en de stadsverwarmingsnetten, om individuele installaties vrij te stellen van lid 5, onder c) en d).

De lidstaten delen uiterlijk op 31 december 2013 de krachtens dit lid vastgestelde vrijstellingen, alsook alle latere wijzigingen van deze vrijstellingen, aan de Commissie mee.

7. De lidstaten stellen vergunningscriteria als bedoeld in artikel 7 van Richtlijn 2009/72/EG, of gelijkwaardige toestemmingscriteria vast die:

- a) rekening houden met het resultaat van de uitgebreide beoordeling als bedoeld in lid 1;
- b) ervoor zorgen dat aan de voorschriften van lid 5 wordt voldaan, en
- c) rekening houden met het resultaat van de in lid 5 bedoelde kosten-batenanalyse.

8. De lidstaten kunnen individuele installaties vrijstellen van het voorschrift om als gevolg van de in lid 7 bedoelde vergunnings- en toestemmingscriteria, opties toe te passen waarvan de baten hoger zijn dan de kosten, als daarvoor wettelijke, eigendomsrechtelijke of financiële redenen bestaan. In die gevallen doet de betrokken lidstaat binnen drie maanden een met redenen omklede kennisgeving van het besluit aan de Commissie toekomen.

9. De leden 5, 6, 7 en 8 van dit artikel zijn van toepassing op installaties die vallen onder Richtlijn 2010/75/EU, onverminderd de voorschriften van die richtlijn.

10. Op basis van de onder f) van bijlage II bedoelde geharmoniseerde rendementsreferentiewaarden zorgen de lidstaten ervoor dat de oorsprong van elektriciteit uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling kan worden gegarandeerd volgens objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria, die door elke lidstaat worden vastgelegd. Zij zorgen ervoor dat deze garantie van oorsprong voldoet aan de eisen van bijlage X en ten minste de gegevens vermeld in die bijlage. De garanties van oorsprong worden door de lidstaten wederzijds erkend, uitsluitend als bewijs van de in dit lid genoemde gegevens. De erkenning van een garantie van oorsprong als bewijs kan uitsluitend op objectieve, transparante en niet-discriminerende gronden, met name met het oog op fraudepreventie, worden geweigerd. De betrokken lidstaten stellen de Commissie in kennis van dergelijke weigering en de bijbehorende motivering. Indien de erkenning van een garantie van oorsprong wordt geweigerd, kan de Commissie een besluit vaststellen waarbij de weigerende partij wordt verplicht de garantie van oorsprong te erkennen, in het bijzonder met betrekking tot de objectieve, transparante en niet-discriminerende gronden waarop de erkenning berust.

De Commissie is bevoegd om bij gedelegeerde handeling, overeenkomstig artikel 23 van deze richtlijn, de geharmoniseerde rendementsreferentiewaarden die bij Uitvoeringsbesluit 2011/877/EU⁽¹⁾ van de Commissie op grond van Richtlijn 2004/8/EG zijn vastgesteld, per 31 december 2014 te herzien.

⁽¹⁾ PB L 343 van 23.12.2011, blz. 91.

11. De lidstaten zorgen ervoor dat alle beschikbare steun voor warmtekrachtkoppeling betrekking heeft op elektriciteit die wordt geproduceerd door hoogrenderende warmtekrachtkoppeling en dat afvalwarmte effectief wordt gebruikt om primaire energie te besparen. Overheidssteun voor warmtekrachtkoppeling, de opwekking van stadsverwarming en stadsverwarmingsnetwerken is in voorkomend geval onderworpen aan de regels inzake staatssteun.

Artikel 15

Omzetting, transport en distributie van energie

1. De lidstaten zien erop toe dat de nationale reguleringsinstanties voor energie, bij de uitvoering van de in Richtlijnen 2009/72/EG en 2009/73/EG omschreven taken, in hun beslissingen betreffende het beheer van gas- en elektriciteitsinfrastructuur rekening houden met energie-efficiëntie.

De lidstaten er met name voor dat de nationale reguleringsinstanties voor energie door middel van nettarieven en netregulering in het kader van Richtlijn 2009/72/EG en rekening houdend met de kosten en baten van elke maatregel, netbeheerders aanmoedigen systeemdiensten beschikbaar te stellen, zodat netgebruikers maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie kunnen uitvoeren in het kader van de continue ontwikkeling van slimme energienetten.

Deze systeemdiensten kunnen door de systeembeheerder worden bepaald en brengen de beveiliging van het systeem niet in het gedrang.

De lidstaten zorgen ervoor dat, wat elektriciteit betreft, netregulering en nettarieven voldoen aan de criteria van bijlage XI en recht doen aan de richtsnoeren en codes die zijn opgesteld overeenkomstig Verordening (EG) nr. 714/2009.

2. De lidstaten zorgen ervoor dat, uiterlijk op 30 juni 2015:

- a) een beoordeling wordt uitgevoerd van het potentieel voor energie-efficiëntie van hun gas- en elektriciteitsinfrastructuur, in het bijzonder wat betreft transport, distributie, beheer van de belasting van het net en interoperabiliteit, en de aansluiting op installaties voor energieopwekking, inclusief de toegangsmogelijkheden voor micro-energiegeneratoren;
- b) concrete maatregelen en investeringen worden vastgesteld voor het invoeren van kosteneffectieve verbeteringen van de energie-efficiëntie in de netwerkinfrastructuur, met een tijdschema voor de invoering ervan.

3. De lidstaten kunnen onderdelen van regelingen en tariefstructuren met een sociale doelstelling voor netgebonden energietransport en -distributie toestaan, mits de verstoringen voor het transport- en distributienet tot het nodige mini-

mum beperkt blijven en niet onevenredig zijn ten opzichte van de sociale doelstelling.

4. De lidstaten heffen de prikkels in de transport- en distributietarieven op die de algehele efficiëntie (inclusief de energie-efficiëntie) aantasten van de productie, het transport, de distributie en de levering van elektriciteit of die de marktdeelname van de vraagresponsovernamers in verband met balancerings- en nevendiensten kunnen belemmeren. De lidstaten zorgen ervoor dat netwerkbeheerders gestimuleerd worden het ontwerp en beheer van infrastructuur te verbeteren en, in het kader van Richtlijn 2009/72/EG, dat de tarieven de leveranciers in staat stellen de participatie van afnemers aan systeemefficiëntie te verhogen, met inbegrip van vraagresponsovernamers en met inachtneming van de nationale omstandigheden.

5. Onverminderd artikel 16, lid 2, van Richtlijn 2009/28/EG en gelet op artikel 15 van Richtlijn 2009/72/EG en op het gegeven dat de continuïteit in de warmtevoorziening moet worden verzekerd, zorgen de lidstaten ervoor dat, afhankelijk van de eisen met betrekking tot de instandhouding van de betrouwbaarheid en veiligheid van het net, op basis van door de bevoegde nationale instanties vastgelegde transparante, niet-discriminerende criteria, transmissie- en distributiesysteembeheerders die belast zijn met de verdeling van de opwekkingsinstallaties op hun grondgebied:

- a) het transport en de distributie van elektriciteit uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling waarborgen;
- b) prioritaire of gegarandeerde toegang tot het net verlenen aan elektriciteit uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling;
- c) voorrang verlenen aan elektriciteit uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling bij de dispatching van installaties voor elektriciteitsopwekking, voor zover een veilige exploitatie van het nationale elektriciteitsstelsel dat toelaat.

De lidstaten zorgen ervoor dat de regels in verband met de volgorde van de verschillende prioriteiten inzake toegang en verdeling in hun elektriciteitssystemen duidelijk en nauwkeurig worden geformuleerd en bekendgemaakt. Ingeval zij voor de toegang of verdeling voorrang geven aan hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, kunnen de lidstaten een volgorde vaststellen tussen en binnen verschillende soorten hernieuwbare energie en hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, en zorgen zij er in ieder geval voor dat de prioritaire toegang of verdeling voor energie afkomstig uit variabele hernieuwbare energiebronnen niet wordt belemmerd.

Naast de in de eerste alinea vastgelegde verplichtingen voldoen de transmissie- en de distributiesysteembeheerders aan de voorschriften van bijlage XII.

De lidstaten kunnen de toegang tot het net met name gemakkelijk maken voor elektriciteit geproduceerd door hoogrenderende kleinschalige en micro-warmtekrachtkoppelingseenheden. De lidstaten nemen, indien nodig, maatregelen om de netwerkbeheerders aan te sporen voor de installatie van micro-warmtekrachtkoppelingssystemen een eenvoudige "installeer en informeer"-kennisgeving in te voeren, zodat de vergunningprocedure voor individuele burgers en installateurs kan worden vereenvoudigd en bekort.

6. Onverminderd de voorschriften betreffende de handhaving van de betrouwbaarheid en de veiligheid van het net, treffen de lidstaten de nodige maatregelen zodat beheerders van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, indien dit, gelet op de werkwijze van de hoogrenderende warmtekrachtkoppelingssystemen, technisch en economisch haalbaar is, op het niveau van de transmissie- en de distributiesysteembeheerders balancerings- en andere operationele diensten kunnen aanbieden. De transmissie- en de distributiesysteembeheerders zorgen ervoor dat deze dienstverlening het voorwerp uitmaakt van een transparante, niet-discriminerende en toetsbare aanbestedingsprocedure.

Indien nodig kunnen de lidstaten de transmissie- en de distributiesysteembeheerders ertoe verplichten om de vestiging van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling dichtbij het vraaggebied aan te moedigen door de aansluitingskosten en de kosten voor systeemgebruik te verlagen.

7. De lidstaten kunnen producenten van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling die aansluiting op het net wensen, toestaan een openbare aanbesteding voor de aansluitingswerkzaamheden uit te schrijven.

8. De lidstaten zorgen ervoor dat de nationale energiereguleringsinstanties prikkels geven voor de deelname van vraagzijdemiddelen — bijvoorbeeld vraagrespons — aan het aanbod op de groothandels- en kleinhandelsmarkten.

Rekening houdend met de technische beperkingen die inherent zijn aan het beheer van netwerken, zorgen de lidstaten ervoor dat vraagrespons-leveranciers, inclusief aggregators, met inachtneming van hun technische mogelijkheden niet discriminerend worden behandeld door transmissiesysteem- en distributiesysteembeheerders bij het naleven van hun verplichtingen inzake balancerings- en nevdiensten.

Rekening houdend met de technische beperkingen die inherent zijn aan het beheer van netwerken, bevorderen de lidstaten dat vraagrespons toegang krijgt tot en deelneemt aan de markten voor balancerings-, reserve- en andere systeemdiensten, onder meer door van nationale reguleringsinstanties of, ingeval de nationale regelgeving dat voorschrijft, van transmissiesysteembeheerders en distributiesysteembeheerders te verlangen dat zij, in nauwe samenwerking met dienstverleners aan de vraagzijde en afnemers, technische specificaties opstellen voor de deelname aan die markten, op basis van de technische eisen van die markten en de mogelijkheden van de vraagrespons. Die specificaties hebben ook betrekking op de deelname van aggregators.

9. Bij de rapportage krachtens Richtlijn 2010/75/EU overwegen de lidstaten, onverminderd artikel 9, lid 2, van die richtlijn, informatie te verschaffen over het energie-efficiëntieniveau

van installaties die brandstof stoken met een totaal nominaal thermisch ingangsvermogen van 50 MW of meer, in aanmerking nemend de relevante beste beschikbare technieken die in overeenstemming met Richtlijn 2010/75/EU en Richtlijn 2008/1/EG van het Europees Parlement en de Raad van 15 januari 2008 inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging⁽¹⁾ zijn ontwikkeld.

De lidstaten kunnen exploitanten van installaties als bedoeld in de eerste alinea aanmoedigen het netto jaargemiddelde van het gebruiksrendement van de installatie te verbeteren.

HOOFDSTUK IV

HORIZONTALE BEPALINGEN

Artikel 16

Beschikbaarheid van regelingen voor kwalificatie, accreditatie en certificering

1. Ingeval een lidstaat oordeelt dat het nationale niveau van technische deskundigheid, objectiviteit en betrouwbaarheid niet volstaat, zorgen zij ervoor dat uiterlijk op 31 december 2014 regelingen voor certificering en/of accreditatie en/of gelijkwaardige kwalificatieregelingen, en in voorkomend geval ook passende opleidingsprogramma's, beschikbaar komen of zijn voor leveranciers van energiediensten en van energie-audits, energiebeheerders en installateurs van met energie verband houdende onderdelen van gebouwen in de zin van artikel 2, lid 9, van Richtlijn 2010/31/EU.

2. De lidstaten zorgen ervoor dat de in lid 1 bedoelde regelingen transparant zijn voor de consument, betrouwbaar zijn en bijdragen aan het verwezenlijken van de nationale energie-efficiëntiedoelstellingen

3. De lidstaten maken de in lid 1 bedoelde certificerings- en/of accreditatieregelingen of gelijkwaardige kwalificatieregelingen publiek toegankelijk en werken onderling en met de Commissie samen om de regelingen te vergelijken en te erkennen.

De lidstaten nemen passende maatregelen om de consument te attenderen op de beschikbaarheid van kwalificatie- en/of certificeringsregelingen, in overeenstemming met artikel 8, lid 1.

Artikel 17

Voorlichting en opleiding

1. De lidstaten zorgen ervoor dat de informatie over de beschikbare energie-efficiëntiemechanismen en het financiële en juridische kader transparant is en op grote schaal wordt verspreid onder alle betrokken marktdeelnemers, zoals consumenten, aannemers, architecten, ingenieurs, milieu- en energie-auditors en installateurs van onderdelen van gebouwen zoals gedefinieerd in Richtlijn 2010/31/EU.

De lidstaten sporen ertoe aan dat informatie wordt verstrekt aan banken en andere financiële instellingen over de mogelijkheden om deel te nemen aan de financiering van maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie, onder meer door de oprichting van publiek-private partnerschappen.

⁽¹⁾ PB L 24 van 29.1.2008, blz. 8.

2. De lidstaten zorgen voor passende randvoorwaarden om de marktdeelnemers voldoende en gerichte informatie en advies over energie-efficiëntie aan de energieconsumenten te laten verstrekken.

3. De Commissie gaat het effect na van haar maatregelen om de ontwikkeling van platforms te ondersteunen, waarbij onder meer de Europese organen voor sociale dialoog worden betrokken bij het bevorderen van opleidingsprogramma's voor energie-efficiëntie, en stelt eventueel verdere maatregelen voor. De Commissie moedigt de Europese sociale partners aan bij hun besprekingen over energie-efficiëntie.

4. De lidstaten bevorderen met deelname van de betrokken partijen, waaronder de lokale en regionale overheden, passende informatie-, bewustmakings-, en opleidingsinitiatieven om de burgers voor te lichten over de voordelen en praktische aspecten van het nemen van maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie.

5. De Commissie spoort ertoe aan informatie over optimale energie-efficiëntiepraktijken in de lidstaten uit te wisselen en ruim te verspreiden.

Artikel 18

Energiediensten

1. De lidstaten bevorderen de markt voor energiediensten en de toegang van kmo's tot deze markt door:

- a) duidelijke en toegankelijke informatie te verspreiden over
 - i) de beschikbare energiecontracten en de in deze contracten op te nemen bepalingen, om energiebesparingen en de rechten van de eindafnemer te waarborgen;
 - ii) financiële instrumenten, stimuli, subsidies en leningen om projecten met betrekking tot energie-efficiëntiediensten te ondersteunen;
- b) de ontwikkeling van kwaliteitslabels aan te moedigen, onder meer door branche-organisaties;
- c) een lijst publiek beschikbaar te stellen van beschikbare aanbieders van energiediensten die gekwalificeerd en/of gecertificeerd zijn alsmede hun kwalificaties en/of certificeringen overeenkomstig artikel 16, en deze regelmatig te actualiseren, of een interface aan te bieden waarop aanbieders van energiediensten informatie kunnen verstrekken;
- d) de overheidssector te steunen bij het ingaan op offertes voor energiediensten, in het bijzonder voor renovatie van gebouwen, door:
 - i) modelcontracten voor de aanbesteding van energieprestaties ter beschikking te stellen die ten minste de in bijlage XIII genoemde elementen omvatten;
 - ii) informatie over beste praktijken voor energieprestatiecontracten ter beschikking te stellen, waaronder, indien voor-

handen, een kosten-batenanalyse op basis van een levenscyclusbenadering;

- e) te voorzien in een kwalitatieve toetsing in het kader van de nationale actieplannen voor energie-efficiëntie met betrekking tot de huidige en toekomstige ontwikkeling van de markt voor energiediensten.

2. De lidstaten ondersteunen, indien nodig, de goede werking van de markt voor energiediensten door:

- a) de contactpunten aan te wijzen en bekend te maken waar eindafnemers de in lid 1 bedoelde informatie kunnen verkrijgen;
- b) zo nodig maatregelen te nemen om de al dan niet wettelijke belemmeringen op het gebruik van energieprestatiecontracten en andere modellen voor energie-efficiëntiediensten voor de bepaling en/of uitvoering van energiebesparingsmaatregelen weg te nemen;
- c) te overwegen de rol van een onafhankelijk mechanisme, zoals een ombudsman, in te stellen of toe te wijzen, om te zorgen voor de efficiënte afhandeling van klachten en de buitengerechtelijke beslechting van geschillen die uit energiedienstcontracten voortvloeien;
- d) onafhankelijke marktintermediairs in staat te stellen een rol te spelen bij het stimuleren van de marktontwikkeling aan de vraag- en aanbodzijde.

3. De lidstaten zorgen ervoor dat energiedistributeurs, distributiesysteembeheerders en detailhandelaars in energie zich onthouden van activiteiten die een belemmering kunnen vormen voor de vraag naar en de levering van energiediensten of andere maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie, of die de ontwikkeling van de markt voor dergelijke diensten of maatregelen in de weg staan, waaronder marktafscherming of misbruik van machtspositie.

Artikel 19

Andere maatregelen om de energie-efficiëntie te verhogen

1. De lidstaten beoordelen en nemen indien nodig gepaste maatregelen om al dan niet wettelijke belemmeringen voor energie-efficiëntie weg te nemen, onverminderd de basisbeginselen van het nationale eigendoms- en huurrecht van de lidstaten, met name wat betreft:

- a) de opsplitsing van prikkels tussen de eigenaar en de huurder van een gebouw of onder eigenaars, ertoe strekkende dat deze partijen er niet van worden weerhouden de investeringen in efficiëntieverbetering te doen die zij anders zouden doen, doordat zij individueel niet de volledige voordelen ontvangen of doordat er geen regels zijn voor de onderlinge verdeling van kosten en voordelen, waaronder de nationale voorschriften en maatregelen betreffende besluitvormingsprocessen in gebouwen met meerdere eigenaars;

- b) juridische en wettelijke bepalingen en bestuurspraktijken met betrekking tot overheidsaankopen en jaarlijkse begroting en boekhouding, ertoe strekkende dat individuele overheidsinstanties er niet van worden weerhouden te investeren in verbetering van de energie-efficiëntie en maximale beperking van de verwachte levenscycluskosten, en gebruik te maken van energieprestatiecontracten en andere vormen van derdenfinanciering op basis van langetermijncontracten.

Deze maatregelen voor het wegnemen van belemmeringen kunnen inhouden dat prikkels worden gegeven, wettelijke of bestuursrechtelijke bepalingen worden ingetrokken of gewijzigd, richtsnoeren en interpretatieve mededelingen worden vastgesteld, of administratieve procedures worden vereenvoudigd. De maatregelen kunnen worden gecombineerd met de versterking van scholing, opleiding en specifieke informatie en technische bijstand inzake energie-efficiëntie.

2. De evaluatie van de in lid 1 genoemde belemmeringen en maatregelen wordt aan de Commissie meegedeeld in het in artikel 24, lid 2, bedoelde eerste nationale actieplan voor energie-efficiëntie. De Commissie moedigt het uitwisselen van beste praktijken op dit gebied aan.

Artikel 20

Nationaal fonds voor energie-efficiëntie, financiering en technische ondersteuning

1. Onverminderd de artikelen 107 en 108 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie faciliteren de lidstaten de oprichting van financieringsfaciliteiten of het gebruik van bestaande faciliteiten met het oog op maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie, opdat de voordelen van meerdere financieringsstromen maximaal worden benut.

2. De Commissie helpt de lidstaten in voorkomend geval, rechtstreeks of via de Europese financiële instellingen, bij het opzetten van financieringsfaciliteiten en regelingen voor technische ondersteuning met het oog op het vergroten van de energie-efficiëntie in verschillende sectoren.

3. De Commissie faciliteert de uitwisseling van beste praktijken tussen de bevoegde nationale of regionale overheden of organen, bijvoorbeeld door middel van jaarlijkse bijeenkomsten van de regelgevende organen, openbare databanken met informatie over de uitvoering van maatregelen door de lidstaten, en landenvergelijkingen.

4. De lidstaten kunnen een nationaal fonds voor energie-efficiëntie oprichten. Doel van dit fonds is de ondersteuning van nationale initiatieven op het gebied van energie-efficiëntie.

5. De lidstaten kunnen toestaan dat aan de verplichtingen van artikel 5, lid 1, wordt voldaan door middel van jaarlijkse storting in het nationaal fonds voor energie-efficiëntie van een bedrag dat gelijk is aan de investeringen die nodig zijn om aan die verplichtingen te voldoen.

6. De lidstaten kunnen toestaan dat de aan verplichtingen gebonden partijen voldoen aan hun verplichtingen krachtens artikel 7, lid 1, door jaarlijks in het nationaal fonds voor energie-efficiëntie een bedrag te storten dat gelijk is aan de investeringen die nodig zijn om aan die verplichtingen te voldoen.

7. De lidstaten kunnen hun inkomsten uit de jaarlijkse emissieruimten op grond van Beschikking nr. 406/2009/EG gebruiken voor de ontwikkeling van innovatieve financieringsmechanismen, om een praktische uitwerking te geven aan de doelstelling in artikel 5, namelijk de verbetering van de energieprestatie van gebouwen.

Artikel 21

Conversiefactoren

Voor de vergelijking van energiebesparingen en de omzetting naar een vergelijkbare eenheid, worden de in bijlage IV vermelde conversiefactoren toegepast, tenzij het gebruik van andere conversiefactoren kan worden gerechtvaardigd.

HOOFDSTUK V

SLOTBEPALINGEN

Artikel 22

Gedelegeerde handelingen

1. De Commissie is bevoegd overeenkomstig artikel 23 gedelegeerde handelingen vast te stellen om de in artikel 14, lid 10, tweede alinea, bedoelde geharmoniseerde rendementsreferentiewaarden te herzien.

2. De Commissie is bevoegd om overeenkomstig artikel 23 bij gedelegeerde handeling de waarden, berekeningsmethoden, de standaard primaire-energiecoëfficiënt en de eisen in de bijlagen I, II, III, IV, V, VII, VIII, IX, X en XII aan te passen aan de technische vooruitgang.

Artikel 23

Uitoefening van de delegatie

1. De bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.

2. De in artikel 22 bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor een termijn van vijf jaar met ingang van 4 december 2012.

3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 22 bedoelde bevoegdheidsdelegatie te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie* of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.

4. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad.

5. Een overeenkomstig artikel 22 vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van twee maanden na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn hebben medegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met twee maanden verlengd.

Artikel 24

Toetsing van en toezicht op de uitvoering

1. Met ingang van 2013 brengen de lidstaten, uiterlijk op 30 april van ieder jaar, verslag uit over de bereikte voortgang naar de nationale energie-efficiëntiestreefcijfers, in overeenstemming met deel 1 van bijlage XIV. Dit verslag kan deel uitmaken van de nationale hervormingsprogramma's, bedoeld in Aanbeveling 2010/410/EU van de Raad van 13 juli 2010 betreffende de globale richtsnoeren voor het economische beleid van de lidstaten en de Unie ⁽¹⁾.

2. Uiterlijk op 30 april 2014, en vervolgens om de drie jaar, dienen de lidstaten een nationaal actieplan voor energie-efficiëntie in. De nationale actieplannen voor energie-efficiëntie omvatten maatregelen voor een significante verbetering van de energie-efficiëntie, de verwachte en/of bereikte energiebesparingen, onder andere bij de levering, het transport en de distributie van energie, en het eindenergieverbruik, teneinde de in artikel 3, lid 1, bedoelde nationale energie-efficiëntiestreefcijfers te halen. De nationale actieplannen voor energie-efficiëntie worden aangevuld met geactualiseerde schattingen van het verwachte algemene verbruik van primaire energie in 2020 en het geschatte niveau van het verbruik van primaire energie in de sectoren die zijn aangegeven in deel 1 van bijlage XIV.

De Commissie verstrekt uiterlijk op 31 december 2012 een model als leidraad voor de nationale actieplannen voor energie-efficiëntie. Dat model wordt vastgesteld volgens de in artikel 26, lid 2, bedoelde raadplegingsprocedure. De nationale actieplannen voor energie-efficiëntie omvatten in ieder geval de in bijlage XIV bedoelde gegevens.

3. De Commissie evalueert de jaarlijkse verslagen en de nationale actieplannen voor energie-efficiëntie en beoordeelt de voortgang die de lidstaten hebben gemaakt naar de in artikel 3, lid 1, bedoelde nationale energie-efficiëntiestreefcijfers en met de uitvoering van deze richtlijn. De Commissie doet haar beoordeling aan het Europees Parlement en de Raad toekomen. Op basis van haar beoordeling van de verslagen en de nationale actieplannen voor energie-efficiëntie kan de Commissie aanbevelingen doen aan de lidstaten.

4. De Commissie volgt het effect van de uitvoering van deze richtlijn op de Richtlijnen 2003/87/EG, 2009/28/EG en 2010/31/EU en Beschikking nr. 406/2009/EG en in de bedrijfstakken, in het bijzonder die waar het CO₂-weglekrisico aanzienlijk is, in de zin van Besluit 2010/2/EU.

5. De Commissie controleert voor het eerst bij de beoordeling van het eerste nationale actieplan voor energie-efficiëntie, en vervolgens om de drie jaar, of er nog behoefte is aan de in artikel 14, lid 6, bepaalde vrijstellingen. Indien uit deze controle blijkt dat een van de criteria voor de vrijstellingen niet meer te rechtvaardigen is, rekening houdend met de beschikbaarheid van warmtebelasting en met de werkelijke bedrijfsomstandigheden van de vrijgestelde installaties, stelt de Commissie passende maatregelen voor.

6. De lidstaten leggen jaarlijks vóór 30 april aan de Commissie statistieken voor over de nationale productie van elektriciteit en warmte uit hoog- en laagrenderende warmtekrachtkoppeling, in verhouding tot de totale warmte- en elektriciteitsproductie, berekend volgens de in bijlage I bepaalde methode. Zij leggen de Commissie jaarlijks tevens statistieken voor over het warmte- en elektriciteitsvermogen van warmtekrachtkoppeling en over de brandstoffen voor warmtekrachtkoppeling, alsook over de productie en het vermogen voor stadsverwarming en -koeling in verhouding tot de totale warmte- en elektriciteitsproductie en het totale warmte- en elektriciteitsvermogen. De lidstaten dienen voorts statistieken in over de besparing van primaire energie door warmtekrachtkoppeling in overeenstemming met de in bijlage II bepaalde methode.

7. Uiterlijk op 30 juni 2014 wordt de in artikel 3, lid 2, bedoelde beoordeling, in voorkomend geval vergezeld van voorstellen voor verdere maatregelen, door de Commissie bij het Europees Parlement en de Raad ingediend.

8. De Commissie beoordeelt de efficiëntie van de uitvoering van artikel 6 uiterlijk 5 december 2015, met inachtneming van de in Richtlijn 2004/18/EG vastgelegde eisen, en legt een verslag voor aan het Europees Parlement en de Raad. Dat verslag gaat in voorkomend geval vergezeld van voorstellen voor verdere maatregelen.

9. De Commissie legt uiterlijk op 30 juni 2016 aan het Europees Parlement en de Raad verslag voor over de uitvoering van artikel 7. Het verslag gaat in voorkomend geval vergezeld van één wetgevingsvoorstel dat strekt tot één of meer van de volgende doeleinden:

- a) de in artikel 7, lid 1, vastgestelde einddatum te wijzigen;
- b) de eisen van artikel 7, leden 1, 2 en 3, te herzien;
- c) aanvullende gemeenschappelijke eisen op te leggen, in het bijzonder ten aanzien van het bepaalde in artikel 7, lid 7.

⁽¹⁾ PB L 191 van 23.7.2010, blz. 28.

10. Uiterlijk op 30 juni 2018 beoordeelt de Commissie de voortgang van de lidstaten met het wegnemen van de in artikel 19, lid 1, bedoelde wettelijke en niet-wettelijke belemmeringen. Deze beoordeling wordt indien nodig gevolgd door voorstellen voor verdere maatregelen.

11. De Commissie maakt de in lid 1 en 2 bedoelde verslagen openbaar.

Artikel 25

Onlineplatform

De Commissie stelt een onlineplatform in om de toepassing van deze richtlijn op nationaal, regionaal en lokaal niveau te bevorderen. Dat platform heeft tot doel de uitwisseling van praktijkervaring, benchmarking, netwerkactiviteiten, en innovatieve praktijken te ondersteunen.

Artikel 26

Comitéprocedure

1. De Commissie wordt bijgestaan door een comité. Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.

2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 4 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

Artikel 27

Wijzigingen en intrekkingen

1. Richtlijn 2006/32/EG wordt ingetrokken met ingang van 5 juni 2014, met uitzondering van artikel 4, leden 1 tot en met 4, en de bijlagen I, III en IV, onverminderd de verplichtingen van de lidstaten wat betreft de termijn voor omzetting in nationaal recht. Artikel 4, leden 1 tot en met 4, van, alsmede de bijlagen I, III en IV bij, Richtlijn 2006/32/EG, worden met ingang van 1 januari 2017 ingetrokken.

Richtlijn 2004/8/EG wordt ingetrokken met ingang van 5 juni 2014, onverminderd de verplichtingen van de lidstaten wat betreft de termijn voor omzetting in nationaal recht.

Verwijzingen naar de Richtlijnen 2006/32/EG en 2004/8/EG gelden als verwijzingen naar deze richtlijn en worden gelezen volgens de concordantietabel in bijlage XV.

2. Artikel 9, leden 1 en 2, van Richtlijn 2010/30/EU wordt geschrapt met ingang van 5 juni 2014.

3. Richtlijn 2009/125/EG wordt als volgt gewijzigd:

1) De volgende overweging wordt ingevoegd:

„(35 bis) Richtlijn 2010/31/EU van het Europees Parlement en de Raad van 19 mei 2010 betreffende de energieprestatie van gebouwen (*) bepaalt dat de lidstaten eisen voor energieprestaties moeten vaststellen voor onderdelen van gebouwen die deel uitmaken van de bouwschil van het gebouw en systeemeisen in verband met de totale energieprestatie, het adequaat installeren, dimensioneren, afstellen en controleren van de technische bouwsystemen die in bestaande gebouwen worden geïnstalleerd. In overeenstemming met de doelstellingen van deze richtlijn kunnen deze eisen in bepaalde omstandigheden de installatie beperken van energiegerelateerde producten die aan deze richtlijn en de daarmee samenhangende uitvoeringsmaatregelen voldoen, mits dergelijke eisen geen ongerechtvaardigde marktbelemmering vormen.

(*) PB L 153 van 18.6.2010, blz. 13.”.

2) Aan artikel 6, lid 1, wordt het volgende toegevoegd:

„Dit laat de door de lidstaten overeenkomstig artikel 4, lid 1, en artikel 8 van Richtlijn 2010/31/EU vastgestelde eisen voor energieprestaties en systeemeisen onverlet.”.

Artikel 28

Omzetting

1. De lidstaten doen de nodige wettelijke en bestuursrechtelijke bepalingen in werking treden om uiterlijk op 5 juni 2014 aan deze richtlijn te voldoen.

Niettegenstaande de eerste alinea, doen de lidstaten de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften in werking treden waarmee wordt voldaan aan artikel 4, artikel 5, lid 1, eerste alinea, artikel 5, lid 5, artikel 5, lid 6, artikel 7, lid 9, laatste alinea, artikel 14, lid 6, artikel 19, lid 2, artikel 24, lid 1, en artikel 24, lid 2, en punt 4 van bijlage V, uiterlijk op de in deze bepalingen bepaalde data.

Zij delen de Commissie de tekst van die bepalingen onverwijld mede.

Wanneer de lidstaten die bepalingen vaststellen, wordt in de bepalingen zelf of bij de officiële bekendmaking daarvan naar deze richtlijn verwezen. De regels voor deze verwijzing worden vastgesteld door de lidstaten.

2. De lidstaten delen de Commissie de tekst van de belangrijkste bepalingen van nationaal recht mede die zij op het onder deze richtlijn vallende gebied vaststellen.

Artikel 29

Inwerkingtreding

Deze richtlijn treedt in werking op de twintigste dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Artikel 30

Adressaten

Deze richtlijn is gericht tot de lidstaten.

Gedaan te Straatsburg, 25 oktober 2012.

Voor het Europees Parlement
De voorzitter
M. SCHULZ

Voor de Raad
De voorzitter
A. D. MAVROYIANNIS

BIJLAGE I

ALGEMENE BEGINSLEN VOOR DE BEREKENING VAN ELEKTRICITEIT UIT WARMTEKRACHTKOPPELING

Deel I

Algemene beginselen

De waarden die voor de berekening van elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling worden gebruikt, worden bepaald op basis van de verwachte of werkelijke werking van de eenheid onder normale gebruiksomstandigheden. Voor micro-warmtekrachtkoppelingseenheden kunnen de berekeningen worden gebaseerd op gecertificeerde waarden.

- a) De elektriciteitsproductie uit warmtekrachtkoppeling wordt gelijkgesteld aan de totale elektriciteitsproductie van de eenheid op jaarbasis, gemeten op de aansluiting op de hoofdgeneratoren:
- i) in warmtekrachtkoppelingseenheden van de in deel II genoemde typen b), d), e), f), g) en h) met een totaal rendement op jaarbasis dat door de lidstaten wordt vastgesteld op ten minste 75 %, en
 - ii) in warmtekrachtkoppelingseenheden van de in deel II genoemde typen a) en c) met een totaal rendement op jaarbasis dat door de lidstaten wordt vastgesteld op ten minste 80 %.
- b) In warmtekrachtkoppelingseenheden met een totaal rendement op jaarbasis van minder dan de onder a), onder i), genoemde waarde (warmtekrachtkoppelingseenheden van de in deel II genoemde typen b), d), e), f), g) en h)) of met een totaal rendement op jaarbasis van minder dan de onder a), onder ii), genoemde waarde (warmtekrachtkoppelingseenheden van de in deel II genoemde typen a) en c)) wordt de warmtekrachtkoppeling berekend volgens de volgende formule:

$$E_{WKK} = W_{WKK} * C$$

waarbij:

E_{WKK} de hoeveelheid elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling is;

C de elektriciteit-warmteratio is;

W_{WKK} de hoeveelheid nuttige warmte uit warmtekrachtkoppeling is (voor dit doel berekend als de totale warmteproductie minus de warmte die is geproduceerd in aparte ketels of door aftap van directe stoom van de stoomgenerator vóór de turbine).

De elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling moet worden berekend op basis van de werkelijke elektriciteit-warmteratio. Als de werkelijke elektriciteit-warmteratio van een warmtekrachtkoppelingseenheid onbekend is, kunnen, met name voor statistische doeleinden, de volgende standaardwaarden worden gebruikt voor eenheden van de in deel II genoemde typen a), b), c), d) en e), mits de berekende elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling minder is dan of gelijk is aan de totale elektriciteitsproductie van de eenheid:

Type eenheid	Standaard elektriciteit-warmteratio, C
Stoom- en gasturbine met warmteterugwinning	0,95
Tegendrukstoomturbine	0,45
Aftap-condensatiestoomturbine	0,45
Gasturbine met warmteterugwinning	0,55
Interne verbrandingsmotor	0,75

Als de lidstaten standaardwaarden voor de elektriciteit-warmteratio's introduceren voor eenheden van de in deel II genoemde typen f), g), h), i), j) en k), worden deze standaardwaarden bekendgemaakt en ter kennis van de Commissie gebracht.

- c) Indien een deel van de energie-inhoud van de brandstofinvoer in het warmtekrachtkoppelingproces wordt teruggewonnen in de vorm van chemicaliën en wordt gerecycled, kan dit deel op de brandstofinvoer in mindering worden gebracht voordat het totale rendement, bedoeld onder a) en b), wordt berekend.
- d) De lidstaten kunnen de elektriciteit-warmteratio definiëren als de verhouding tussen elektriciteit en nuttige warmte wanneer de warmtekrachtkoppelingmodus op een lagere capaciteit in bedrijf is, op basis van operationele gegevens van de specifieke eenheid.
- e) De lidstaten mogen voor de berekeningen overeenkomstig a) en b) andere rapportageperioden dan de periode van één jaar hanteren.

Deel II

Technologieën voor warmtekrachtkoppeling waarop de richtlijn betrekking heeft

- a) Stoom- en gasturbine met warmteterugwinning
- b) Tegendrukstoomturbine
- c) Aftap-condensatiestoomturbine
- d) Gasturbine met warmteterugwinning
- e) Interne verbrandingsmotor
- f) Microturbines
- g) Stirlingmotoren
- h) Brandstofcellen
- i) Stoommotoren
- j) Organische Rankine-cyclus
- k) Alle overige typen technologie en alle combinaties daarvan die onder de definitie in artikel 2, punt 30, vallen.

Bij het uitvoeren en toepassen van de algemene beginselen voor de berekening van elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling gebruiken de lidstaten de gedetailleerde richtsnoeren die zijn vastgesteld bij Beschikking 2008/952/EG van de Commissie van 19 november 2008 tot vaststelling van gedetailleerde richtsnoeren voor de tenuitvoerlegging en toepassing van bijlage II bij Richtlijn 2004/8/EG van het Europees Parlement en de Raad ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ PB L 338 van 17.12.2008, blz. 55.

BIJLAGE II

METHODE VOOR DE BEPALING VAN HET RENDEMENT VAN HET WARMTEKRACHTKOPPELINGSPROCES

De waarden die gebruikt worden voor de berekening van het rendement van warmtekrachtkoppeling en de besparingen op primaire energie worden bepaald op basis van de verwachte of werkelijke werking van de eenheid onder normale gebruiksomstandigheden.

a) Hoogrenderende warmtekrachtkoppeling

Voor de toepassing van deze richtlijn voldoet hoogrenderende warmtekrachtkoppeling aan de volgende criteria:

- warmtekrachtkoppelingproductie afkomstig van warmtekrachtkoppelingseenheden levert een besparing op primaire energie op van ten minste 10 % berekend overeenkomstig b), ten opzichte van de referenties voor de gescheiden productie van warmte en elektriciteit,
- de productie afkomstig van kleinschalige en micro-warmtekrachtkoppelingseenheden die een besparing op primaire energie opleveren, kan worden aangemerkt als hoogrenderende warmtekrachtkoppeling.

b) Berekening van de besparing op primaire energie

De besparing op primaire energie als gevolg van warmtekrachtkoppelingproductie, gedefinieerd in bijlage I, wordt met de volgende formule berekend:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHP H\eta}{Ref H\eta} + \frac{CHP E\eta}{Ref E\eta}} \right) \times 100 \%$$

Waarbij:

BPE de besparing op primaire energie is.

WKK $H\eta$ het warmterendement van de warmtekrachtkoppelingproductie is, gedefinieerd als de opbrengst aan nuttige warmte op jaarbasis gedeeld door de brandstofinvoer die is gebruikt voor de opwekking van de som van de opbrengst aan nuttige warmte en elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling.

Ref $H\eta$ de rendementsreferentiewaarde voor gescheiden warmteproductie is.

WKK $E\eta$ het elektriciteitsrendement van de warmtekrachtkoppelingproductie is, gedefinieerd als elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling op jaarbasis, gedeeld door de brandstofinvoer die is gebruikt voor de opwekking van de som van de opbrengst aan nuttige warmte en elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling. Indien een warmtekrachtkoppelingseenheid mechanische energie genereert, kan de elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling op jaarbasis worden verhoogd met een aanvullend element dat staat voor de hoeveelheid elektriciteit gelijk aan die van mechanische energie. Dit aanvullend element geeft niet het recht om overeenkomstig artikel 14, lid 10, garanties van oorsprong af te geven.

Ref $E\eta$ de rendementsreferentiewaarde voor gescheiden elektriciteitsproductie is.

c) Berekening van de energiebesparing met een alternatieve berekeningsmethode

De lidstaten mogen de besparingen op primaire energie uit de productie van warmte, elektriciteit en mechanische energie op onderstaande wijze berekenen zonder bijlage I toe te passen ter uitsluiting van de aandelen van warmte of elektriciteit van hetzelfde proces die niet van warmtekrachtkoppeling afkomstig zijn. Deze productie kan als hoogrenderende warmtekrachtkoppeling worden aangemerkt, op voorwaarde dat is voldaan aan de rendementscriteria onder a) van deze bijlage, en dat, wat warmtekrachtkoppelingseenheden met een groter elektrisch vermogen dan 25 MW betreft, het totale rendement hoger is dan 70 %. De in deze productie geproduceerde hoeveelheid elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling wordt overeenkomstig bijlage I evenwel afzonderlijk bepaald, met het oog op de afgifte van een garantie van oorsprong, en voor statistische doeleinden.

Indien de besparing op primaire energie voor een proces wordt berekend met de bovenstaande alternatieve berekeningsmethode, wordt de besparing op primaire energie berekend met behulp van de formule onder b) van deze bijlage, waarbij „WKK W_η” wordt vervangen door „W_η” en „WK KE_η” wordt vervangen door „E_η”, waarbij:

W_η het warmterendement van het proces is, gedefinieerd als de jaarlijkse opbrengst aan warmte, gedeeld door de brandstofinvoer die is gebruikt om de som van de jaarlijkse opbrengst aan warmte en elektriciteit te produceren;

E_η het elektriciteitsrendement van het proces is, gedefinieerd als de jaarlijkse opbrengst aan elektriciteit, gedeeld door de brandstofinvoer die is gebruikt om de som van de jaarlijkse opbrengst aan warmte en elektriciteit te produceren. Indien een warmtekrachtkoppelingseenheid mechanische energie genereert, kan de elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling op jaarbasis worden verhoogd met een aanvullend element dat staat voor de hoeveelheid elektriciteit gelijk aan die van mechanische energie. Dit aanvullend element geeft niet het recht om overeenkomstig artikel 14, lid 10, garanties van oorsprong af te geven.

- d) De lidstaten mogen voor de berekeningen overeenkomstig b) en c) van deze bijlage andere rapportageperiodes dan de periode van één jaar hanteren.
- e) Voor microwarmtekrachtkoppelingseenheden kan de berekening van de besparing op primaire energie worden gebaseerd op gecertificeerde gegevens.
- f) Rendementsreferentiewaarden voor gescheiden productie van warmte en elektriciteit

De geharmoniseerde rendementsreferentiewaarden bestaan uit een matrix van waarden naargelang van de relevante factoren, met inbegrip van bouwjaar en type brandstof, en moeten gebaseerd zijn op een goed gedocumenteerde analyse, waarbij onder andere rekening wordt gehouden met gegevens over operationeel gebruik onder realistische omstandigheden, brandstofmengsel en klimatologische omstandigheden alsmede toegepaste warmtekrachtkoppelingstechnologieën.

De rendementsreferentiewaarden voor gescheiden productie van warmte en elektriciteit overeenkomstig de formule onder b) bepalen het bedrijfsrendement van de gescheiden warmte- en elektriciteitsproductie die warmtekrachtkoppeling beoogt te vervangen.

De rendementsreferentiewaarden worden berekend overeenkomstig de volgende beginselen:

1. Voor warmtekrachtkoppelingseenheden is de vergelijking met gescheiden elektriciteitsproductie gebaseerd op het beginsel dat dezelfde brandstofcategorieën moeten worden vergeleken.
2. Elke warmtekrachtkoppelingseenheid wordt vergeleken met de best beschikbare en economisch verantwoorde technologie voor gescheiden productie van warmte en elektriciteit op de markt in het jaar waarin de warmtekrachtkoppelingseenheid is gebouwd.
3. De rendementsreferentiewaarden voor warmtekrachtkoppelingseenheden die meer dan tien jaar oud zijn, worden vastgesteld op basis van de referentiewaarden voor eenheden die tien jaar oud zijn.
4. De rendementsreferentiewaarden voor de gescheiden productie van elektriciteit en warmte weerspiegelen de klimaatverschillen tussen de lidstaten.

BIJLAGE III

ENERGIE-EFFICIËNTIE-EISEN VOOR DE AANKOOP VAN PRODUCTEN, DIENSTEN EN GEBOUWEN DOOR CENTRALE OVERHEDEN

Centrale overheden die producten, diensten en gebouwen aankopen, voor zover dat in overeenstemming is met de kosteneffectiviteit, de economische haalbaarheid, de duurzaamheid in ruimer verband, de technische geschiktheid, alsmede met de aanwezigheid van voldoende concurrentie:

- a) kopen, in het geval van producten die onder een gedelegeerde handeling krachtens Richtlijn 2010/30/EU of een daaraan gerelateerde uitvoeringsrichtlijn van de Commissie vallen, alleen die producten aan welke tot de hoogst mogelijke energie-efficiëntieklasse behoren, in aanmerking nemend dat voldoende concurrentie moet worden gewaarborgd;
- b) kopen, in het geval van producten die niet onder a) vallen en het voorwerp uitmaken van een uitvoeringsmaatregel krachtens Richtlijn 2009/125/EG die is vastgesteld nadat deze richtlijn in werking is getreden, alleen die producten aan welke voldoen aan de in die uitvoeringsmaatregel vermelde energie-efficiëntiebenchmarks;
- c) kopen kantoorapparatuur in de zin van Besluit 2006/1005/EG van de Raad van 18 december 2006 betreffende de sluiting van de Overeenkomst tussen de regering van de Verenigde Staten van Amerika en de Europese Gemeenschap over de coördinatie van programma's voor energie-efficiëntie-etikettering voor kantoorapparatuur⁽¹⁾ aan die ten minste voldoet aan de energie-efficiëntievereisten welke zijn opgesomd in bijlage C van de overeenkomst bij dat besluit;
- d) kopen alleen banden aan uit de hoogste brandstofrendementsklasse, zoals vastgelegd in Verordening (EG) nr. 1222/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 25 november 2009 inzake de etikettering van banden met betrekking tot hun brandstofefficiëntie en andere essentiële parameters⁽²⁾. Deze verplichting belet overheidsinstanties niet uit overwegingen van veiligheid of volksgezondheid banden aan te kopen met de beste grip op nat wegdek of de laagste rolgeluidemissie;
- e) eisen in hun aanbestedingen voor dienstverleningscontracten dat dienstverleners voor het verlenen van de desbetreffende diensten uitsluitend producten gebruiken die voldoen aan de verplichtingen onder a) tot en met d). Deze verplichting geldt alleen voor nieuwe producten die door dienstverleners geheel of gedeeltelijk worden aangekocht voor het verlenen van de desbetreffende dienst;
- f) kopen uitsluitend gebouwen aan of sluiten nieuwe huurovereenkomsten uitsluitend voor gebouwen die ten minste aan de in artikel 5, lid 1, genoemde minimumeisen voor energieprestaties voldoen, tenzij het doel van de aankoop één van de volgende is:
 - i) het uitvoeren van een grondige renovatie of afbraak;
 - ii) in het geval van overheidsinstanties, het weer verkopen van het gebouw verkopen zonder het voor zijn eigen overheidsdoeleinden te gebruiken, of
 - iii) het vrijwaren van het gebouw als een officieel beschermd gebouw als onderdeel van een als waardevol aangemerkt gebied, of omwille van zijn bijzondere architectuur of historische waarde.

De naleving van deze verplichtingen wordt gecontroleerd aan de hand van de in artikel 11 van Richtlijn 2010/31/EU genoemde energieprestatiecertificaten.

⁽¹⁾ PB L 381 van 28.12.2006, blz. 24.

⁽²⁾ PB L 342 van 22.12.2009, blz. 46.

BIJLAGE IV

ENERGIE-INHOUD VAN GESELECTEERDE BRANDSTOFFEN VOOR HET EINDGEBRUIK — OMZETTINGS-TABEL ⁽¹⁾

Energieproduct	kJ (NCV)	kgoe (NCV)	kWh (NCV)
1 kg cokes	28 500	0,676	7,917
1 kg steenkool	17 200 — 30 700	0,411 — 0,733	4,778 — 8,528
1 kg bruinkoolbriketten	20 000	0,478	5,556
1 kg oude bruinkool	10 500 — 21 000	0,251 — 0,502	2,917 — 5,833
1 kg bruinkool	5 600 — 10 500	0,134 — 0,251	1,556 — 2,917
1 kg olieelesteen	8 000 — 9 000	0,191 — 0,215	2,222 — 2,500
1 kg turf	7 800 — 13 800	0,186 — 0,330	2,167 — 3,833
1 kg turfbriketten	16 000 — 16 800	0,382 — 0,401	4,444 — 4,667
1 kg zware stookolie	40 000	0,955	11,111
1 kilo lichte stookolie	42 300	1,010	11,750
1 kg motorbrandstof (benzine)	44 000	1,051	12,222
1 kg paraffine	40 000	0,955	11,111
1 kg LPG	46 000	1,099	12,778
1 kg aardgas ⁽¹⁾	47 200	1,126	13,10
1 kg vloeibaar aardgas	45 190	1,079	12,553
1 kg hout (25 % vochtigheidsgraad) ⁽²⁾	13 800	0,330	3,833
1 kg pellets/houtbriketten	16 800	0,401	4,667
1 kg afval	7 400 — 10 700	0,177 — 0,256	2,056 — 2,972
1 MJ afgeleide warmte	1 000	0,024	0,278
1 kWh elektrische energie	3 600	0,086	1 ⁽³⁾

Bron: Eurostat.

⁽¹⁾ 93 % methaan.

⁽²⁾ De lidstaten mogen andere waarden gebruiken naargelang van hun meest gebruikte houtsoort.

⁽³⁾ Van toepassing wanneer de energiebesparing wordt berekend in termen van primaire energie aan de hand van een benadering van onderaf gebaseerd op eindenergieverbruik. Voor besparingen in kWh elektriciteit kunnen de lidstaten een standaardcoëfficiënt van 2,5 gebruiken. De lidstaten kunnen een afwijkende coëfficiënt gebruiken indien zij dat kunnen rechtvaardigen.

⁽¹⁾ De lidstaten mogen verschillende omzettingfactoren gebruiken, indien deze kunnen worden gerechtvaardigd.

BIJLAGE V

Gemeenschappelijke methoden en beginselen voor de berekening van het effect van verplichtingsregelingen voor energie-efficiëntie of andere beleidsmaatregelen uit hoofde van artikel 7, leden 1, 2 en 9, en artikel 20, lid 6

1. Methoden voor de berekening van de energiebesparing ten behoeve van artikel 7, leden 1 en 2, artikel 7, lid 9, tweede alinea, onder b), c), d), e) en f), en artikel 20, lid 6.

Aan verplichtingen gebonden, deelnemende of met de uitvoering belaste partijen dan wel uitvoerende overheidsinstanties kunnen één of meer van de volgende methoden gebruiken om de energiebesparing te berekenen:

- a) verwachte besparingen via verwijzing naar de uitkomsten van voorgaande onafhankelijk gecontroleerde energieverbeteringen in soortgelijke installaties. De generieke benadering wordt omschreven als „*ex ante*”;
 - b) gemeten besparingen, in het kader waarvan de besparingen naar aanleiding van het instellen van een maatregel of een pakket maatregelen worden bepaald door middel van registratie van de feitelijke vermindering van het energiegebruik, naar behoren rekening houdend met factoren zoals additionaliteit, bezettingsgraad, productieniveaus en het weer, die van invloed kunnen zijn op het verbruik. De generieke benadering wordt omschreven als „*ex post*”;
 - c) afgewogen besparingen, in het kader waarvan technische ramingen van de besparingen worden gebruikt. Deze aanpak mag alleen worden gehanteerd als de vaststelling van harde gemeten gegevens voor een specifieke installatie moeilijk of buitensporig duur is, bijvoorbeeld het vervangen van een compressor of elektromotor met een andere kWh-inschaling dan die waarvoor onafhankelijke gegevens inzake besparingen zijn gemeten, of als de meting volgens nationaal vastgestelde methoden en benchmarks wordt uitgevoerd door gekwalificeerde of geaccrediteerde deskundigen die onafhankelijk zijn van de aan verplichtingen gebonden, deelnemende of met de uitvoering belaste partijen;
 - d) besparingen gebaseerd op onderzoeken, in het kader waarvan de reactie van consumenten op advies, voorlichtingscampagnes, etiketterings- of certificeringsregelingen of slimme meting wordt bepaald. Deze benadering mag uitsluitend worden toegepast op besparingen naar aanleiding van wijzigingen in het gedrag van de consument. Zij mag niet worden toegepast op besparingen die voortvloeien uit fysieke maatregelen.
2. Bij de bepaling van de energiebesparing voor een energie-efficiëntiemaatregel ten behoeve van artikel 7, leden 1 en 2, artikel 7, lid 9, tweede alinea, onder b), c), d), e) en f), en artikel 20, lid 6, gelden onderstaande beginselen:
 - a) er mag alleen rekening worden gehouden met besparingen die de volgende niveaus overschrijden:
 - i) uniale emissienormen voor nieuwe personenauto's en nieuwe lichte bedrijfsvoertuigen, ingevolge de toepassing van Verordening (EG) nr. 443/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 tot vaststelling van emissienormen voor nieuwe personenauto's, in het kader van de communautaire geïntegreerde benadering om de CO₂-emissies van lichte voertuigen te beperken ⁽¹⁾, respectievelijk Verordening (EU) nr. 510/2011 van het Europees Parlement en de Raad van 11 mei 2011 tot vaststelling van emissienormen voor nieuwe lichte bedrijfsvoertuigen in het kader van de geïntegreerde benadering van de Unie om de CO₂-emissies van lichte voertuigen te beperken ⁽²⁾;
 - ii) uniale voorschriften inzake de verwijdering van de markt van sommige energiegerelateerde producten ingevolge de toepassing van uitvoeringsmaatregelen krachtens Richtlijn 2009/125/EG, en
 - b) om rekening te houden met verschillen in klimaat tussen regio's kunnen de lidstaten ervoor kiezen de besparingen aan te passen aan een normwaarde of verschillende energiebesparingen toe te kennen in overeenstemming met de temperatuurverschillen tussen regio's;

⁽¹⁾ PB L 140 van 5.6.2009, blz. 1.

⁽²⁾ PB L 145 van 31.5.2011, blz. 1.

- c) de activiteiten van de aan verplichtingen gebonden, deelnemende of met de uitvoering belaste partij moeten aantoonbaar bijdragen tot verwezenlijking van de beweerde besparingen;
- d) besparingen ingevolge een individuele actie mogen niet door meer dan één partij worden geclaimd;
- e) bij de berekening van energiebesparingen wordt rekening gehouden met de levensduur van de besparingen; dit kan geschieden door berekening van de besparingen die elke afzonderlijke actie tussen de datum van uitvoering en 31 december 2020 zal opleveren. Bij wijze van alternatief kunnen de lidstaten een andere methode kiezen die wordt geacht ten minste dezelfde totale hoeveelheid aan besparingen op te leveren. Bij gebruikmaking van andere methoden zorgen de lidstaten ervoor dat de totale energiebesparingen die met deze andere methoden zijn berekend niet hoger zijn dan de energiebesparingen die het resultaat zouden zijn geweest van hun berekening bij het meerekenen van de besparingen die elke individuele actie tussen de datum van uitvoering en 31 december 2020 zal opleveren. De lidstaten geven in hun eerste nationale actieplan voor energie-efficiëntie overeenkomstig bijlage XIV bij deze richtlijn nauwkeurig aan welke andere methoden zij hebben gebruikt en welke bepalingen zijn vastgesteld om deze bindende berekeningsvereiste te garanderen, en
- f) individuele of gezamenlijke acties van aan verplichtingen gebonden, deelnemende of met de uitvoering belaste partijen, die gericht zijn op duurzame verandering van producten en uitrusting, of markten op een hoger niveau van energie-efficiëntie, zijn toegelaten, en
- g) bij de bevordering van het overnemen van energie-efficiëntiemaatregelen inzake zien de lidstaten erop toe dat de kwaliteitsnormen voor producten, diensten en installatie van maatregelen gehandhaafd blijven. Indien dergelijke normen niet bestaan, werken de lidstaten met de aan verplichtingen gebonden, deelnemende of met de uitvoering belaste partijen samen om deze in te voeren.
3. Bij het bepalen van de energiebesparingen ingevolge beleidsmaatregelen op grond van artikel 7, lid 9, tweede alinea, onder a), gelden de volgende beginselen:
- a) er wordt alleen rekening gehouden met energiebesparingen ingevolge belastingmaatregelen die de minimumbelastingniveaus voor brandstoffen, vereist bij Richtlijn 2003/96/EG van de Raad van 27 oktober 2003 tot herstructurering van de communautaire regeling voor de belasting van energieproducten en elektriciteit⁽¹⁾ of in Richtlijn 2006/112/EG van de Raad van 28 november 2006 betreffende het gemeenschappelijke stelsel van belasting over de toegevoegde waarde⁽²⁾, overschrijden;
- b) er worden recente en representatieve officiële gegevens over prijselasticiteit gebruikt voor de berekening van het effect, en
- c) de energiebesparingen ingevolge begeleidende instrumenten van het belastingbeleid, met inbegrip van fiscale stimuli of betaling aan een fonds, worden afzonderlijk gerekend.
4. Kennisgeving betreffende de methode
- De lidstaten stellen de Commissie uiterlijk op 5 december 2013 in kennis van de bijzonderheden van de methode die zij voorstellen voor de uitvoering van de verplichtingsregelingen voor energie-efficiëntie en voor de toepassing van artikel 7, lid 9, en artikel 20, lid 6. Uitgezonderd in geval van belastingen bevat deze kennisgeving bijzonderheden omtrent:
- a) de aan verplichtingen gebonden, deelnemende of met de uitvoering belaste partijen of de uitvoerende overheidsinstanties;
- b) de doelsectoren;
- c) het niveau van het streefcijfer voor energiebesparing of de besparingen die naar verwachting zullen worden gerealiseerd over de volledige en de intermediaire perioden;
- d) de duur van de verplichtingsperiode en van de intermediaire periode;

(1) PB L 283 van 31.10.2003, blz. 51.

(2) PB L 347 van 11.12.2006, blz. 1.

- e) de soorten maatregelen die in aanmerking komen;
- f) de berekeningsmethode, onder meer de wijze waarop additionaliteit en relatief belang worden bepaald, en de methoden en benchmarks die bij de technische ramingen worden gebruikt;
- g) de levensduur van de maatregelen;
- h) de benadering bij het aanpakken van verschillen in klimaat binnen lidstaten;
- i) de kwaliteitsnormen;
- j) toezicht- en controleprotocollen en de wijze waarop wordt gewaarborgd dat deze protocollen onafhankelijk zijn van de aan verplichtingen gebonden, deelnemende of met de uitvoering belaste partijen;
- k) protocollen voor audits, en
- l) de wijze waarop rekening wordt gehouden met het gegeven dat het bepaalde in de tweede alinea van artikel 7, lid 1, moet worden opgevolgd.

In geval van belastingen bevat de kennisgeving bijzonderheden omtrent:

- a) de doelsectoren en het segment van belastingplichtigen;
 - b) de uitvoerende overheidsinstantie;
 - c) de besparingen die naar verwachting zullen worden gerealiseerd;
 - d) de duur van de belastingmaatregel en de intermediaire perioden, en
 - e) de berekeningsmethode, onder meer de gebruikte prijselasticiteit.
-

BIJLAGE VI

Minimumcriteria voor energie-audits, onder meer die welke als onderdeel van een energiebeheersysteem worden uitgevoerd

De in artikel 8 bedoelde energie-audits zijn gebaseerd op de volgende richtsnoeren:

- a) zij zijn gebaseerd op actuele, gemeten, traceerbare operationele gegevens betreffende het energieverbruik en (voor elektriciteit) belastingsprofielen;
- b) zij omvatten een gedetailleerd overzicht van het energieverbruik-profiel van gebouwen of groepen gebouwen, industriële processen of installaties, met inbegrip van vervoer;
- c) zij bouwen, zo veel mogelijk, voort op een analyse van de levenscycluskosten, in plaats van simpele terugverdienperiodes, om rekening te houden met langetermijnbesparingen, residuele waarden van langetermijninvesteringen en discontopercentages;
- d) zij zijn proportioneel en voldoende representatief om de vorming van een betrouwbaar beeld van de totale energieprestaties en de betrouwbare bepaling van de belangrijkste punten ter verbetering mogelijk te maken.

Energie-audits maken gedetailleerde en gevalideerde berekeningen voor de voorgestelde maatregelen mogelijk, zodat duidelijke informatie over potentiële besparingen wordt verstrekt.

De bij energie-audits gebruikte gegevens kunnen worden opgeslagen met het oog op historische analyse en het opvolgen van de prestaties.

BIJLAGE VII

Minimumeisen inzake facturering en factureringsinformatie op basis van het werkelijke verbruik

1. Minimumeisen inzake facturatie

1.1. Facturatie op basis van het werkelijke verbruik

Om eindafnemers in staat te stellen hun eigen energieverbruik te regelen, moet er ten minste eenmaal per jaar op basis van het werkelijke verbruik worden gefactureerd, en moet de factureringsinformatie ten minste om het kwartaal beschikbaar worden gesteld, op verzoek of ingeval de consument gekozen heeft voor elektronische facturering, zo niet tweemaal per jaar. Met betrekking tot gas dat uitsluitend voor koken wordt gebruikt kan hiervan vrijstelling worden verleend.

1.2. Minimumgegevens op de rekening

De lidstaten zorgen ervoor dat, in voorkomend geval, in of bij rekeningen, overeenkomsten, transacties en ontvangstbewijzen bij distributiestations in duidelijke en begrijpelijke taal de volgende informatie aan de eindafnemers beschikbaar gesteld wordt:

- a) de huidige actuele prijzen en het daadwerkelijke verbruik van energie;
- b) een vergelijking van het huidige energieverbruik van de eindafnemer met het verbruik in dezelfde periode van het voorgaande jaar, bij voorkeur in grafische vorm;
- c) contactinformatie voor eindafnemersorganisaties, energieagentschappen of soortgelijke organen, met inbegrip van webadressen, waar informatie kan worden verkregen over de beschikbare maatregelen ter verbetering van energie-efficiëntie, vergelijkende eindverbruikersprofielen en objectieve technische specificaties voor energieverbruikende apparatuur.

Voorts zorgen de lidstaten ervoor, voor zover mogelijk en nuttig, dat in of bij of als verwijzing in rekeningen, overeenkomsten, transacties en ontvangstbewijzen bij distributiestations in duidelijke en begrijpelijke taal vergelijkingen met een gemiddelde genormaliseerde of benchmark-eindafnemer van dezelfde verbruikerscategorie aan de eindafnemers beschikbaar worden gesteld.

1.3. Advies over energie-efficiëntie bij de rekeningen en andere feedback aan de eindafnemers

Bij het versturen van overeenkomsten, en in de rekeningen die klanten ontvangen of via websites voor individuele klanten, brengen energiedistributeurs, distributiesysteembeheerders en kleine detailhandelaars in energie hun klanten op een duidelijke en begrijpelijke manier op de hoogte van de contactinformatie van onafhankelijke consumentenadviescentra, energieagentschappen of soortgelijke instituten, met inbegrip van hun internetadressen, waar de klanten advies over de beschikbare energie-efficiëntiemaatregelen, benchmark-profielen van hun energieverbruik en technische details van energieverbruikende apparaten kunnen krijgen om het verbruik van deze apparaten te helpen verminderen.

BIJLAGE VIII

Efficiëntiepotentieel inzake verwarming en koeling

1. De alomvattende beoordeling van het in artikel 14, lid 1, bedoelde nationale verwarmings- en koelingspotentieel omvat:
 - a) een beschrijving van de vraag naar verwarming en koeling;
 - b) een prognose van de ontwikkeling van deze vraag in de komende tien jaar, waarbij met name rekening wordt gehouden met de verandering in de vraag in gebouwen en in de verschillende industrietakken;
 - c) een kaart van het nationale grondgebied, met identificatie — waarbij commercieel gevoelige informatie wordt beschermd — van:
 - i) vraagpunten voor verwarming en koeling, met inbegrip van:
 - gemeenten en stadsgebieden met een vloeroppervlakte-index van ten minste 0,3, en
 - industriële zones met een totaal jaarlijks verwarmings- en koelingsverbruik van meer dan 20 GWh;
 - ii) bestaande en geplande stadsverwarmings- en stadskoelingsinfrastructuur;
 - iii) potentiële leveringspunten van verwarming en koeling, zoals:
 - installaties voor elektriciteitsopwekking met een totale jaarlijkse elektriciteitsproductie van meer dan 20 GWh, en
 - afvalverbrandingsinstallaties;
 - bestaande en geplande warmtekrachtkoppelingsinstallaties die de in deel II van bijlage I bedoelde technologieën gebruiken en stadsverwarmingsinstallaties;
 - d) bepaling van de vraag naar warmte en koeling waaraan kan worden voldaan door hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, met inbegrip van microwarmtekrachtkoppeling in woningen en door stadsverwarming en -koeling;
 - e) bepaling van het aanvullende potentieel voor hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, onder andere door de renovatie van bestaande en de bouw van nieuwe warmtekrachtkoppelings- en industriële installaties of andere faciliteiten die afvalwarmte opwekken;
 - f) bepaling van het potentieel voor energie-efficiëntie van infrastructuur voor stadsverwarming en -koeling;
 - g) strategieën, beleidslijnen en maatregelen die voor 2020, respectievelijk 2030 kunnen worden genomen om de mogelijkheden onder e) te verwezenlijken teneinde aan de vraag onder d) tegemoet te komen, waaronder in voorkomend geval voorstellen om:
 - i) het aandeel van warmtekrachtkoppeling in de productie van verwarming en koeling en in elektriciteitsproductie te vergroten;
 - ii) een efficiënte infrastructuur voor stadsverwarming en -koeling op te zetten om bij te dragen aan de ontwikkeling van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling en het gebruik van energie voor verwarming en koeling uit afvalwarmte en hernieuwbare energiebronnen;
 - iii) de vestiging te stimuleren van nieuwe installaties voor thermische elektriciteitsopwekking en industriële installaties die afvalwarmte produceren, op plaatsen waar een maximale hoeveelheid van de beschikbare afvalwarmte hergebruikt zal worden om in de bestaande of verwachte vraag naar verwarming en koeling te voorzien;

- iv) de vestiging te stimuleren van nieuwe woongebieden of nieuwe fabrieksinstallaties die warmte verbruiken tijdens hun productieprocessen, op plaatsen waar beschikbare afvalwarmte, zoals aangemerkt in de alomvattende beoordeling, een bijdrage kan leveren aan hun vraag naar verwarming en koeling. In dit verband zouden voorstellen kunnen worden gedaan ter ondersteuning van de groepering van een aantal afzonderlijke installaties op dezelfde plaats, zodat de vraag naar en het aanbod van verwarming en koeling optimaal op elkaar kunnen worden afgestemd;
 - v) ervoor te zorgen dat installaties voor thermische elektriciteitsopwekking, industriële installaties die afvalwarmte produceren, afvalverbrandingsinstallaties en andere installaties die afval in energie omzetten, worden aangesloten op het lokale stadsverwarmings- of koelingsnet;
 - vi) ervoor te zorgen dat woongebieden en industriële installaties die warmte verbruiken, tijdens hun productieprocessen zijn aangesloten op het lokale stadsverwarmings- of koelingsnet;
 - h) het aandeel van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling en het onder Richtlijn 2004/8/EG verwezenlijkte potentieel en de onder die richtlijn bereikte vooruitgang;
 - i) een raming van de te besparen primaire energie;
 - j) een raming van de publieke steunmaatregelen voor verwarming of koeling, als die er zijn, samen met de jaarlijkse begroting en een omschrijving van het potentiële steunelement. Dit sluit een aparte mededeling inzake de steunregelingen van de overheid voor de beoordeling van staatssteun niet uit.
2. Voor zover nodig kan de alomvattende beoordeling bestaan uit een verzameling regionale of lokale plannen en strategieën.
-

BIJLAGE IX

KOSTEN-BATENANALYSE

Deel 1

Algemene beginselen van de kosten-batenanalyse

Met het opstellen van kosten-batenanalyses — met betrekking tot maatregelen ter bevordering van efficiëntie bij verwarming en koeling, bedoeld in artikel 14, lid 3 — wordt beoogd een basis te bieden voor een besluit inzake gekwalificeerde prioritering van beperkte hulpbronnen op het niveau van de maatschappij.

De kosten-batenanalyse kan betrekking hebben op een projectbeoordeling van een afzonderlijke installatie of van een groep projecten voor een bredere plaatselijke, regionale of nationale beoordeling om vast te stellen wat voor een bepaald geografisch gebied de meest kosteneffectieve en gunstige mogelijkheid inzake verwarming of koeling is met het oog op warmteplanning.

Kosten-batenanalyses ten behoeve van artikel 14, lid 3, omvatten een economische analyse die betrekking heeft op sociaaleconomische en milieufactoren.

De kosten-batenanalyses omvatten de volgende stappen en overwegingen:

a) Vaststelling van systeemgrenzen en geografische grenzen

De reikwijdte van de kosten-batenanalyses in kwestie bepaalt het relevante energiesysteem. De geografische grenzen omvatten een gepast, welbepaald geografisch gebied, bv. een regio of een grootstedelijk gebied, om te vermijden dat voor elk project afzonderlijk een oplossing wordt gekozen die misschien suboptimaal is.

b) Geïntegreerde aanpak van opties inzake vraag en aanbod

In de kosten-batenanalyse wordt rekening gehouden met alle relevante middelen die aan de aanbodzijde binnen het systeem en de geografische grenzen beschikbaar zijn, met gebruikmaking van de beschikbare gegevens, met inbegrip van afvalwarmte van elektriciteitsopwekking en industriële installaties en hernieuwbare energie, en de kenmerken van en ontwikkelingen in de vraag naar verwarming en koeling.

c) Opzetten van een referentiesituatie

De referentiesituaties moet dienen als referentiepunt waaraan de alternatieve scenario's worden getoetst.

d) Bepalen van alternatieve scenario's

Alle relevante alternatieven voor de referentiesituatie moeten worden gezien. Scenario's die om technische of financiële redenen of omwille van de nationale regelgeving of tijdsbeperkingen niet haalbaar zijn, kunnen — indien gerechtvaardigd — in een vroeg stadium van de kosten-batenanalyse worden uitgesloten op basis van zorgvuldige, expliciete en goed gedocumenteerde overwegingen.

Alleen hoogrenderende warmtekrachtkoppeling, efficiënte stadsverwarming en -koeling of mogelijkheden voor efficiënte individuele voorziening van verwarming en koeling, moeten in de kosten-batenanalyse in aanmerking worden genomen als alternatieve scenario's voor de referentiesituatie.

e) Methode voor de berekening van het kosten-batenoverschot

i) De totale langetermijncosten en -baten van mogelijkheden voor de levering van verwarming of koeling worden beoordeeld en vergeleken.

ii) Het criterium voor de beoordeling is dat van de netto contante waarde (NCW).

iii) De termijn wordt zodanig gekozen dat alle relevante kosten en baten van de scenario's opgenomen zijn. Zo zou bijvoorbeeld voor een gascentrale 25 jaar een passende termijn kunnen zijn, voor een stadverwarmingssysteem 30 jaar, of voor verwarmingsapparatuur zoals ketels 20 jaar.

f) Berekening en voorspelling van prijzen en andere aannames voor de economische analyse

i) De lidstaten verstrekken ten behoeve van de kosten-batenanalyses aannames betreffende de prijzen van belangrijke input- en outputfactoren en het discontopercentage.

- ii) Het discountpercentage dat in de economische analyse wordt gebruikt voor de berekening van de netto contante waarde, wordt gekozen volgens Europese of nationale richtsnoeren⁽¹⁾.
 - iii) De lidstaten maken gebruik van nationale, Europese of internationale prognoses betreffende de ontwikkeling van de energieprijzen waar passend in hun nationale en/of regionale/plaatselijke context.
 - iv) De in de economische analyse gebruikte prijzen geven de werkelijke sociaaleconomische kosten en baten weer en moeten externe kosten omvatten, zoals milieu- en gezondheidseffecten, voor zover mogelijk, d.w.z. wanneer er een marktprijs beschikbaar is of wanneer deze reeds in Europese of nationale regelgeving is opgenomen.
- g) Economische analyse: Inventaris van effecten

Bij de economische analyse wordt rekening gehouden met alle relevante economische effecten.

De lidstaten kunnen de kosten en de energiebesparingen ten gevolge van de toegenomen flexibiliteit van de energievoorziening en van een optimaler beheer van de elektriciteitsnetten, met inbegrip van de vermeden kosten en de besparingen vanwege minder investeringen in infrastructuur, in de geanalyseerde scenario's beoordelen en er rekening mee houden in de besluitvorming.

Ten minste de volgende kosten en baten worden in aanmerking genomen:

- i) Baten
 - Outputwaarde voor de consument (verwarming en elektriciteit)
 - Externe baten zoals milieu- en gezondheidsvoordelen, voor zover mogelijk.
 - ii) Kosten
 - Kapitaalkosten van installaties en apparatuur
 - Kapitaalkosten van de betrokken energienetten
 - Variabele en vaste beheerskosten
 - Energiekosten
 - Milieu- en gezondheidskosten, voor zover mogelijk
- h) Gevoeligheidsanalyse

Er wordt een gevoeligheidsanalyse opgenomen om de kosten en baten van een project of groep projecten te beoordelen op basis van verschillende energieprijzen, discountpercentages en andere variabele factoren die een aanzienlijk effect hebben op het resultaat van de berekeningen.

De lidstaten wijzen de bevoegde autoriteiten aan die belast zijn met de uitvoering van de kosten-batenanalyses op grond van artikel 14. De lidstaten kunnen verlangen dat bevoegde plaatselijke, regionale en nationale autoriteiten of beheerders van individuele installaties de economische en financiële analyse verrichten. Zij verstrekken de gedetailleerde methodieken en aannamen overeenkomstig deze bijlage en stellen de procedures voor de economische analyse vast en maken deze openbaar.

Deel 2

Beginselen ten behoeve van artikel 14, leden 5 en 7.

De kosten-batenanalyse bevat informatie met het oog op de maatregelen in artikel 14, leden 5 en 7:

Indien een installatie voor de productie van alleen elektriciteit of een installatie zonder warmteterugwinning is gepland, wordt een vergelijking gemaakt tussen de geplande installatie of de geplande renovatie en een gelijkwaardige installatie die dezelfde hoeveelheid elektriciteit of proceswarmte produceert, maar de afvalwarmte terugwint en warmte levert door middel van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling en/of stadsverwarmings- en -koelingsnetten.

Binnen bepaalde geografische grenzen wordt in de beoordeling rekening gehouden met de geplande installatie en eventuele passende bestaande of potentiële warmtevraagpunten die daardoor kunnen worden bediend, met inachtneming van de redelijke mogelijkheden (bijvoorbeeld technische haalbaarheid en afstand).

⁽¹⁾ Bij de keuze van het nationale discountpercentage voor de economische analyse moet rekening worden gehouden met de door de Europese Centrale Bank verstrekte gegevens.

De systeemgrens omvat de geplande installatie en de warmtebelasting, zoals gebouwen en industriële processen. Binnen deze systeemgrens worden de totale kosten van de warmte- en elektriciteitsvoorziening voor beide gevallen vastgesteld en vergeleken.

Warmtebelastingen omvatten bestaande warmtebelastingen, zoals een industriële installatie of een bestaand stadsverwarmingssysteem, en ook, in stedelijke gebieden, de warmtebelasting en kosten die zouden ontstaan indien een groep gebouwen of een deel van een stad voorzien zou worden van en/of aangesloten zou worden op een nieuw stadsverwarmingnet.

De kosten-batenanalyse wordt gebaseerd op een beschrijving van de geplande installatie en de installatie(s) waarmee wordt vergeleken, en heeft betrekking op het elektrisch en het thermisch vermogen, naargelang van het geval, de soort brandstof, het geplande gebruik en het aantal geplande bedrijfsuren op jaarbasis, de plaats en de vraag naar elektriciteit en warmte.

Ten behoeve van de vergelijking wordt rekening gehouden met de vraag naar thermische energie en de soorten verwarming en koeling waarvan de nabije warmtevraagpunten gebruikmaken. De vergelijking heeft betrekking op de met infrastructuur samenhangende kosten voor de geplande installatie en de installatie waarmee wordt vergeleken.

Kosten-batenanalyses ten behoeve van artikel 14, lid 5, omvatten een economische analyse met een financiële analyse waarin de werkelijke cashflowtransacties uit investeringen in en de exploitatie van individuele installaties worden weergegeven.

Projecten met een positief kosten-batenresultaat zijn die waarbij de som van de verwachte voordelen in de economische en financiële analyse groter is dan de som van de verwachte kosten (kosten-batenoverschot).

De lidstaten bepalen de basisregels inzake de methode, de aannamen en de termijn voor de economische analyse.

De lidstaten kunnen verlangen dat de bedrijven die verantwoordelijk zijn voor het beheer van installaties voor thermische elektriciteitsopwekking, industriële bedrijven, stadsverwarmings- en -koelingsnetwerkbeheerders, of andere partijen die worden beïnvloed door de vastgestelde systeemgrenzen en geografische grenzen, gegevens verstrekken die kunnen worden meegenomen in de beoordeling van de kosten en baten van een afzonderlijke installatie.

BIJLAGE X

Garantie van oorsprong voor elektriciteit uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling

- a) De lidstaten treffen maatregelen om ervoor te zorgen dat:
- i) de garantie van oorsprong voor elektriciteit uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling:
 - producenten in staat stelt aan te tonen dat de elektriciteit die zij verkopen, geproduceerd is door middel van hoogrenderende warmtekrachtkoppeling en voor dit doel op verzoek van de producent wordt afgegeven;
 - accuraat, betrouwbaar en fraudebestendig is;
 - elektronisch wordt afgegeven, overgedragen en geannuleerd;
 - ii) dezelfde eenheid energie uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling slechts één keer wordt geteld.
- b) De in artikel 14, lid 10, bedoelde garantie van oorsprong bevat ten minste de volgende gegevens:
- i) de identiteit, de locatie, het type en het vermogen (thermisch en elektrisch) van de installatie waar de energie werd geproduceerd;
 - ii) de productiedatums en -plaatsen;
 - iii) de lagere calorische waarde van de brandstofbron waaruit de elektriciteit werd geproduceerd;
 - iv) de hoeveelheid en het gebruik van de samen met de elektriciteit opgewekte warmte;
 - v) overeenkomstig bijlage II de hoeveelheid elektriciteit gewonnen uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling waarvoor de garantie geldt;
 - vi) de besparing op primaire energie berekend overeenkomstig bijlage II op basis van de in bijlage II, onder f), vastgestelde geharmoniseerde rendementsreferentiewaarden;
 - vii) het nominale elektrische en thermische rendement van de installatie;
 - viii) of en in welke mate de installatie investeringssteun heeft genoten;
 - ix) of en in welke mate de energie-eenheid een of andere nationale steunregeling heeft genoten, en het soort steunregeling;
 - x) de datum waarop de installatie in werking is getreden, en
 - xi) de datum en het land van afgifte alsmede een uniek identificatienummer.

De garantie van oorsprong wordt afgegeven voor de standaardhoeveelheid van 1 MWh en heeft betrekking op de netto-elektriciteitsoutput die wordt gemeten aan de stationsgrens en die wordt geëxporteerd naar het net.

BIJLAGE XI

Energie-efficiëntiecriteria voor de regulering van energienetten en voor elektriciteitsnettarieven

1. Nettarieven weerspiegelen de kostenbesparingen in netten die worden behaald vanuit vraagzijde en vraagresponsmaatregelen en gedistribueerde opwekking, waaronder besparingen door het verlagen van de leveringskosten of van netinvesteringen en een betere werking van het net.
2. Netregulering en nettarieven beletten netbeheerders of energiedetailhandelaren niet systeemdiensten beschikbaar te stellen voor vraagresponsmaatregelen, vraagbeheer en gedistribueerde opwekking op georganiseerde elektriciteitsmarkten, met name:
 - a) verschuiven van de belasting van piekperioden naar dalperioden omdat de eindafnemer rekening houdt met de beschikbaarheid van hernieuwbare energie, energie uit warmtekrachtkoppeling en verspreide opwekking;
 - b) energiebesparing vanuit de vraagrespons van verspreide verbruikers door energieaggregators;
 - c) vermindering van de vraag resulterend uit energie-efficiëntiemaatregelen die door aanbieders van energiediensten met inbegrip van bedrijven die energiediensten leveren, zijn genomen;
 - d) de aansluiting op en verdeling van opwekkingsbronnen op lagere spanningsniveaus;
 - e) de aansluiting van opwekkingsbronnen vanuit een locatie dichterbij het verbruik, en
 - f) energieopslag.

Ten behoeve van deze bepaling omvat de term „georganiseerde elektriciteitsmarkten” over-the-counter-markten en energie-uitwisseling voor het verhandelen van energie, vermogen, balancerings- en nevendiensten op verschillende termijnen, zoals markten op lange termijn, tijdens de volgende dag en gedurende de dag.
3. Netwerk- of eindgebruikerstarieven kunnen een dynamische prijsstelling ondersteunen voor vraagresponsmaatregelen door eindafnemers, zoals:
 - a) tarieven op het moment van verbruik;
 - b) prijsstelling tijdens extreme piekmomenten;
 - c) realtime prijsstelling, en
 - d) piekvoordelen.

BIJLAGE XII

**ENERGIE-EFFICIËNTIEVERPLICHTINGEN VOOR TRANSMISSIESYSTEEMBEHEERDERS EN
DISTRIBUTIESYSTEEMBEHEERDERS**

Transmissiesysteembeheerders en distributiesysteembeheerders:

- a) stellen hun gestandaardiseerde regels op voor de vergoeding van de kosten van technische aanpassingen, zoals net-aansluitingen en -verzwaringen, een verbeterde werking van het net en regels voor de niet-discriminerende uitvoering van netcodes die nodig zijn om nieuwe producenten die elektriciteit uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling aan het net wensen te leveren, op het koppelnet aan te sluiten; ze maken deze regels bekend;
- b) verstrekken elke nieuwe elektriciteitsproducent die produceert uit hoogrenderende warmtekrachtkoppeling en die aansluiting op het net wenst, de vereiste uitvoering en noodzakelijke gegevens, waaronder:
 - i) een volledige en gedetailleerde raming van de kosten van aansluiting;
 - ii) een redelijk en precies tijdschema voor het ontvangen en verwerken van het verzoek tot netaansluiting;
 - iii) een redelijk indicatief tijdschema voor alle geplande netaansluitingen. Het volledige proces voor netaansluiting mag niet meer dan 24 maanden in beslag nemen, rekening houdend met hetgeen redelijkerwijs haalbaar en niet-discriminerend is;
- c) gestandaardiseerde en vereenvoudigde procedures voor de aansluiting van gedistribueerde hoogrenderende warmtekrachtkoppelingproducenten om hun netaansluiting te vergemakkelijken.

De onder a) bedoelde standaardregels zijn gebaseerd op objectieve, transparante en niet-discriminerende criteria, waarbij in het bijzonder rekening wordt gehouden met alle kosten en baten van de aansluiting van die producenten op het net. Deze regels kunnen voorzien in verschillende typen van aansluiting.

BIJLAGE XIII

Energieprestatiecontracten met de publieke sector of de bijbehorende bestekken moeten ten minste het volgende bevatten:

- Een heldere en transparante lijst van efficiëntie maatregelen die moeten worden ingevoerd of van de te behalen efficiëntieresultaten.
 - Gegarandeerde besparingen die worden behaald door de maatregelen in de overeenkomst uit te voeren.
 - De looptijd en mijlpalen van de overeenkomst, voorwaarden en opzeggingstermijn.
 - Een heldere en transparante lijst van de verplichtingen van elke overeenkomstsluitende partij.
 - Referentiegegevens om de behaalde besparing vast te stellen.
 - Een heldere en transparante lijst van stappen die moeten worden ondernomen om een maatregel of een pakket maatregelen uit te voeren en, indien relevant, de kosten daarvan.
 - De verplichting om de maatregelen in de overeenkomst volledig uit te voeren en alle veranderingen die tijdens het project worden gemaakt, te documenteren.
 - Regelgeving inzake het opnemen van gelijkwaardige eisen in iedere onderaanneming met derde partijen.
 - Heldere en transparante weergave van de financiële gevolgen van het project en de verdeling van het aandeel van beide partijen in de bereikte geldelijke besparingen (o.a. bezoldiging van de dienstenleverancier).
 - Heldere en transparante bepalingen inzake het meten en de verificatie van de behaalde gegarandeerde besparing, kwaliteitscontroles en -garanties.
 - Bepalingen ter verduidelijking van de procedure voor het veranderen van kadervoorwaarden die een weerslag hebben op de inhoud en het resultaat van de overeenkomst (o.a. veranderende energieprijzen, gebruiksintensiteit van een installatie).
 - Gedetailleerde gegevens inzake de verplichtingen van elke overeenkomstsluitende partij en de sancties wegens niet-nakoming.
-

BIJLAGE XIV

ALGEMEEN KADER VOOR VERSLAGLEGGING

Deel 1

Algemeen kader voor jaarlijkse verslaglegging

De in artikel 24, lid 1, genoemde jaarlijkse verslagen vormen de basis voor het controleren van de vooruitgang ten opzichte van de nationale 2020-doelstellingen. De lidstaten zien erop toe dat de verslagen minimaal de volgende gegevens bevatten:

a) een raming van de volgende indicatoren in het voorlaatste jaar (jaar X ⁽¹⁾-2):

- i) primair energieverbruik;
- ii) totaal eindenergieverbruik;
- iii) eindenergieverbruik per sector
 - industrie
 - vervoer (opgedeeld tussen passagiers- en goederenvervoer, indien beschikbaar)
 - huishoudens
 - diensten;
- iv) bruto toegevoegde waarde per sector
 - industrie
 - diensten;
- v) beschikbaar inkomen van huishoudens;
- vi) bruto binnenlands product (bbp);
- vii) elektriciteit uit thermische energieopwekking;
- viii) elektriciteit uit warmtekrachtkoppeling;
- ix) warmte uit thermische energieopwekking;
- x) warmte uit warmtekrachtinstallaties, met inbegrip van industriële afvalwarmte;
- xi) brandstofinput voor thermische energieopwekking;
- xii) passagierskilometers (pkm), indien beschikbaar;
- xiii) tonkilometers (tkm), indien beschikbaar;
- xiv) gecombineerdvervoerkilometers (pkm + tkm), ingeval xii) en xiii) niet beschikbaar zijn;
- xv) populatie.

In sectoren waarin het energieverbruik stabiel blijft of groeit, analyseren de lidstaten de redenen daarvoor en voegen zij hun beoordeling bij de ramingen.

Het tweede verslag en de daaropvolgende verslagen omvatten tevens het bepaalde onder b) tot en met e):

- b) actualisering van belangrijke wetgevende en niet-wetgevende maatregelen die in het voorgaande jaar werden uitgevoerd en die bijdragen aan de algemene nationale energie-efficiëntiestreefcijfers voor 2020;
- c) de totale vloeroppervlakte van de gebouwen met een totale bruikbare vloeroppervlakte van meer dan 500 m², en met ingang van 9 juli 2015 meer dan 250 m², die eigendom zijn van en gebruikt worden door de centrale overheid van de lidstaten en die op 1 januari van het jaar waarin het rapport moet worden ingediend, niet aan de in artikel 5, lid 1, bedoelde eisen inzake energieprestatie voldoen;

⁽¹⁾ Waarbij X= het lopende jaar.

- d) de in artikel 5, lid 1, bedoelde totale vloeroppervlakte van verwarmde en/of gekoelde gebouwen die eigendom zijn van en gebruikt worden door de centrale overheid van de lidstaat, die in het voorgaande jaar is gerenoveerd, of de in artikel 5, lid 6, bedoelde hoeveelheid energiebesparing die is verwezenlijkt in gebouwen welke eigendom zijn van en gebruikt worden door de centrale overheid en die in aanmerking komen;
- e) de energiebesparing behaald door de in artikel 7, lid 1, bedoelde nationale verplichtingsregelingen voor energie-efficiëntie of de bij toepassing van artikel 7, lid 9, vastgestelde alternatieve maatregelen.

Het eerste verslag bevat ook het in artikel 3, lid 1, bedoelde nationale streefcijfer.

In de in artikel 24, lid 1, bedoelde jaarlijkse verslagen kunnen de lidstaten ook bijkomende nationale streefcijfers opnemen. Deze kunnen met name betrekking hebben op de statistische indicatoren die zijn opgesomd onder a) in van dit deel, of op combinaties daarvan, zoals primaire of finale energie-intensiteit of sectorale energie-intensiteiten.

Deel 2

Algemeen kader voor de nationale actieplannen voor energie-efficiëntie

De in artikel 24, lid 2, bedoelde nationale actieplannen voor energie-efficiëntie bieden een kader voor de ontwikkeling van nationale energie-efficiëntiestrategieën.

De nationale actieplannen voor energie-efficiëntie omvatten de significante maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie, de verwachte/bereikte energiebesparingen, onder andere bij de levering, het transport en de distributie van energie, en het eindenergieverbruik. De lidstaten zien erop toe dat de nationale actieplannen voor energie-efficiëntie minimaal de volgende gegevens bevatten:

1. Doelstellingen en strategieën

- het indicatieve nationale energie-efficiëntiestreefcijfer voor 2020, vereist bij artikel 3, lid 1;
- de in artikel 4, lid 1, van Richtlijn 2006/32/EG bedoelde nationale indicatieve energiebesparingsstreefwaarde;
- andere bestaande energie-efficiëntiestreefcijfers gericht op de volledige economie of specifieke sectoren.

2. Maatregelen en energiebesparingen

De nationale actieplannen voor energie-efficiëntie bevatten gegevens over de vastgestelde of geplande maatregelen met het oog op de uitvoering van de belangrijkste elementen van deze richtlijn en de daaraan gerelateerde besparingen.

a) Primaire energiebesparingen

De nationale actieplannen voor energie-efficiëntie vermelden de significante maatregelen en acties voor het besparen van primaire energie in alle sectoren van de economie. Voor elke maatregel en elk pakket van maatregelen/acties worden ramingen van de verwachte besparing voor 2020 en de besparing die op het moment van verslaggeving reeds werd bereikt, aangeleverd.

Waar beschikbaar, moeten gegevens over andere effecten/voordelen van de maatregelen (vermindering van de uitstoot van broeikasgassen, betere luchtkwaliteit, creatie van werkgelegenheid enz.) en de begroting voor de uitvoering ervan worden aangeleverd.

b) Eindenergiebesparing

Het eerste en het tweede nationale actieplan voor energie-efficiëntie bevatten de resultaten voor wat betreft de verwezenlijking van de energiebesparingsstreefwaarden bedoeld in artikel 4, leden 1 en 2, van Richtlijn 2006/32/EG. Als er geen berekening/raming van de besparing per maatregel beschikbaar is, wordt de energiebesparing die te danken is aan de (combinatie van) maatregelen op het niveau van sectoren, getoond.

Het eerste en het tweede nationale actieplan voor energie-efficiëntie bevatten ook de meet- en/of berekeningsmethodologie die voor het berekenen van de energiebesparingen is gebruikt. Als de „aanbevolen methodologie”⁽¹⁾ is toegepast, moet dit vermeld worden in het nationale actieplan voor energie-efficiëntie.

⁽¹⁾ Aanbevelingen voor de meet- en verificatiemethoden in het kader van Richtlijn 2006/32/EG betreffende energie-efficiëntie bij het eindgebruik en energiediensten.

3. Specifieke gegevens in verband met deze richtlijn

3.1. Overheidsinstanties (artikel 5)

De nationale actieplannen voor energie-efficiëntie bevatten de lijst van overheidsinstanties die overeenkomstig artikel 5, lid 7, een energie-efficiëntieplan hebben opgesteld.

3.2. Energie-efficiëntieverplichtingen (artikel 7)

De nationale actieplannen voor energie-efficiëntie bevatten de nationale coëfficiënten die overeenkomstig bijlage IV zijn gekozen.

Het eerste nationale actieplan voor energie-efficiëntie bevat een korte beschrijving van de in artikel 7, lid 1, bedoelde nationale regeling of de op grond van artikel 7, lid 9, vastgestelde alternatieve maatregelen.

3.3. Energie-audits en beheersystemen (artikel 8)

De nationale actieplannen voor energie-efficiëntie bevatten:

- a) het aantal energie-audits dat in de voorgaande periode is uitgevoerd;
- b) het aantal energie-audits dat in de voorgaande periode is uitgevoerd in grote bedrijven;
- c) het aantal grote bedrijven op hun grondgebied, met een indicatie van het aantal waarop artikel 8, lid 5, van toepassing is.

3.4. Bevordering van efficiënte verwarming en koeling (artikel 14)

De nationale actieplannen voor energie-efficiëntie bevatten een beoordeling van de vooruitgang die is behaald bij het uitvoeren van de in artikel 14, lid 1, bedoelde uitgebreide beoordeling.

3.5. Energietransport en -distributie (artikel 15)

Het eerste nationale actieplan voor energie-efficiëntie en de daarop volgende verslagen die iedere tien jaar moeten worden ingediend, bevatten de beoordeling, de maatregelen en investeringen die zijn vastgesteld om gebruik te maken van het potentieel aan energie-efficiëntie van gas- en elektriciteitsinfrastructuur, als bedoeld in artikel 15, lid 2.

3.6. De lidstaten brengen, als onderdeel van hun nationale actieplan voor energie-efficiëntie, verslag uit over de maatregelen die zijn genomen om vraagrespons mogelijk te maken en te ontwikkelen zoals bedoeld in artikel 15.

3.7. Beschikbaarheid van regelingen voor kwalificatie, accreditatie en certificering (artikel 16)

De nationale actieplannen voor energie-efficiëntie bevatten gegevens over de beschikbaarheid van nationale kwalificatie-, accreditatie- en certificeringsregelingen of gelijkwaardige kwalificatieregelingen voor de aanbieders van energiediensten, energie-audits en maatregelen ter verbetering van de energie-efficiëntie.

3.8. Energiediensten (artikel 18)

De nationale actieplannen voor energie-efficiëntie bevatten een internetlink naar de in artikel 18, lid 1, onder c), bedoelde website die toegang geeft tot de lijst of de interface van aanbieders van energiediensten.

3.9. Andere maatregelen ter bevordering van energie-efficiëntie (artikel 19)

Het eerste nationale actieplan voor energie-efficiëntie bevat ook de in artikel 19, lid 1, bedoelde maatregelen.

BIJLAGE XV

Correlatietabel

Richtlijn 2004/8/EG	Deze richtlijn
Artikel 1	Artikel 1, lid 1
Artikel 2	Artikel 1, lid 1
Artikel 3, onder a)	Artikel 2, punt 30
Artikel 3, onder b)	Artikel 2, punt 32
Artikel 3, onder c)	Artikel 2, punt 31
Artikel 3, onder d)	Artikel 2, punt 33
Artikel 3, onder e) en f)	—
Artikel 3, onder g)	Artikel 2, punt 35
Artikel 3, onder h)	—
Artikel 3, onder i)	Artikel 2, punt 34
Artikel 3, onder j)	—
Artikel 3, onder k)	Artikel 2, punt 36
Artikel 3, onder l)	Artikel 2, punt 37
Artikel 3, onder m)	Artikel 2, punt 39
Artikel 3, onder n)	Artikel 2, punt 38
Artikel 3, onder o)	—
—	Artikel 2, punten 40, 41, 42, 43 en 44
Artikel 4, lid 1	Bijlage II, onder f), onder 1)
Artikel 4, lid 2	Artikel 14, lid 10, tweede alinea
Artikel 4, lid 3	—
Artikel 5	Artikel 14, lid 10, eerste alinea en bijlage X
Artikel 6	Artikel 14, leden 1 en 3, bijlagen VIII en IX
Artikel 7, lid 1	Artikel 14, lid 11
Artikel 7, leden 2 en 3	—
Artikel 8	Artikel 15, lid 5
—	Artikel 15, leden 6, 7, 8 en 9
Artikel 9	—
Artikel 10, leden 1 en 2	Artikel 14, lid 1, en artikel 24, lid 2, bijlage XIV, deel 2

Richtlijn 2004/8/EG	Deze richtlijn
Artikel 10, lid 3	Artikel 24, lid 6
Artikel 11	Artikel 24, lid 3
—	Artikel 24, lid 5
Artikel 12, leden 1 en 3	—
Artikel 12, lid 2	Bijlage II, onder c)
Artikel 13	Artikel 22, lid 2
Artikel 14	—
Artikel 15	Artikel 28
Artikel 16	—
Artikel 17	Artikel 29
Artikel 18	Artikel 30
Bijlage I	Bijlage I, deel II
Bijlage II	Bijlage I, deel I en deel II, laatste alinea
Bijlage III	Bijlage II
Bijlage IV	Bijlage VIII
—	Bijlage IX
Richtlijn 2006/32/EG	Deze richtlijn
Artikel 1	Artikel 1, lid 1
Artikel 2	Artikel 1, lid 1
Artikel 3, onder a)	Artikel 2, punt 1
Artikel 3, onder b)	Artikel 2, punt 4
Artikel 3, onder c)	Artikel 2, punt 6
Artikel 3, onder d)	Artikel 2, punt 5
—	Artikel 2, punten 2 en 3
Artikel 3, onder e)	Artikel 2, punt 7
Artikel 3, onder f), g), h) en i)	—
—	Artikel 2, punten 8 tot en met 19
Artikel 3, onder j)	Artikel 2, punt 27
—	Artikel 2, punt 28
Artikel 3, onder k)	—
Artikel 3, onder l)	Artikel 2, punt 25

Richtlijn 2006/32/EG	Deze richtlijn
—	Artikel 2, punt 26
Artikel 3, onder m)	—
Artikel 3, onder n)	Artikel 2, punt 23
Artikel 3, onder o)	Artikel 2, punt 20
Artikel 3, onder p)	Artikel 2, punt 21
Artikel 3, onder q)	Artikel 2, punt 22
Artikel 3, onder r) en s)	—
—	Artikel 2, punten 24, 29, 44 en 45
—	Artikel 3
—	Artikel 4
Artikel 4	—
Artikel 5	Artikelen 5 en 6
Artikel 6, lid 1, onder a)	Artikel 7, lid 8, onder a) en b)
artikel 6, lid 1, onder b)	Artikel 18, lid 3
Artikel 6, lid 2	Artikel 7, leden 1, 5, 6, 7, 9, 10, 11 en 12
—	Artikel 7, leden 2 en 3
Artikel 6, lid 3	Artikel 18, lid 2, onder b) en c)
Artikel 6, lid 5	—
Artikel 7	Artikel 17
Artikel 8	Artikel 16, lid 1
—	Artikel 16, leden 2 en 3
Artikel 9, lid 1	Artikel 19
Artikel 9, lid 2	Artikel 18, lid 1, onder d), i)
—	Artikel 18, lid 1, onder a), b), c), d), ii), en e)
Artikel 10, lid 1	Artikel 15, lid 4
Artikel 10, lid 2	Artikel 15, lid 3
—	Artikel 15, leden 7, 8 en 9
Artikel 11	Artikel 20
Artikel 12, lid 1	Artikel 8, lid 1
Artikel 12, lid 2	—
—	Artikel 8, leden 2, 3, 4, 5, 6 en 7

Richtlijn 2006/32/EG	Deze richtlijn
Artikel 12, lid 3	—
Artikel 13, lid 1	Artikel 9
Artikel 13, lid 2	Artikel 10 en bijlage VII, punt 1.1
Artikel 13, lid 3	Bijlage VII, punten 1.2 en 1.3
—	Artikel 11
—	Artikel 12
—	Artikel 13
—	Artikel 15, leden 1 en 2
—	Artikel 18, lid 2, onder a) en d)
—	Artikel 21
Artikel 14, leden 1 en 2	Artikel 24, leden 1 en 2
Artikel 14, lid 3	—
Artikel 14, leden 4 en 5	Artikel 24, lid 3
—	Artikel 24, lid 4 en leden 7 tot en met 11
—	Artikel 22, lid 1
Artikel 15, lid 1	Artikel 22, lid 2
Artikel 15, leden 2, 3 en 4	—
—	Artikel 23
—	Artikel 25
Artikel 16	Artikel 26
Artikel 17	Artikel 27
Artikel 18	Artikel 28
Artikel 19	Artikel 29
Artikel 20	Artikel 30
Bijlage I	—
Bijlage II	Bijlage IV
Bijlage III	—
Bijlage IV	—
Bijlage V	—

Richtlijn 2006/32/EG	Deze richtlijn
Bijlage VI	Bijlage III
—	Bijlage V
—	Bijlage VI
—	Bijlage VII
—	Bijlage XI
—	Bijlage XII
—	Bijlage XIII
—	Bijlage XIV
—	Bijlage XV